τὴν σωτηρίαν Cyr.H.*procatech*.9; *ἀναγέννησιν δὲ οὐ σωμάτων λέγω, ἀλλὰ ψυχῆς τὴν πνευματικὴν ἀναγέννησιν. τὰ μὲν γὰρ σώματα διὰ τῶν φαινομένων γονέων γεννῶνται, αἱ δὲ ψ. διὰ τῆς πίστεως ἀναγεννῶνται* id.*catech*.1.2; **b.** repentance *εἴ τίς γε ἱκανός ἐστι κινῆσαι ψ. ἀκροατοῦ μάλιστα ἡμαρτηκότος, τοιούτους εὔχεται λόγους λέγειν, οἵτινες ἀπὸ δυνάμεως...ἀπαγγελλόμενοι ἱερῶν σείσουσι τὴν ψ. τοῦ ἀκούοντος καὶ κινήσουσιν ἐπὶ πένθος* Or.*hom.20.6 in Jer*.(p.186.6ff.; M.13.513B); *ὁ τὰ τοιαῦτα δάκρυα* [sc. of repentance] *σταλάζων, οὐδὲν ἡγεῖται τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, ἀλλὰ πάσης πολιορκίας ἀπαλλάττει τὴν ψ., τοῦ ἡλίου λαμπροτέραν καθίστησι τὴν διάνοιαν* Chrys.*exp.in Ps*.6(5.46C); **c.** through Passion and example of Christ *τοῦ πάθους, οὗ ἔπαθεν ὑπὲρ τῶν καθαιρομένων τὰς ψ. ἀπὸ πάσης πονηρίας ἀνθρώπων* Just. *dial*.41.1(M.6.564B); *τὰς ᾅδου διαρρήξας* [sc. Christ] *πύλας ἐπὶ τὴν πεπλανημένην εἰσῆλθε ψ., ἑαυτὸν ὑπόδειγμα ταύτῃ θέμενος, δι' οὗ δυνατὸν αὐτῇ ἔσται πρὸς μέτρον ἡλικίας πρὸς τὴν τελειότητα τοῦ πνεύματος καταντῆσαι* Mac.Aeg.*pat*.18(M.34.880B); *τὴν ἡμετέραν ψ. προσερχομένην τῷ ἀληθινῷ ἀρχιερεῖ Χριστῷ, δεῖ τυθῆναι ὑπ' αὐτοῦ, καὶ τῷ φρονήματι ἀποθανεῖν, καὶ...τῇ ἁμαρτίᾳ* id.*hom*.1.6(M.34.456C); **2.** instruments and means of its progress; **a.** help given by God *συνεξάπτει δὲ ἡ γραφὴ τὸ ζώπυρον τῆς ψ. καὶ συντείνει τὸ οἰκεῖον ὄμμα πρὸς θεωρίαν* Clem.*str*.1.1(p.8.11; M.8.697A); *ib*.2.11(p.139.7; 985A); Mac.Aeg.*hom*.41.2(M.34.768D–769A); *ὥσπερ γὰρ ἵππος, ἕως μὲν ἂν ἐν ταῖς ὕλαις τοῖς ἀγρίοις ζώοις συννέμηται, ἀνυπότακτος ἀνθρώποις ἐστίν· ἐπὰν δὲ πρὸς τὸ ἡμερωθῆναι κρατηθῇ, προτιθέασιν αὐτῷ βαρὺν χαλινόν, ἕως οὗ μάθῃ εὐτάκτως...περιπατεῖν· εἶτα γυμνάζεται ὑπὸ ἐμπείρου καθιστοῦ, ἵνα καὶ εἰς πόλεμον εὔχρηστος γένηται... τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ἡ ψ. ἀπὸ τῆς παραβάσεως οὖσα ἀγρία καὶ ἀνυπότακτος, ἐν ἐρημίᾳ τοῦ κόσμου πελάζεται μετὰ θηρίων...ὅταν δὲ ἀκούσῃ λόγον θεοῦ, καὶ πιστεύσῃ, χαλιναγωγουμένη ὑπὸ τοῦ πνεύματος, ἀποτίθεται τὸν ἄγριον ἦθος...ἡνιοχουμένη ὑπὸ τοῦ ἐπιβάτου Χριστοῦ ...οὕτως ἡ ψ. ἐνδυομένη τὸν θώρακα τῆς δικαιοσύνης,...διδάσκεται πολεμεῖν τοῖς ἐχθροῖς αὐτοῖς* *ib*.23.2(661A,B); Nil.*epp*.1.132(M.79.140A); *λήψῃ θεὸν τὸν τῆς σῆς ψ. κατέχοντα οἴακα, καὶ ἀκινδύνως κυβερνῶντά σε* Jo.Clim.*scal*.28(M.88.1133C); divine–human co-operation *τῆς ψ. τίς ἐστιν εὐθηνία τῆς πεπληρωμένης παντοδαπῶν ἔργων· ἣν πρῶτον μὲν γεωργηθῆναι δεῖ φιλοπόνως, καὶ τότε ταῖς ἀφθόνοις τῶν οὐρανίων ὑδάτων ἐπιρροίαις πιανθῆναι, ὥστε καρποφορῆσαι* Bas.*hom. in Ps*.29(1.128C; M.29.316B); **b.** virtue *ψ. δὲ αὔξειν διὰ πίστεως καὶ γνώσεως* Clem.*str*.3.4(p.208.9; M.8.1132A); *ib*.5.12(p.379.26; M.9.120B); *προκοπὴ γὰρ ψ., προκοπὴ ταπεινώσεως* Bas.*renunt*.10(2.211B; M.31.648A); *ἐλεημοσύνη καὶ ἡ περὶ τοὺς πένητας δαψίλεια· τοῦτο τὸ μέγιστον τῆς ψ. περιβόλαιον* Chrys.*hom.21.6 in Gen*.(4.191D); *τέσσαρες ἀρεταί εἰσιν αἱ ἁγνίζουσαι τὴν ψ., ἡ σιωπή, καὶ τὸ φύλαξαι τὰς ἐντολάς, καὶ ἡ στενοχωρία, καὶ ἡ ταπεινοφροσύνη...τέσσαρες ἀρεταὶ περιτειχίζουσι τὴν ψ. ... ὁ ἔλεος, καὶ ἡ ἀοργησία, καὶ ἡ μακροθυμία, καὶ τὸ ἀποτινάξαι πάντα σπόρον ἐπερχόμενον τῆς ἁμαρτίας* Esaias *or*.7; exeg. Ex.1:21 *διδάσκει ἡμᾶς...ἡ γραφή, ὅτι ὁ φόβος τοῦ θεοῦ παρασκευάζει τὴν ψ. φυλάττειν τὰς ἐντολάς, καὶ διὰ τῶν ἐντολῶν οἰκοδομεῖται ὁ τῆς ψ. οἶκος...πῶς δὲ οἰκοδομεῖται ὁ οἶκος τῆς ψ., ἀπὸ τοῦ αἰσθητοῦ οἴκου δυνάμεθα μαθεῖν...χρῄζει γὰρ ὁ θέλων οἰκοδομῆσαι τὸν οἶκον τοῦτον, πανταχόθεν ἀσφαλίσασθαι αὐτόν...οὕτως ἐστὶ καὶ ἐπὶ τῆς ψ. χρῄζει γὰρ ὁ ἄνθρωπος μηδενὸς μέρους τῆς οἰκοδομίας αὐτοῦ ἀμελεῖν* Dor.*doct*.14(M.88.1773A,B); *ἀγάπη καὶ ἐγκράτεια ψ. καθαίρουσι* Thal. *cent*.1.11(M.91.1429A); *ἡ δὲ τῶν ἐντολῶν τήρησις, ψ. ποιεῖ τὴν κάθαρσιν* *ib*.2.77(1445A); practice of virtue being natural to soul, Bas.*hex*.9.4 (1.83E; M.29.196C); **c.** asceticism *κενοῖ τῆς ὕλης τὴν ψ. ἡ νηστεία καὶ καθαρὰν καὶ κούφην σὺν καὶ τῷ σώματι παρίστησι τοῖς θείοις λόγοις* Clem.*ecl*.14(p.140.28; M.9.705A); *οὐκ ἀγαθὸν τῇ ψ. αἰσθητὸν βρῶμα ἢ πόμα. ἡ γὰρ σὰρξ προστρεφομένη πολεμεῖ τῇ ψ.* Dion.Al.*fr*.(p.224.3); *τὴν σεαυτοῦ ψ. ἀσφαλίζου, νηστείαις, προσευχαῖς, ἐλεημοσύναις* Cyr.H. *catech*.4.37; *κάθαρσις δὲ ψ. ... τὰς διὰ τῶν αἰσθήσεων ἡδονὰς ἀτιμάζειν* Bas.*leg.lib.gent*.7(2.181E; M.31.581C); *ἡσυχία οὖν ἀρχὴ καθάρσεως τῇ ψ., μήτε γλώττης λαλούσης τὰ τῶν ἀνθρώπων, μήτε ὀφθαλμῶν εὐχροίας σωμάτων καὶ συμμετρίας περισκοπούντων, μήτε ἀκοῆς τὸν τόνον τῆς ψ. ἐκλυούσης ἐν ἀκροάμασι μελῶν πρὸς ἡδονὴν πεποιημένων μήτε ῥήμασιν εὐτραπελῶν καὶ γελοιαστῶν ἀνθρώπων, ὃ μάλιστα λύειν τῆς ψ. τὸν τόνον πέφυκε* id.*ep*.2.2(3.72C; M.32.228A); **d.** prayer and *γνῶσις*: *ἡ γνῶσις ἰδίωμα ψ. τυγχάνει λογικῆς εἰς τοῦτο ἀσκουμένης, ἵνα διὰ τῆς γνώσεως εἰς ἀθανασίαν ἐπιγραφῇ* Clem.*str*.6.8(p.466.12; M.9.289C); *ib*.7.7(p.29.28; 453C); *ἄγονοι...ἐπὶ πολὺ γεγενημέναι ψ., ᾐσθημέναι τῆς στειρώσεως τῶν ἰδίων ἡγεμονικῶν καὶ τῆς ἀγονίας τοῦ νοῦ ἑαυτῶν, ἀπὸ τοῦ ἁγίου πνεύματος διὰ ἐπιμόνου εὐχῆς κυήσασαι σωτηρίους λόγους, θεωρημάτων ἀληθείας πεπληρωμένους, γεγεννήκασιν* Or.*or*.13.3 (p.327.7; M.11.456A); *ib*.13.5(p.330.4; 459A); *ἡ εὐχὴ καλὴ μὲν καὶ καθ' ἑαυτήν· καλλίων δὲ...γίνεται, ὅταν μετὰ...ζεούσης ψ. ἀναφέρηται, ὅταν θυμιατήριον ἡ ψ. γένηται καὶ πῦρ ἀνάπτῃ σφοδρόν* Chrys.*exp.in Ps*.140(5.431A); *φέγγος ψυχῆς ἡ γνῶσίς ἐστιν* Thal.*cent*.1.51(M.91.1432D); *ib*.2.2(1437B); *τέλος γὰρ τῆς κατὰ ψυχὴν λογικῆς ἐνεργείας, ἡ ἀληθὴς γνῶσίς ἐστι* Max.*ep*.31(M.91.625A); **e.** temptations *εἰς ταῦτα δὲ τὰ μέτρα ψ. ἐλθεῖν, οὔτε ὑφ' ἕν, οὔτε ἀδοκιμάστως ἐστίν, ἀλλὰ διὰ πόνων πολλῶν καὶ ἀγώνων, καὶ χρόνων καὶ σπουδῆς, μετὰ δοκιμασίας καὶ πειρασμῶν ποικίλων τὴν πνευματικὴν αὔξησιν...λαμβάνει* Mac.Aeg. *hom*.10.5(M.34.544C); *ψ. ζέουσα...οὐχ ὑπό τινων κωλυτικῶν ἐμποδίζεται τὴν οἰκείαν ἀρετὴν ἐπιδείξασθαι, ἀλλὰ καὶ δι' αὐτῶν μάλιστα τῶν κωλυόντων ἐπὶ πλεῖον αἴρεται* Chrys.*hom.43.2 in Gen*.(4.437C); *πλεῖστα χαρίσματα θεῖα μετὰ τὴν συνοχὴν καὶ τὴν θλῖψιν εὑρίσκομεν ἐν τῇ ψ. κυϊσκόμενα* Nil.*epp*.3.182(M.79.469C); id.*Eulog*.19(M.79.1117B); **f.** true doctrine as soul's food *ὃ γάρ ἐστιν ἐν σώματι τροφή, τοῦτο ἐν ψ. λόγος* Gr.Naz.*or*.17.1(M.35.965A); *ib*.42.8(M.36.468B); *ὥσπερ γὰρ τρέφεται τὰ σώματα, οὕτω τρέφεται καὶ ἡ ψ.· ἀλλὰ τὸ μὲν σῶμα ἄρτῳ, ἡ δὲ ψ. λόγῳ* Chrys.*hom.4.1 in Is.6:1*(6.121D); *ἡ ψ. χρῄζει τῆς πνευματικῆς τροφῆς* id.*hom.4.6 in Gen*.(4.29B); *καθάπερ ἐφ' ἑκάστης ἡμέρας τῷ σώματι τὴν τροφὴν χορηγεῖς...οὕτω καὶ τὴν ψ. μὴ περιορᾶν λιμῷ φθειρομένην, καὶ παρέχειν αὐτῇ τὴν κατάλληλον τροφὴν τὴν ἐκ τῆς τῶν γραφῶν ἀναγνώσεως* *ib.21.6*(191B); *ὥσπερ γὰρ τρέφεται σῶμα, οὕτω τρέφεται καὶ ψ. ... ταύτην οὖν λέγει τὴν τροφήν, τὴν διὰ τοῦ λόγου διδασκαλίαν, τὴν παίδευσιν, τὴν φιλοσοφίαν* id.*exp.in Ps*.110(5.272B); *οὐ δίκαιόν ἐστιν...τὴν τῆς ψ. βρῶσιν καταλιπόντας, τὸ σῶμα πρὸ τῆς ψ. διαναπαῦσαι* Leont.N.*v.Jo.Eleem*.1(p.7.10f.); **3.** soul's way from the sensible to the spiritual and from discursive thought to contemplation *γυμνάσιον μέν φαμεν εἶναι τῆς ψ. τὴν ἀνθρωπίνην σοφίαν, τέλος δὲ τὴν θείαν* Or.*Cels*.6.13(p.83.17; M.11.1309B); *οὐ ταὐτόν ἐστι νοσοῦντας τὴν ψ. ἐπὶ θεραπείαν καλεῖν καὶ ὑγιαίνοντας ἐπὶ τὴν τῶν θειοτέρων γνῶσιν καὶ ἐπιστήμην. καὶ ἡμεῖς δὲ ἀμφότερα ταῦτα γινώσκοντες, κατ' ἀρχὰς μὲν προκαλούμενοι ἐπὶ τὸ θεραπευθῆναι τοὺς ἀνθρώπους...ἐπὰν δὲ οἱ προκόπτοντες τῶν προτραπέντων παραστήσωσι τὸ κεκαθάρθαι ὑπὸ τοῦ λόγου καὶ ὅσῃ δύναμις βέλτιον βεβιωκέναι, τὸ τηνικάδε καλοῦμεν αὐτοὺς ἐπὶ τὰς παρ' ἡμῖν τελετάς* *ib*.3.59(p.254.4; 997D); *ἡ γὰρ ψ. συντραφεῖσα σώματι...ἀπὸ τῶν ὁρωμένων ἐπὶ τὰ νοητὰ χειραγωγηθῆναι ἐδεῖτο. ὅθεν καὶ τοῖς προφήταις περὶ θεοῦ διαλεγομένοις ἐγένετο χρεία ἀνθρωπίνων μνησθῆναι μελῶν...ἵνα τὴν αἰσθητοῖς συντραφεῖσαν ψ. ἐκ τῶν ἀνθρωπίνων τὰ ὑπὲρ ἄνθρωπον παιδεύσωσι δόγματα* Chrys.*exp.in Ps*.43(5.149A,B); *ὅταν ἡμῶν ἡ ψ. ταῖς νοεραῖς ἐνεργείαις ἐπὶ τὰ νοητὰ κινεῖται, περιτταὶ μετὰ τῶν αἰσθητῶν αἱ αἰσθήσεις· ὥσπερ καὶ αἱ νοεραὶ δυνάμεις, ὅταν ἡ ψ. θεοειδὴς γινομένη, δι' ἑνώσεως ἀγνώστου ταῖς τοῦ ἀπροσίτου φωτὸς ἀκτῖσιν ἐπιβάλλῃ* Dion.Ar.*d.n*.4.11(M.3.708D); commented *ἡνίκα τὸν προφορικὸν λόγον κινοῦμεν, τοῦτον περί τινος τῶν αἰσθητῶν...καὶ γραφῶν δεόμεθα πρὸς δήλωσιν τοῦ λαλουμένου. εἰ δὲ ἀφ' ἑαυτῆς ἡ ψ. πρὸς τὰ νοητὰ κινεῖται διὰ τῶν ὀρθῶν ἐνεργειῶν, περιτταὶ μετὰ τῶν αἰσθητῶν αἱ αἰσθήσεις· ὑψηλὰ γὰρ φαντάζεται· ὅταν δὲ θεοειδὴς γένηται, προκόπτουσα ταῖς κατὰ μικρὸν ἀνατάσεσι, καὶ δι' ἑνώσεως ἀγνώστου πρὸς τὸ ἀπρόσιτον φῶς τὰς ἐπιβολὰς ἔχῃ, τότε καὶ αἱ νοηταὶ ἐνέργειαι περιτταί εἰσιν, ὡς καὶ αἰσθήσεις, ἐπειδὴ τὰ ὑψηλότερα τούτων ἡ ψ. διανοεῖται, λοιπὸν ἡνωμένη θεῷ* Max.*schol.d.n*.4.11(M.4.261C,D); **4.** threefold way and threefold movement of soul, first adumbrated in a twofold 'perfection' *ἡ γνωστικὴ ψ. ἁγιάζεται κατὰ τὴν ἀποχὴν τῶν γεωδῶν πυρώσεων...ὁ δὲ ἐν τῷ σώματι καθαρισμὸς τῆς ψ. πρῶτος οὗτός ἐστιν, ἡ ἀποχὴ τῶν κακῶν, ἣν τινες τελείωσιν ἡγοῦνται, καὶ ἔστιν ἁπλῶς τοῦ κοινοῦ πιστοῦ...ἡ τελείωσις αὕτη· τοῦ δὲ γνωστικοῦ μετὰ τὴν ἄλλοις νομιζομένην τελείωσιν ἡ δικαιοσύνη εἰς ἐνέργειαν εὐποιΐας προβαίνει* Clem.*str*.6.7(p.462.6ff.; M.9.281B); fully developed *ἐδιδάχθημεν γὰρ πολλαχοῦ τῆς γραφῆς καὶ παιδικὴν κατάστασιν τῆς ψ.· καὶ ἄλλην ἀκμαστικήν· καὶ ἄλλην ἤδη πρεσβύτου. οἷον, ὡς παρὰ Παύλου μεμαθήκαμεν, οἱ ἐν Κορίνθῳ νήπιοι ἦσαν· διόπερ καὶ γάλακτος ἔτι ἐδέοντο...νεανίσκος δὲ κατὰ ψ. ἐστιν ὁ πᾶσι τοῖς μέρεσι τῆς ἀρετῆς κατηρτισμένος πρὸς τὸ τέλειον, ὁ τῷ πνεύματι ζέων...πρεσβύτερος δὲ κατὰ ψ., ὁ τετελειωμένος κατὰ τὴν φρόνησιν* Bas.*hom*.12.13(2.108E–109A; M.31.412C–413A); *ψ. δὲ κίνησίς ἐστι, κυκλικὴ μὲν ἡ εἰς ἑαυτὴν εἴσοδος ἀπὸ τῶν ἔξω, καὶ τῶν νοερῶν αὐτῆς δυνάμεων ἡ ἑνοειδὴς συνέλιξις...ἑλικοειδῶς δὲ ἡ ψ. κινεῖται καθ' ὅσον οἰκείως ἑαυτῇ τὰς θείας ἐλλάμπεται γνώσεις, οὐ νοερῶς καὶ ἑνιαίως, ἀλλὰ λογικῶς καὶ διεξοδικῶς...τὴν κατ' εὐθεῖαν δέ, ὅταν οὐκ εἰς ἑαυτὴν εἰσιοῦσα καὶ ἑνικῇ νοερότητι κινουμένη...ἀλλὰ πρὸς τὰ περὶ ἑαυτὴν προϊοῦσα, καὶ ἀπὸ τῶν ἔξωθεν* Dion.Ar.*d.n*.4.9(M.3.705A); interpreted, Max. *schol.d.n*.4.9(M.4.256–257D); **5.** relation between body and soul in progress to perfection *βαπτίσθητε τὴν ψ. ἀπὸ ὀργῆς...καὶ ἰδοὺ τὸ σῶμα καθαρόν ἐστι* Just.*dial*.14.2(M.6.504D); *ἐπιδεκτικὸν γίνεται τῆς... ψ. τὸ οἰκητήριον τοῦτο καὶ πνεύματος ἁγίου κατὰ τὸν τῆς ψ. τε καὶ σώματος ἁγιασμὸν καταξιοῦται τῷ τοῦ σωτῆρος καταρτισμῷ τελειούμενον* Clem.*str*.4.26(p.320.26f.; M.8.1373A); *εἰ δὲ ἡ ψ. ... τοῖς θείοις ἐντραφῇ μαθήμασιν, υἱός ἐστι ἐλευθέρων ,καὶ ὁρμὰς ἔχει λογισμῶν...τά τε σώματι*

καθήκοντα, καὶ ὅσα τῇ ψ. κατάλληλα Olymp.*Eccl.*10:16f.(M.93.604B); διὰ γὰρ τοῦ σώματος τούτου περισπᾶται ἡ ψ. ἀπὸ τῶν παθῶν αὐτῆς Dor.*doct.*12.2(M.88.1752A); ἀρεταὶ ψ. εἰσιν αὗται· ἀγάπη, ταπείνωσις, πραΰτης, μακροθυμία...ἀρεταὶ δὲ σώματος...νηστεία, χαμευνία, ἀγρυπνία Max.*qu.dub.*1(M.90.785C); διῃρημένης γὰρ εἰς ψ. τε καὶ αἴσθησιν τῆς τε λύπης καὶ ἡδονῆς· ὁ τὴν τῆς ψ. περιποιούμενος ἡδονήν, τὴν δὲ τῆς αἰσθήσεως καταδεχόμενος λύπην, δόκιμος γίνεται καὶ τέλειος id.*qu.Thal.*58(M.90.593D); **6.** relation between soul and νοῦς: ἐπειδὴ νεκροῦται ὁ νοῦς, ὅσον ἡ ψ. μεριμνᾷ τὰ ἔξωθεν, καὶ λοιπὸν τὰ ἔνδοθεν πάθη πράττει τὰς ἐνεργείας αὐτῶν ἀδιαφόρως. ἐὰν οὖν ἡ ψ. ἀκούσῃ τοῦ λόγου τοῦ Ἰησοῦ...τότε ἐγείρεται ὁ νοῦς, καὶ ἵσταται, ἕως οὗ ἀπορρίψῃ αὐτὰ ἐκ τοῦ οἴκου αὐτοῦ, προσέχων τῇ ψ. αὐτοῦ ἀδιαλείπτως, καὶ φυλάττων αὐτὴν μὴ ὑποστρέψαι εἰς τὰ ὀπίσω ἐπὶ τοὺς ἀδικήσαντας αὐτήν. ἡ ψ. γὰρ ὁμοία ἐστὶ γυναικὶ νεάνιδι οὔσῃ μετὰ ἀνδρός, ἥτις ὅταν ἀπέλθῃ ἐπὶ ξένης ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, ἄφοβος καὶ ἀναίσχυντος γίνεται... ἐπὰν δὲ ἔλθῃ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, παραχρῆμα φοβουμένη ἀφίσταται ἀπὸ τῶν πραττομένων ὑπ' αὐτῆς, καὶ φροντίζει κατὰ τὸ θέλημα τοῦ ἀνδρός...τοιοῦτός ἐστιν ὁ νοῦς. ἐὰν ἐγερθῇ, φροντίζει τῆς ψ. καὶ φυλάττει αὐτὴν...ἕως γεννήσῃ μετ' αὐτοῦ καὶ ἐκθρέψῃ τὰ τέκνα αὐτῆς, καὶ λοιπὸν οἱ ἀμφότεροι μία καρδία γίνονται, καὶ ὑποτάσσεται ἡ ψ. τῷ νοΐ Esaias *or.*25; τὸ αἰσθητὸν γύναιον σημαίνει ψ. πρακτικήν· ᾗ ὁ νοῦς συγγενόμενος ἀποτίκτει τὰς ἀρετάς Thal.*cent.*2.27(M.91.1440C); ψ. καθαρὰ ἡ τὸν θεὸν ἀγαπῶσα, καὶ νοῦς ἐστιν καθαρὸς ὁ ἀγνοίας χωρισθεὶς *ib.*2.79(1445A); ἀνάγνωσις καὶ προσευχὴ νοῦν καθαίρουσιν· ἀγάπη δὲ καὶ ἐγκράτεια τὸ παθητικὸν τῆς ψ. *ib.*2.84(1445C).

D. the perfect soul; **1.** possessing various virtues: prudence, Clem.*str.*7.12(p.52.10,14; M.9.500C,D); obedience and purity, id. *q.d.s.*18(p.171.26; M.9.624A); Meth.*symp.*11(p.139.27; M.18.217D); Nil.*epp.*3.185(M.79.469D); humility, Mac.Aeg.*hom.*10.4(M.34.541D); simplicity, Gr.Nyss.*anim.et res.*(M.46.93C–96A); sobriety and vigilance, Chrys.*David* 1.5(4.756E); id.*hom.23.2 in Gen.*(4.207D); ψ. πραεῖα θρόνος ἁπλότητος...ψ. ἠπία χωρήσει λόγους σοφίας...ψ. εὐθὴς σύμβιος ταπεινώσεως...ψ. πραέων πλησθήσονται γνώσεως Jo.Clim.*scal.*26(M.88.981A,B); ψ. δέ ἐστι τελεία, ἡ ταῖς ἀρεταῖς ἀνακραθεῖσα Thal.*cent.*2.54(M.91.1444A); **2.** in its relation to Christ; **a.** in gen. παρόντος αὐτῷ τοῦ πατρὸς καὶ συμβασιλεύοντος τῷ πατρὶ τοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ τετελειωμένῃ ψ. Or.*or.*25.1(p.357.7; M.11.496C); id.*mart.*49(p.45.8; M.11.633A); cf. *cum ipse utique qui est dominus et creator animae Christus Jesus indumentum sanctis esse dicatur* [cf.Rom.13:14]... *sicut ergo Christus indumentum est animae, ita...anima indumentum esse dicitur corporis*, id.*princ.*2.3.2(p.115.15ff.; M.11.189B); ἡ ψ. ἡμῶν κατ' αὐτὸν [sc. Χριστόν] μεμορφῶσθαι Bas.*ep.*159(3.247E; M.32.620B); χρὴ...ἀτενίζειν ἡμᾶς εἰς αὐτὸν [sc. κύριον] πιστεύοντας, καὶ ἀγαπῶντας αὐτόν...ἵνα γράψας τὴν ἑαυτοῦ εἰκόνα τὴν ἐπουράνιον, ἀποστείλῃ ἐν ταῖς ψ. ἡμῶν Mac.Aeg.*hom.*30.4(M.34.724C); τὴν ψ. μεταπλασθῆναι κατὰ τὴν γνώμην πρὸς τὴν θείαν ὁμοίωσιν, καὶ γενέσθαι ...πνεύματος ἁγίου...οἰκητήριον,...ἴσα θεῷ τῆς ψ. κατὰ τὴν χάριν τῆς κλήσεως ἄσυλον φυλαττούσης ἐν ἑαυτῇ τῶν δωρηθέντων καλῶν τὴν ὑπόστασιν· καθ' ἣν ἀεὶ θέλων Χριστὸς γεννᾶται μυστικῶς, διὰ τῶν σωζομένων σαρκούμενος· καὶ μητέρα παρθένων ἀπεργαζόμενος τὴν γεννῶσαν ψ. Max.*or.dom.*(M.90.889B,C); **b.** as a bride συνεχῶς ἡ ψ. τὸν νυμφίον λόγον ἐπιζητεῖ· καὶ εὑροῦσα πάλιν ἑτέροις ἀποροῦσα ζητεῖ· κἀκεῖνα θεωρήσασα ποθεῖ τὴν ἑτέρων ἀποκάλυψιν· καὶ τυχοῦσα τούτων, ἐπ' ἄλλοις εὔχεται τὸν νυμφίον ἐπιδημεῖν Or.*schol.in Cant.*5:9(M.17.273C); *ib.*6:7f.(277C,D); φησὶ πρὸς τὴν νύμφην ψ. θεὸς εἶναι ζηλωτὴς id.*mart.*9(p.10.4; M.11.576B); ψ. ἣν ἂν μνηστεύσηται νύμφην ὁ ἐπουράνιος νυμφίος Χριστός, πρὸς τὴν ἑαυτοῦ μυστικὴν...κοινωνίαν...ἐν πολλῇ σπουδῇ γνησίως ἀρέσκειν ὀφείλει τῷ αὐτῆς μνηστῆρι Χριστῷ...καὶ τὸ πνεῦμα ἐν μηδενὶ λυπεῖν...ἰδοὺ ἡ τοιαύτη ψ. πάντων τῶν τοῦ κυρίου ἀγαθῶν δέσποινα καθίσταται, καὶ αὐτὸ τὸ ἔνδοξον τῆς θεότητος αὐτοῦ, σῶμα αὐτῆς τυγχάνει Mac.Aeg.*hom.*15.2(M.34.576C,D); v. νύμφη, νυμφίος; **3.** in its relation to H. Ghost πνεῦμα δὲ τοῦ θεοῦ...παρὰ δέ τισι τοῖς δικαίως πολιτευομένοις καταγινόμενον καὶ συμπεριπλεκόμενον τῇ ψ. διὰ προαγορεύσεων ταῖς λοιπαῖς ψ. τὸ κεκρυμμένον ἀνήγγειλε Tat.*orat.*13(p.15.2; M.6.836A); χρὴ...ἡμᾶς...ζευγνύναι τε τὴν ψ. τῷ πνεύματι τῷ ἁγίῳ καὶ τὴν κατὰ θεὸν συζυγίαν πραγματεύεσθαι *ib.*15(p.16.5; 837A); τὸ πνεῦμα ᾠκείωται τῇ ὑπ' αὐτοῦ φερομένῃ ψ. Clem.*paed.*2.2(p.168.10; M.8.412A); κεκοσμημένη ψ. ἁγίῳ πνεύματι *ib.*3.11(p.272.4; 640A); ἡ ψ. δὲ ἐπαιρομένη καὶ τῷ πνεύματι ἑπομένη τοῦ τε σώματος χωριζομένη καὶ οὐ μόνον ἑπομένη τῷ πνεύματι ἀλλὰ καὶ ἐν αὐτῷ γινομένη,...πῶς οὐχὶ ἤδη ἀποτιθεμένη τὸ εἶναι ψ. πνευματικὴ γίνεται; Or.*or.*9.2(p.319.4ff.; M.11.444D); ἄγγελοι...χαίρουσι τῇ ψ. τῇ ἐκ πνεύματος γεννηθείσῃ, καὶ γενομένῃ πνεῦμα. τοῦτο γὰρ τὸ σῶμα ὁμοίωμα τυγχάνει τῆς ψ., ἡ δὲ ψ. εἰκὼν τοῦ πνεύματος ὑπάρχει· καὶ ὥσπερ τὸ σῶμα χωρὶς τῆς ψ. νεκρόν ἐστι...οὕτως ἄνευ τῆς ἐπουρανίου ψ., χωρὶς τοῦ θεϊκοῦ πνεύματος, νεκρὰ τυγχάνει ἀπὸ τῆς βασιλείας ἡ ψ. Mac.Aeg.*hom.*30.3 (M.34.724A); ὅταν ἡ ψ. σου κοινωνήσῃ τῷ πνεύματι, καὶ εἰσέλθῃ ψ. ἐπουράνιος εἰς τὴν ψ. σου, τότε εἶ τέλειος ἄνθρωπος *ib.*32.6(737C); *ib.*32.9(740B); ἐὰν ἀναμφιβόλῳ...κινήσει ἡ ψ. πρὸς τὴν ἀγάπην ἐξάπτηται τοῦ θεοῦ...εἰδέναι δεῖ τοῦ ἁγίου πνεύματος εἶναι τὴν ἐνέργειαν. ἡδυνομένη γὰρ ὅλη ὑπ' ἐκείνης...γλυκύτητος οὐδὲν ἕτερον δύναται τότε ἐννοεῖν, ἐπειδὴ ἀνενδότῳ εὐφραίνεται χαρᾷ Diad.*perf.*33(p.36.18); **4.** attaining perfect contemplation ὅταν γὰρ ψ. γενέσεως ὑπεξαναβᾶσα καθ' ἑαυτήν τε ᾖ καὶ ὁμιλῇ τοῖς εἴδεσιν...οἷον ἄγγελος ἤδη γενόμενος σὺν Χριστῷ τε ἔσται, θεωρητικὸς ὤν Clem.*str.*4.25(p.317.15; M.8.1364C); ἐκείνας φημὶ τὰς γνωστικὰς ψ., τῇ μεγαλοπρεπείᾳ τῆς θεωρίας ὑπερβαινούσας ἑκάστης ἁγίας τάξεως τὴν πολιτείαν...οὐκ ἐν κατόπτροις...ἔτι τὴν θεωρίαν ἀσπαζομένας τὴν θείαν, ἐναργῆ δὲ ὡς ἔνι μάλιστα καὶ ἀκριβῶς εἰλικρινῆ τὴν ἀκόρεστον ὑπερφυῶς ἀγαπώσαις ψ. ἑστιωμένας θέαν *ib.*7.3 (p.10.7ff.; M.9.416C); πύργοι δὲ ἐκλήθησαν, οἱ τὰ ἀρεστὰ τῷ νυμφίῳ ποιοῦντες, σκοπευτήριον ἔχοντες τὴν θεωρητικὴν ψ., ἐκ μετεώρου σκοπεύουσαν ἅπαντα Or.*schol.in Cant.*7:4(M.17.281C); ψ. τὸ λογικὸν ἔχουσι διεξοδικῶς μὲν καὶ κύκλῳ περὶ τὴν τῶν ὄντων ἀλήθειαν περιπορευόμεναι, καὶ τῷ μεριστῷ καὶ τῷ παντοδαπῷ τῆς ποικιλίας ἀπολειπόμεναι τῶν ἑνιαίων νοῶν· τῇ δὲ τῶν πολλῶν εἰς τὸ ἓν συνελίξει, καὶ τῶν ἰσαγγέλων νοήσεων, ἐφ' ὅσον ψυχαῖς οἰκεῖον καὶ ἐφικτόν, ἀξιούμεναι Dion.Ar.*d.n.*7.2(M.3.868B,C); commented, Max.*schol.d.n.*7.2 (M.4.345C); **5.** ref. mystical union; **a.** in gen. φθάνει δὲ ἡ θεία δύναμις, καθάπερ φῶς, ὅλην διϊδεῖν τὴν ψ. ... εἰς τὸ βάθος τῆς ψ. ἁπάσης τὸ φῶς τῆς δυνάμεως ἐκλάμπει Clem.*str.*7.7(p.29.8,12; M.9.453A,B); ἐνταῦθα ...τῆς γνωστικῆς ψ. ἡ τελείωσις, πάσης καθάρσεως τε καὶ λειτουργίας ὑπεκβᾶσαν σὺν τῷ κυρίῳ γίγνεσθαι *ib.*7.10(p.42.1; 481A); ἡ γνωστικὴ ψ. ... καθαρὰ τέλεον γενομένη...πνευματικὴ γὰρ ὅλη γενομένη πρὸς τὸ συγγενὲς χωρήσασα ἐν πνευματικῇ τῇ ἐκκλησίᾳ μένει εἰς τὴν ἀνάπαυσιν τοῦ θεοῦ *ib.*7.11(p.49.16ff.; 496A); ἡ τῷ κυρίῳ προσκολληθεῖσα ψ. εἰς τὸ γενέσθαι πρὸς αὐτὸν ἓν πνεῦμα Gr.Nyss.*virg.*15(p.310.10; M.46.381C); δεῖ γὰρ τὴν ψ. τὴν ἐν ἀληθείᾳ πιστεύουσαν Χριστῷ, μετατεθῆναι ...εἰς ἑτέραν θείαν φύσιν, καὶ καινὴν αὐτὴν ἀπεργασθῆναι διὰ τῆς δυνάμεως τοῦ ἁγίου πνεύματος Mac.Aeg.*hom.*44.5(M.34.781B); ἐπαναπαύεται ὁ κύριος τῇ ἀγαθῇ τῆς ψ. προαιρέσει, θρόνον δόξης αὐτὴν ἐργαζόμενος, ἐπικαθήμενός τε καὶ ἐπαναπαυόμενος ἐπ' αὐτὴν...ἐστὶν ἡ ψ. ἡ βαστάζουσα τὸν θεόν, μᾶλλον δὲ βασταζομένη ὑπὸ τοῦ θεοῦ *ib.*33.2(741D); αἱ ψ., τοὺς παντοδαποὺς αὐτῶν λόγους ἑνοῦσαι, καὶ πρὸς μίαν νοερὰν συνάγουσαι καθαρότητα, προβαίνουσιν οἰκείως ἑαυταῖς, ὁδῷ καὶ τάξει διὰ τῆς ἀΰλου...νοήσεως ἐπὶ τὴν ὑπὲρ νόησιν ἕνωσιν Dion.Ar.*d.n.*11.2(M.3.949D); ἆρα τὰ θεῖα οὐ πάσχει καὶ πᾶσα ψ., ἡ τὴν θείαν καταξιωθεῖσα κομίσασθαι εἰρήνην; Max.*myst.*5(M.91.680D); cf.id.*carit.*3.98(M.90.1048A); **b.** through *via negativa* αὐτοὶ [sc. θεόλογοι] τὴν διὰ τῶν ἀποφάσεων ἄνοδον προτετιμήκασιν, ὡς ἐξιστῶσαν τὴν ψ. τῶν ἑαυτῇ συμφύλων, καὶ διὰ πασῶν τῶν θείων νοήσεων ὁδεύουσαν, ὧν ἐξῄρηται τὸ ὑπὲρ πᾶν ὄνομα...ἐπ' ἐσχάτων δὲ τῶν ὅλων αὐτῷ συνάπτουσαν Dion.Ar.*d.n.*13.3(981B); **c.** likened to union of iron with fire ἔοικε γὰρ ἡ ψ. σιδήρῳ, ὅτι ἐὰν ἀμεληθῇ ἰοῦται, ἐπειδὰν δὲ πυρωθῇ τὸ πῦρ καθαρίζει αὐτό. καὶ ὅσον ἐστὶν εἰς τὸ πῦρ, ὅμοιον τοῦ πυρός ἐστι, καὶ οὐδεὶς δύναται αὐτὸ κατέχειν, ὅτι πῦρ ἐστι. τοιαύτη ἐστὶν ἡ ψ. ὅσον μένει μετὰ τοῦ θεοῦ καὶ ἀδολεσχεῖ αὐτῷ, πῦρ γίνεται καὶ κατακαίει πάντας τοὺς ἐχθροὺς αὐτῆς...καὶ ἁγνίζει αὐτὴν ἐν καινότητι ὡς τὸ σίδηρον Esaias *or.*25; ὁπόταν ἀπὸ τῶν ἔξωθεν σχολάσασα ᾖ ἡ ψ., τότε οἷά τις φλὸξ περικυκλώσασα ταύτην, ὡς σίδηρον καθάπαξ τῷ πυρὶ πεπυρακτωμένην ὅλην καθίστησι, καὶ ἔστι ψ. μὲν ἡ αὐτή, οὐκέτι δὲ καὶ ἁπτή, ὡς οὐδὲ ὁ πυρακτωθεὶς σίδηρος, ταῖς ἔξωθεν ἐπαφαῖς ‡Max.*cap.al.*103(M.90.1424B); **d.** effects of union γυμνὴν τῆς ὑλικῆς δορᾶς γενομένην τὴν γνωστικὴν ψ. ἄνευ τῆς σωματικῆς φλυαρίας καὶ τῶν παθῶν πάντων...τῷ φωτὶ καθιερωθῆναι ἀνάγκη Clem.*str.*5.11(p.371.8; 104A); αἱ τῶν ἐναρέτων ἀνθρώπων ἐπίνοιαι κατὰ ἐπίπνοιαν θείαν γίγνονται, διατιθεμένης πως τῆς ψ. καὶ διαδιδομένου τοῦ θείου θελήματος εἰς τὰς ἀνθρωπίνας ψ. *ib.*6.17(p.513.3f.; 389A); exeg. Lam.1:1 Ἱερουσαλὴμ εὐθηνοῦσα...ἡ θεία ἐστὶ ψ. καὶ οὐ θαυμαστόν, εἰ οὐ μόνον οἰκία...ἀλλὰ πασῶν πόλεων διαφέρουσα καὶ παρὰ θεῷ τετιμημένη Ἱερουσαλὴμ χρηματίζει ἡ τελεία ψ. Or.*fr.8 in Lam.*(pp.237.29,238.3; M.13.609A,B); *ib.19*(p.242.27; 616C); ψυχῆς γὰρ μυστήριον ἐθεώρει [sc. Ezech.], τῆς μελλούσης δέχεσθαι τὸν ἑαυτῆς κύριον, καὶ θρόνος δόξης αὐτῷ γενέσθαι. ψ. γὰρ ἡ καταξιωθεῖσα κοινωνῆσαι τῷ πνεύματι τοῦ φωτὸς αὐτοῦ...ὅλη φῶς γίνεται, καὶ ὅλη πρόσωπον, καὶ ὅλη ὀφθαλμὸς Mac.Aeg.*hom.*1.2(M.34.452A); ψ. ἡ ἔχουσα τὸν δεσπότην αὐτῆς πρὸς ἑαυτὴν καὶ ἐν αὐτῇ καταμένοντα, πάσης ὡραιότητος καὶ εὐπρεπείας γέμει *ib.*33.3(744A); τὴν μεγάλην καὶ φιλόσοφον ψ. οὐδὲν τῶν ἐν τῷ παρόντι βίῳ λυπηρῶν δύναται δακεῖν, οὐκ ἔχθραι, οὐ κατηγορίαι...τοιαύτη ἦν ἡ τοῦ Παύλου ψ., πάσης ἀκρωρείας ὑψηλότερον τόπον τὸν τῆς φιλοσοφίας καταλαβοῦσα τῆς πνευματικῆς Chrys.*hom.3.1 in Phil.*(11.211D); cf.id.*hom.9.3 in 1 Thess.* 11.490B,C); ἡ γὰρ τῆς ψ. ἀνδρεία οὐκ ἐν τῇ ἡσυχίᾳ δείκνυται μόνον τοῦ στόματος, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ τῶν λογισμῶν ἀνδραγαθίᾳ, καὶ τῇ τῶν ὕβρεων,

καὶ ἀδικιῶν εὐσταθείᾳ Nil.*Eulog.*18(M.79.1117A); ‡Nil.*perist.*3(M.79.905C); ἑνοειδῆ γενομένην ψ., καὶ πρὸς ἑαυτὴν καὶ τὸν θεὸν συναχθεῖσαν, οὐκ ἔσται ὁ εἰς πολλὰ κατ' ἐπίνοιαν αὐτὴν ἔτι διαιρῶν λόγος, τῷ...ἑνὶ λόγῳ τε καὶ θεῷ κατεστεμμένην τὴν κεφαλήν· ἐν ᾧ κατὰ μίαν ἀπερινόητον ἁπλότητα πάντες οἱ τῶν ὄντων λόγοι ἑνοειδῶς...ὑφεστήκασιν Max.*myst.*5(M.91.681B).

E. senses of the soul, v. αἰσθητήριον; **1.** definitions ἡ σύνεσις ὄψις ἐστὶ ψ. Clem.*paed.*1.9(p.135.9; M.8.341C); ὀφθαλμὸν...τὸν τῆς ψ. φησι, τὸ διορατικὸν ἐκεῖνο καὶ λογικόν, ὅπερ ἡ ἔννοια τῶν οἰκείων ἁμαρτημάτων ταράττειν εἴωθεν Chrys.*exp.in Ps.*6(5.46E); **2.** in gen. ἐμβλέψωμεν τοῖς ὄμμασιν τῆς ψ. εἰς τὸ μακρόθυμον αὐτοῦ βούλημα 1*Clem.*19.3; οἱ τῆς ψ. ὀφθαλμοί Just.*dial.*134.5(M.6.788B); ὑπεχέτω τὰ ὦτα τῆς ψ. Clem.*str.*7.16(p.72.36; M.9.541C); ἀνοίξαντος τοῦ λόγου τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς ψ. ἡμῶν Or.*Cels.*6.67(p.137.15; M.11.1400C); **3.** needing purification and enlightenment τό τε ἴδιον τοῦ ἀνθρώπου, τὸ ὄμμα τῆς ψ., ἐκκαθαίρειν Clem.*paed.*2.1(p.154.7; M.8.377C); ὁ δὲ λόγος ὁ ὑγιής, ὅς ἐστιν ἥλιος ψ., δι' οὗ μόνου ἔνδον ἀνατείλαντος ἐν τῷ βάθει τοῦ νοῦ αὐτῆς καταυγάζεται τὸ ὄμμα id.*prot.*6(p.52.15; M.8.173B); τὸν ὀφθαλμὸν τῆς ψ. ἀποκαθαρθῆναι, ὥστε πᾶσαν τὴν ἀπὸ τῆς ἀγνοίας ἐπισκότησιν, οἱονεί τινα λήμην, ἀφαιρεθέντα, δύνασθαι ἐνατενίζειν τῷ κάλλει τῆς δόξης τοῦ θεοῦ, οὐ μικροῦ ἔργου κρίνω Bas.*ep.*150.1(3.239E; M.32.601B); εἴ τις ἀκριβῶς ἐθέλοι τὴν αἰτίαν σκοπεῖν τῶν...μοχθηρῶν ὑπολήψεων, οὐκ ἄν μοι δοκεῖ ἄλλην εὑρεῖν, ἢ τὸ μὴ ἀκριβῶς ἡμῶν γεγυμνάσθαι τὰ τῆς ψ. αἰσθητήρια πρὸς τὴν τοῦ καλοῦ καὶ μὴ τοιούτου διάκρισιν Gr.Nyss.*virg.*11(p.292.22; M.46.364D); **4.** apprehending the divine Χριστιανὸς...εὐχόμενος, μύσας τοὺς τῆς αἰσθήσεως ὀφθαλμοὺς καὶ ἐγείρας τοὺς τῆς ψ., ὑπεραναβαίνει τὸν ὅλον κόσμον Or.*Cels.*7.44(p.196.1; M.11.1485B); ref. Christ ἐγὼ δέ φημι ὅτι καὶ μετὰ τὴν ἐνανθρώπησιν ἀεὶ εὑρίσκεται τοῖς ἔχουσιν ὀφθαλμοὺς ψ. ὀξυδερκεστάτους θεοπρεπέστατος καὶ ἀληθῶς θεόθεν πρὸς ἡμᾶς κατελθὼν *ib.*3.14(p.213.26; 937A); ὁ δὲ κεκωφωμένος τὴν τῆς ψ. ἀκοὴν ἀναισθητεῖ λέγοντος θεοῦ *ib.*2.72(p.194.18; 909A); τὰ τῆς κεκαθαρμένης ψ. ὄμματα ὑπὸ νοεροῦ φωτὸς καταυγαζόμενα Eus.*Is.*6:1 (M.24.125A); τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς ψ. διανοίγοντος εἰς κατανόησιν ὧν βούλεται θεαμάτων †Bas.*Is.*proem.3(1.380B; M.30.124B); αἰσθητήρια δὲ τάχα μὲν τὰ τῆς ψ. κινήματα καὶ διανοήματα, καὶ τούτων μάλιστα, ὅσα ἐκ τῆς αἰσθήσεως, οἷς ὁ δίκαιος σπαράσσεται, καὶ θερμαίνεται... καὶ οὐδὲ καθεκτός ἐστι διὰ τὴν ζέσιν τοῦ πνεύματος Gr.Naz.*or.*17.1(M.35.965A); μακάριος μὲν μοναχός, ὁ τοῖς τῆς ψ. ὄμμασιν ταῖς νοεραῖς δυνάμεσιν ἐνατενίζειν δυνάμενος Jo.Clim.*scal.*7(M.88.809A); **5.** relation between physical and spiritual senses, exeg. Gen.3:5ff. διηνοίχθησαν...αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς αἰσθήσεως, οὓς καλῶς ἦσαν μύσαντες, ἵνα μὴ περισπώμενοι ἐμποδίζωνται βλέπειν τῷ τῆς ψ. ὀφθαλμῷ· οὓς δὲ τέως εἶχον βλέποντας τῆς ψ. ὀφθαλμοὺς καὶ εὐφραινομένους ἐπὶ τῷ θεῷ...τούτους οἶμαι διὰ τὴν ἁμαρτίαν ἔμυσαν Or.*Cels.*7.39(p.190.2f.; M.11.1476C); contrasted with Jo.9:39 μὴ βλέποντας μὲν αἰνιττόμενος τοὺς τῆς ψ. ὀφθαλμούς, οὓς ὁ λόγος ποιεῖ βλέπειν, βλέποντας δὲ τοὺς τῶν αἰσθήσεων· τούτους δὲ ἐτύφλου ὁ λόγος, ἵνα ἀπερισπάστως ἡ ψ. βλέπῃ ἃ δεῖ. παντὸς οὖν τοῦ κατὰ τρόπον Χριστιανίζοντος ὁ τῆς ψ. ἐγήγερται ὀφθαλμὸς καὶ ὁ τῆς αἰσθήσεως μέμυκε· καὶ ἀνάλογον τῇ ἐγέρσει τοῦ κρείττονος ὀφθαλμοῦ καὶ τῇ μύσει τῶν ὄψεων τῆς αἰσθήσεως νοεῖται καὶ θεωρεῖται ὁ ἐπὶ πᾶσι θεὸς καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ *ib.* (p.190.9ff.; 1476D–1477A); exeg. Cant.4:9ff. ἐκαρδίωσας ἡμᾶς...ἑνὶ ἀπὸ ὀφθαλμῶν σου τὸν διορατικὸν τῆς φρονήσεως ὀφθαλμὸν δείκνυσιν... διοσσὴν γὰρ ὄψεως δύναμιν εἶναι παντί που καταφανές, μίαν μὲν ψ., θατέραν δὲ σώματος Meth.*symp.*7.2(p.72.24; M.18.128A).

F. types and symbols of soul; **1.** exeg.; ref. Exodus ταῦτα... μυστήριόν ἐστι ψ., τῆς ἐν τῇ παρουσίᾳ τοῦ Χριστοῦ λυτρωθείσης Mac. Aeg.*hom.*47.5(M.34.800B); *ib.*47.9(801C); ἐξάγει οὖν τὴν ψ. ἐξ Αἰγύπτου καὶ τῆς ἐν αὐτῇ δουλείας...ἀπολαμβάνει γὰρ ἐξιοῦσα τοῦ σκότους ἡ ψ. τὰ ἀργυρᾶ καὶ χρυσᾶ σκεύη, ἤγουν τοὺς ἰδίους ἀγαθοὺς λογισμούς *ib.*47.10(801D); ἀπαίρουσιν υἱοὶ Ἰσραὴλ τὸ πάσχα ποιήσαντες· προκόπτει ἡ ψ., λαβοῦσα ζωὴν πνεύματος ἁγίου *ib.*47.11(804A); ref. Is.1:2 εἰπὼν...οὐρανὸν τὴν τοῦ γνωστικοῦ ψ. Clem.*str.*4.26(p.323.14; M.8.1377B); Is.4:2 γῆν πολλαχοῦ τὴν ψ. ὁ λόγος λέγει τὴν ὑποδεχομένην τὰ τοῦ λόγου σπέρματα †Bas.*Is.*1.19(1.391B; M.30.149A); Is.5:1ff. ἀμπελὼν δὲ ἡ ψ., τὴν καρποφορίαν ἀξίαν τῆς ἐξ ἀρχῆς φυτείας καὶ τῆς τοῦ θεοῦ γεωργίας ἀπαιτουμένη *ib.*1.21(1.393E; M.156B); Is.6:3 Χερουβὶμ...σύμβολον δ' ἐστὶ λογικῆς μὲν τὸ πρόσωπον ψ. Clem.*str.*5.6 (p.351.4; M.9.61C); Jer.4:19 κοιλίαν μὲν τὴν ἑαυτοῦ ψ. ὀνομάζων, κατὰ τοὺς τῆς τροπῆς νόμους. οὕτω γὰρ εὑρίσκω πολλαχοῦ τῆς γραφῆς, εἴτε ὡς ἀπόκρυφον καὶ ἀόρατον (τὸ γὰρ αὐτὸ καὶ ψ. καὶ γαστρὸς τὸ κρύπτεσθαι) Gr.Naz.*or.*17.1(M.35.965A); Cant.6.7f. εἶναι γὰρ νύμφην μὲν τὴν ἐκκλησίαν, βασιλίσσας δὲ τὰς βασιλικὰς ἐκείνας τὰς πρὸ τοῦ κατακλυσμοῦ ψ. εὐαρέστους τῷ θεῷ γεγενημένας...παλλακὰς δὲ τὰς μετὰ τὸν κατακλυσμὸν τῶν προφητῶν, αἷς πρὸ τοῦ τὴν ἐκκλησίαν ἁρμοσθῆναι τῷ κυρίῳ παλλακίδων δίκην συγγινόμενος ἀληθεῖς ὑπέσπειρε λόγους... ἵνα γεννήσωσιν αὐτῷ συλλαβοῦσαι πίστιν...τοιαῦτα γὰρ ἀποβλαστήματα φύουσιν αἱ ψ. Meth.*symp.*7.4(p.75.11; M.18.129C); Jo.2:14 Ἰησοῦς...εἰσέρχεται εἰς τὴν Ἱεροσόλυμα καλουμένην ψ. ... τοῦ τ' ἐπὶ τὴν θεραπείαν τῆς ψ. ἀνάγοντος τὰ γεγραμμένα καὶ ἐπ' αὐτὴν αὐτὰ ἀλληγοροῦντος...μόνος δὲ εἰς τὴν Ἱεροσόλυμα ψ. οὐκ ἔρχεται, ἀλλ' οὐδὲ μετὰ ὀλίγων τινῶν Or.*Jo.*10.28(18; p.201.23ff.; M.14.357B,C); **2.** Church as type of soul εἰκόνα...εἶναι δύνασθαι τὴν ἁγίαν ἐκκλησίαν ἐδίδασκεν...τῆς ψ. καθ' ἑαυτὴν τῷ λόγῳ θεωρουμένης Max.*myst.*5(M.91.672D); κατὰ τὴν θεωρίαν εἰκαζομένη τῇ ψ. ἡ ἁγία... ἐκκλησία...καὶ πάντα συνάγουσα πρὸς τὸ τελούμενον ἐπὶ τοῦ θείου θυσιαστηρίου μυστήριον· ὅπερ διὰ τῶν κατὰ τὴν ἐκκλησίαν ἐπιτελουμένων ὁ δυνηθεὶς...σοφῶς μυηθῆναι, ἐκκλησίαν ὄντως θεοῦ, καὶ θείαν τὴν ἑαυτοῦ ψ. κατεστήσατο *ib.*(681C,D); **3.** ψ. as term for spiritual sense of scripture, v. γραφή.

III. soul of Christ; A. outside Christol. controversies; **1.** in gen. Χριστὸν γεγονέναι, καὶ σῶμα, καὶ λόγον, καὶ ψ. Just.*2apol.*10.1 (M.6.460B); περὶ δὲ τοῦ Ἰησοῦ εἴποιμεν ἄν, ἐπεὶ συμφέρον ἦν τῷ τῶν ἀνθρώπων γένει παραδέξασθαι αὐτὸν ὡς υἱὸν θεοῦ, θεὸν ἐληλυθότα ἐν ἀνθρωπίνῃ ψ. καὶ σώματι Or.*Cels.*3.29(p.226.27; M.11.957A); εἰ... σῶμα θνητὸν καὶ ψ. ἀνθρωπίνην ἀναλαβὼν ὁ ἀθάνατος θεὸς λόγος δοκεῖ τῷ Κέλσῳ ἀλλάττεσθαι καὶ μεταπλάττεσθαι, μανθανέτω ὅτι ὁ λόγος τῇ οὐσίᾳ μένων λόγος, οὐδὲν μὲν πάσχει ὧν πάσχει τὸ σῶμα ἢ ἡ ψ. *ib.*4.15 (p.285.15,18; 1048A); *ib.*6.47(p.119.5; 1372C); cf. *filius dei...suscepit non solum corpus humanum, ut quidam putant, sed et animam, nostrarum quidem animarum similem per naturam, proposito vero et virtute similem sibi et talem, qualis omnes voluntates...verbi ac sapientiae indeclinabiliter posset implere,* id.*princ.*4.4.4(31; p.353.11; M.11.405B); *illa anima, quae quasi ferrum in igne sic semper in verbo,...semper in deo, posita est, omne quod agit, quod sentit, quod intelligit, deus est, ib.*2.6.6(p.145.18; 214A); exeg. Ps.21:21 μονογενῆ δὲ τὴν ἰδίαν ψ. εἶπεν, ὡς μόνην ἁμαρτίαν μὴ γνοῦσαν· ἀλλὰ καὶ ὅτι μόνη διὰ παντὸς εἶχε τοῦ θεοῦ λόγου τὴν ἕνωσιν id.*Ps.*21:21(p.477); θεὸς σαρκὶ διὰ μέσης ψ. ἀνεκράθη, καὶ συνεδέθη τὰ διεστῶτα τῇ πρὸς ἄμφω τοῦ μεσιτεύοντος οἰκειότητι Gr.Naz.*or.*2.23(M.35.432B); πάντα ὑπὲρ πάντων γενόμενος...σῶμα, ψ., νοῦς *ib.*30.21(M.36.132B); σάρκα φορεῖ διὰ τὴν σάρκα, καὶ ψ. νοερᾷ διὰ τὴν ἐμὴν ψ. μίγνυται *ib.*45.9 (633C); ὁ ἀχώρητος, χωρεῖται, διὰ μέσης ψ. νοερᾶς μεσιτευούσης θεότητι καὶ σαρκὸς παχύτητι *ib.*(636A); Justn.*conf.*(p.74.27; M.86.997B) cit. s. ὑπόστασις; **2.** Origen's doctrine of pre-existence applied to soul of Christ τάχα γὰρ ἡ μὲν τοῦ Ἰησοῦ ψ. ἐν τῇ ἑαυτῆς τυγχάνουσα τελειότητι ἐν θεῷ καὶ τῷ πληρώματι ἦν, καὶ ἐκεῖθεν ἐξεληλυθυῖα, τῷ ἀπεστάλθαι ἀπὸ τοῦ πατρός, ἀνέλαβεν τὸ ἐκ τῆς Μαρίας σῶμα Or.*Jo.* 20.19(17; p.351.26; M.14.616A); *ib.*19.22(5; p.324.14; 568C); cf. *haec vero anima, quae in Jesu fuit, priusquam sciret malum, elegit bonum...oleo ergo laetitiae ungitur, cum verbo dei immaculata foederatione conjuncta est et per hoc sola omnium animarum peccati incapax fuit,* id.*princ.*4.4.4(31; p.354.10ff.; M.11.405C); ὥσπερ ὁ υἱὸς καὶ πατὴρ ἕν εἰσιν, οὕτω καὶ ἣν εἰλήφει ὁ υἱὸς ψ. καὶ αὐτὸς ἕν εἰσιν *ib.*4.4.4(31; p.354.16; 406A); rejected εἰκότως καταγνώσονται ἑαυτῶν πάντες οἱ νομίσαντες πρὸ τῆς Μαρίας...τινὰ ἐσχηκέναι ψ. ἀνθρωπίνην τὸν λόγον Ath.*ep.Epict.*8(p.13.9; M.26.1064B); **3.** soul as mediating between his body and his Godhead, cf. *illa anima...ab initio creaturae et deinceps inseparabiliter ei...inhaerens utpote sapientiae et verbo dei...et tota totum recipiens...facta est cum ipso principaliter unus spiritus...hac ergo substantia animae inter deum carnemque mediante (non enim possibile erat dei naturam corpori sine mediatore misceri) nascitur, ut diximus, deus-homo...sed neque rursum anima illa utpote substantia rationabilis, contra naturam habuit capere deum,* Or.*princ.*2.6.3(p.142.4ff.; M.11.211C,D); **4.** discussion whether his soul, regarded as an independent creature, is subject to change εἰ δ' ἐπὶ τῆς Ἰησοῦ ψ. λαμβάνει τις τὴν μεταβολήν, αὐτῆς εἰς σῶμα ἐλθούσης, πευσόμεθα, πῶς λέγει μεταβολήν. εἰ μὲν γὰρ τῆς οὐσίας, οὐ δίδοται οὐ μόνον ἐπ' ἐκείνης, ἀλλ' οὐδὲ περὶ ἄλλου λογικῆς ψ.· εἰ δ' ὅτι πάσχει τι ὑπὸ τοῦ σώματος ἀνακεκραμένη αὐτῷ καὶ ἀπὸ τοῦ τόπου, εἰς ὃν ἐλήλυθε, καὶ τί ἄτοπον ἀπαντᾷ τῷ λόγῳ, ἀπὸ πολλῆς φιλανθρωπίας καταβιβάζοντι σωτῆρα τῷ γένει τῶν ἀνθρώπων; id.*Cels.*4.18(p.288.1; M.11.1049D); **5.** ascent of his soul ὅρα εἰ μὴ μυστικώτερον καὶ οὐ τοπικῶς περὶ τῆς Ἰησοῦ ψ. ἀκούσει τό· Ἀναβὰς ὑπεράνω πάντων τῶν οὐρανῶν· ἡ γὰρ νοητὴ ἀνάβασις ἐκείνης τῆς ψ. ὑπερπεπήδηκεν καὶ πάντας τοὺς οὐρανοὺς καί, ὡς ἔστιν εἰπεῖν, ἤδη ἔφθασεν πρὸς αὐτὸν τὸν θεόν id.*Jo.*19.22(5; p.323.28ff.; M.14.568B); **6.** symbol of his soul: leaven in eucharist ἡ γὰρ ζύμη ἀντὶ ψ. τῷ φυράματι γίνεται ‡Jo.D.*azym.* proem.(M.95.388A); **7.** acc. Carpocrates τὸν δὲ Ἰησοῦν ἐξ Ἰωσὴφ γεγενῆσθαι...τὴν δὲ ψ. αὐτοῦ εὔτονον καὶ καθαρὰν γεγονυῖαν, διαμνημονεῦσαι τὰ ὁρατὰ μὲν αὐτῇ ἐν τῇ μετὰ τοῦ ἀγεννήτου θεοῦ

περιφορᾷ...τὴν δὲ τοῦ Ἰησοῦ λέγουσι ψ. ἐννόμως ἠσκημένην ἐν Ἰουδαϊκοῖς ἔθεσι, καταφρονῆσαι αὐτῶν, καὶ διὰ τοῦτο δυνάμεις ἐπιτετελεκέναι, δι' ὧν κατήργησε τὰ ἐπὶ κολάσει πάθη προσόντα τοῖς ἀνθρώποις. τὴν οὖν ὁμοίως ἐκείνῃ τῇ τοῦ Χριστοῦ ψ. δυναμένην καταφρονῆσαι τῶν κοσμοποιῶν ἀρχόντων, ὁμοίως λαμβάνειν δύναμιν πρὸς τὸ πρᾶξαι τὰ ὅμοια Iren.*haer*.1.25.1(M.7.680A,B).

B. denials of Christ's human soul outside Apollinarian controversy; **1.** Eusebius: *Marcell*.2.4(p.57.8; M.24.821A) cit. s. σάρξ; ἐνοικῶν δ' ἐν τῇ σαρκὶ ὁ λόγος...εἰ μὲν τοῦ πατρὸς ἐκτὸς ἦν, ζῶν καὶ ὑφεστὼς καὶ τὴν σάρκα κινῶν ψυχῆς δίκην id.*e.th*.1.20(p.87.26; M.24.877A); *ib*.(p.88.5; 877B); where he speaks of Christ's ψ. he only reproduces scriptural passages, e.g.*d.e*.3.2(p.105.27ff.; M.22.181Dff.); *ib*.10.1(p.449.27ff.; 724Bff.); cf. θεὸς...ἅτε ψ. ἀψύχῳ σώματι, τῇ τῶν σωμάτων ἀλόγῳ φύσει τὸν αὐτοῦ λόγον ἐμβαλὼν *l.C*.12(p.231.30; M.20.1389C); **2.** Lucian of Antioch and Arians Λουκιανὸς γὰρ καὶ πάντες Λουκιανισταὶ ἀρνοῦνται τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ ψ. εἰληφέναι Epiph.*anc*.33(p.42.20; M.43.77A); discussion of views, *ib*.35,36(p.44.26ff.; 80Dff.); teaching opposed, Eust.*fr*.56(p.91; M.18.689D) cit. s. ὁμογενής; ἡ ψ. τὴν συγγενῆ ψ. [sc. of penitent thief] ὁδηγοῦσα *ib*.(p.91; 692A); **3.** Pseudo-Ignatius ἐάν τις...νομίζῃ τὸν κύριον, οὐχὶ θεὸν μονογενῆ... ἀλλ' ἐκ ψ. καὶ σώματος αὐτὸν εἶναι νομίζῃ, ὁ τοιοῦτος ὄφις ἐστίν ‡Ign.*Philad*.6; ‡Ign.*Phil*.5; cf. τινὲς...ἀσεβοῦσι, ψιλὸν ἄνθρωπον εἶναι φανταζόμενοι τὸν κύριον, ἐκ ψ. καὶ σώματος αὐτὸν εἶναι νομίζοντες *Const.App*.6.26.2.

C. in Apollinarian controversy; **1.** Apollinarius' denial of a human soul in Christ ἔζησεν τὸ σῶμα θεότητος ἁγιασμῷ καὶ οὐκ ἀνθρωπίνης ψ. κατασκευῇ Apoll.*corp.et div*.(p.190.19; M.*PL*.8.875A); ἤρκει καὶ μόνον τὸ αὐτοῦ θέλημα διὰ τοῦ ἐν τῇ σαρκὶ σκηνώσαντος λόγου πρὸς τὸ ταύτην ζωοποιεῖν καὶ κινεῖν, ἀναπληρούσης τῆς θείας ἐνεργείας τὸν τῆς ψ. τόπον καὶ τοῦ ἀνθρωπίνου νοός id.*fr*.2(p.204.8)ap.Anast.S.*monoph*.(M.89.1181D); εἰπὼν γὰρ ὅτι ὁ λόγος σὰρξ ἐγένετο, οὐ προσέθηκε καὶ ψ. ἀδύνατον γὰρ δύο νοερὰ καὶ θελητικὰ ἐν τῷ ἅμα κατοικεῖν...οὐκοῦν οὐ ψ. ἀνθρωπίνης ἐπελάβετο ὁ λόγος, ἀλλὰ μόνου σπέρματος Ἀβραάμ· τὸν γὰρ τοῦ σώματος Ἰησοῦ ναὸν προδιέγραψεν ὁ ἄψυχος καὶ ἄνους καὶ ἀθελὴς τοῦ Σαλομῶντος ναός *ib*.(p.204.11ff.; 1184A); v. νοῦς; **2.** orthodox refutation; **a.** salvation of whole man requires a human soul in Saviour οὐδὲ γὰρ οἷόν τε ἦν, τοῦ κυρίου δι' ἡμᾶς ἀνθρώπου γενομένου, ἀνόητον εἶναι τὸ σῶμα αὐτοῦ, οὐδὲ σώματος μόνου, ἀλλὰ καὶ ψ. ἐν αὐτῷ τῷ λόγῳ σωτηρία γέγονεν Ath.*tom*.7(M.26.804B) but cf. infra f; ὅπου κεκράτητο ἡ ψ. ἡ ἀνθρωπίνη ἐν θανάτῳ, ἐκεῖ ἐπιδείκνυται ὁ Χριστὸς τὴν ἀνθρωπίνην ψ. ἰδίαν οὖσαν, ἵνα καὶ παρῇ ὡς ἄνθρωπος ὁ ἀκράτητος ἐν θανάτῳ, ὡς θεός· ἵνα...ὅπου ἐβασίλευσεν ὁ θάνατος ἐν μορφῇ ψ. ἀνθρωπίνης, παρὼν ὁ ἀθάνατος ἐπιδείξηται τὴν ἀθανασίαν ‡Ath.*Apoll*.1.17(M.28.1124C); πῶς ἡ κράτησις τοῦ θανάτου τελείαν ἐλάμβανε τὴν λύσιν, εἰ τὸ κατὰ φρόνησιν ἁμαρτῆσαν, τὴν ψ. Χριστὸς ἀναμάρτητον οὐ συνεστήσατο ἐν ἑαυτῷ; ἔτι οὖν βασιλεύει ὁ θάνατος τοῦ ἔσωθεν ἀνθρώπου· τίνος γὰρ ἄλλου καὶ ἐβασίλευσέ ποτε, οὐχὶ ψ. τῆς ἐν φρονήσει ἁμαρτησάσης...ὑπὲρ ἧς τὴν ἰδίαν ψ. τέθεικεν ὁ Χριστὸς λύτρον ἀντιδιδούς; *ib*.1.19(1125C,D); τῷ σώματι καὶ τῇ ψ. ἑαυτὸν ἐπιμερίσας, διὰ μὲν τῆς ψ. ἀνοίγει τῷ λῃστῇ τὸν παράδεισον Gr.Nyss.*Apoll*.17(M.45.1156A); ὁ μονογενὴς θεός, αὐτὸς ἀνίστησι τὸν ἀνακραθέντα ἄνθρωπον αὐτῷ, καὶ χωρίσας τοῦ σώματος τὴν ψ., καὶ ἑνώσας πάλιν ἀμφότερα, καὶ οὕτως ἡ κοινὴ γίνεται σωτηρία τῆς φύσεως *ib*.(1156C); **b.** full humanity of Christ requires a human soul ὁ γὰρ ἐκ ψ. νοερᾶς καὶ σώματος συνεστηκώς, ἄνθρωπος λέγεται· ᾧ δὲ μὴ συνεπινοεῖται τὰ δύο, πῶς ἡ τοῦ ἀνθρώπου κλῆσις ἐφαρμοσθήσεται; *ib*.2(M.45.1128B); ὁ ἀνθρωπίνην σάρκα, καὶ ταύτην ἔμψυχον, προσοικίζων τῷ λόγῳ, οὐδὲν ἕτερον, ἢ ὅλον συνάπτει τὸν ἄνθρωπον· οὐδὲν γὰρ ἄλλο παρὰ τὴν νοερὰν φύσιν τῆς ἀνθρωπίνης ψ. ἐστιν ἰδίωμα... ὁ τοίνυν λέγων ἄνθρωπον εἶναι τὸν προσειλημμένον, ἔμψυχον δὲ τοῦτον διδούς, οὐδὲν ἕτερον ἢ καὶ νοητὴν αὐτῷ προεμαρτύρησε δύναμιν, ὅπερ ἴδιον τῆς ἀνθρωπίνης ἐστὶ ψ. *ib*.7(1137B); **c.** proof from Christ's human emotions εἰ δὲ ἐπ' ἀληθείας εἴρηται, ἀλλοτρία δὲ καθόλου ἡ ψ. τοῦ κυρίου ἐγεγόνει τῆς ἰδίας νοήσεως, θεὸν τὸν λόγον ἔχουσα νοῦν, τετράφθαι τὸ ἄτρεπτον εἰς λύπην...καὶ ταραχήν, τὸ ἐννοεῖν, ἀσεβές ἐστι...ἀλλὰ δείκνυσι τὸν νοῦν ὁ κύριος εἰρηκώς· ἡ ψ. μου τετάρακται. εἰ δὴ ψ. ἰδίας νόησιν ὁ κύριος ἐπιδείκνυται, εἰς συμπάθειαν τῆς ἡμετέρας ψ., ἵνα οὕτω καὶ αὐτοῦ νοήσωμεν εἶναι τὸ πάθος, καὶ αὐτὸν ἀπαθῆ ὁμολογῶμεν. ὥσπερ γὰρ τῷ αἵματι τῆς σαρκὸς αὐτοῦ ἐλυτρώσατο ἡμᾶς, οὕτω καὶ τῇ νοήσει τῆς ψ. αὐτοῦ τὴν νίκην ὑπὲρ ἡμῶν ἐπιδείκνυται ‡Ath.*Apoll*.1.16(M.28.1121B,C); **d.** from death and descent into Hades ὁ κύριος...παραδοὺς τὸ πνεῦμα, τὸ ἔσωθεν τοῦ ἰδίου σώματος, τουτέστι τὴν ψ. ἐσήμανε· περὶ ἧς καὶ εἴρηκεν, ὅτι τίθημι ὑπὲρ τῶν προβάτων τῶν ἐμῶν. ὥστε τὴν ἔκπνευσιν οὐκ ἄν τις εἴποι θεότητος μετάστασιν, ἀλλὰ ψ. ἀποχώρησιν. εἰ γὰρ κατὰ μετάστασιν θεότητος ὁ θάνατος γέγονε καὶ ἡ τοῦ σώματος νέκρωσις, ἴδιον ἄρα θάνατον ἀπέθανε, καὶ οὐ τὸν ἡμέτερον. καὶ πῶς εἰς ᾅδου κατῆλθεν ἀπαρακαλύπτῳ τῇ θεότητι; ποῦ οὖν ἡ ψ., ἣν ἐπηγγείλατο ὁ κύριος τιθέναι ὑπὲρ τῶν προβάτων...εἰ δὲ ψ. ἀποχώρησις γέγονε, διὰ τοῦτο εἴρηται, ὅτι τὸν ἡμέτερον ἀπεδέξατο θάνατον *ib*.1.18(1125B,C); **e.** refutation of Apollinarian idea that ψ. belongs to the 'outer man' τί οὖν περὶ τῆς ψ. ἐρεῖτε, ὅτι καὶ τὸ σῶμα καὶ ἡ ψ. ὁ ἔξωθέν ἐστιν ἄνθρωπος, ὡς ἂν εἴποι τις, τὸ αἷμα καὶ τὴν σάρκα; ἀλλ' ὥσπερ τὸ σῶμα καὶ τὸ αἷμα οὐ διαφεύγουσι τὴν ψηλάφησιν...δείξατε ἡμῖν καὶ τὴν ψ. μὴ διαφεύγουσαν ταῦτα...ἤ, εἰ μὴ δύνασθε δεῖξαι,...οὔτε ὁρᾶται ψ., οὔτε ἀποκτείνεται ὑπὸ ἀνθρώπου...οὐ μόνον ἐφ' ἡμῖν τούτων δεικνυμένων, ἀλλὰ καὶ ἐν αὐτῷ τῷ θανάτῳ τοῦ Χριστοῦ ἐδείκνυτο· τὸ μέν τοι [sc. σῶμα], μέχρι τάφου φθάσαν· ἡ δέ [sc. ψ.], μέχρι ᾅδου διαβᾶσα *ib*.1.13(1116D–1117A); **f.** rejection of thesis that Christ had only an animal, but not an intellectual, soul τὴν νοερὰν τοῦ ἀνθρώπου φύσιν, ἥτις νοεῖται ψ.,... ἄφευκτον ταύτην τῆς ἁμαρτίας διοριζόμενοι· κἂν ὅτι μάλιστα καὶ ψ. σαρκικὴν γεγράφατε, πόθεν μαθόντες οὐ συνεπίσταμαι...πῶς εἰ σαρκικὴ ἡ ψ. καθ' ὑμᾶς, οὐ συνθνήσκει τῷ σώματι *ib*.2.8(1144C,D).

D. in Monothelite controversy; **1.** in gen. ὅρα...τὸ...πεπλανημένον τῶν αἱρετικῶν· πάντα τὰ συγγενῆ ὄντα τῶν ἀλόγων ἀνελλιπῶς ὁμολογοῦσιν ἐν Χριστῷ...τὰ δὲ τῆς νοερᾶς καὶ ἀθανάτου ψ. ἰδιώματα... ταῦτα ὡς πονηρὰ ὄντα ὁμολογεῖν ἐν Χριστῷ...οὐκ ἀνέχονται Anast.S.*serm.imag*.3(M.89.1168A); **2.** comparison with soul of Adam ἐπιδημήσας οὖν ὁ τοῦ θεοῦ λόγος ἐπὶ τὸ ἀνακαινίσαι τὸν Ἀδάμ, τοιαύτην ἑαυτῷ ψ. ἐδημιούργησεν, οἵαν ἀπαρχῆς ἐξ ἑαυτοῦ διὰ τοῦ ἐμφυσήματος τῷ Ἀδὰμ μετέδωκεν *ib*.(1169D); ἡ μὲν γὰρ τοῦ Ἀδὰμ ψ. ἐκ θεοῦ τὴν ὕπαρξιν διὰ τοῦ ἐμφυσήματος ἔσχεν· ἡ δὲ τοῦ Ἐμμανουὴλ ψ. ἔνθεον, καὶ σύνθεον, καὶ ὁμόθεον τὴν οὐσίωσιν ἔσχεν *ib*.(1172A); **3.** proof of orth. position from descent into Hades τίς τὰς ἀπ' αἰῶνος δεσμίους ψ. τῶν κεκοιμημένων ἀνθρώπων ἐπεσκέψατο; πρόδηλον, ὅτι ἡ...Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ψ. τὰς ὁμοουσίους αὐτῆς ψ. τὰς λογικὰς ἐπεσκέψατο *ib*.(1172D); αὕτη [sc. the soul of Christ] βοήσασα...ἐξέλθετε, ὡς τόπον ἀναπληροῦσα τελείου ἀνθρώπου τοῦ ἐκ ψ. συνισταμένου καὶ σώματος...ἡ νοερὰ τὰς νοερὰς ἐπιβλέψασα, ψ. τὰς ψ. ... πῶς γὰρ ἂν καὶ ἐδέξαντο τὸ τῆς ἁγίας ψ. κήρυγμα, εἰ μὴ διὰ τῆς νοερᾶς αὐτῶν λογικῆς θελήσεως; *ib*.(1173A); *ib*.(1173D); **4.** from Christ's obedience, *ib*.(1173C) cit. s. ἀθελής.

ψυχικός, A. *of the soul, spiritual*; **1.** in gen. ἐν νόσῳ ψ. ὑπάρχοντα Just.*dial*.30.1(M.6.537C); Clem.*str*.6.12(p.481.30; M.9.320C); *ib*.7.16(p.67.3; 532A); Or.*fr.25 in Jer*.(p.210.18; M.13.592C); τῶν ψ. ... κακῶν *ib*.36(p.217.4; 600D); ὑπὸ ψ. μοιχείας καὶ θάνατος γίνεται *Hom.Clem*.3.28; Chrys.*hom.27.2 in Mt*.(7.327D); ἵνα...ἡμᾶς ἐλευθερώσῃ ψ. ἀρρωστημάτων Cyr.*Lc*.4:38(M.72.552C); *ib*.6:41(601D); τὰς ψ. ... ἕξεις Dion.Ar.*e.h*.2.1(M.3.392A); *ib*.3.3.5(432A); opp. σωματικός, Clem.*str*.7.7(p.28.26; M.9.453D); φυσικός, id.*paed*.3.2(p.243.11; M.8.573A); Didym.*Trin*.2.27(M.39.765A); κοσμικός, Ath.*exp.Ps*.118:170(M.27.508B); **2.** ref. senses of soul τοῖς ψ. ... ὄμμασι Or.*fr.94 in Jo*.(p.557.30); ὀφθαλμοί...οἱ δὲ ψ. εἰς μῆκος ἀποτείνονται Adam.*dial*.2.11(p.78.22; M.11.1777A); Sophr.H.*ep.syn*.(M.87.3197A); **3.** ὁ ψ. *the spiritual man* ἔλαιον ὁ ἐπιχεόμενος λόγος τοῦ ψ., τοῦ τὴν ἀγαθὴν πρᾶξιν ἐργαζομένου Or.*comm.ser.in Mt*.63(p.147.16; M.17.304C); **4.** ref. spiritual life ἐν ταῖς διδασκαλίαις αὐτῶν εὑρηκὼς...πολλὴν ψ. λυσιτέλειαν Thdr.Stud.*test*.(M.99.1816C); **5.** ref. spiritual sense of scripture, Or.*princ*.4.2.5(p.314.13; M.11.368A); **6.** ref. Christ's resurrection body ψ. ὂν γέγονε πνευματικόν, καὶ ἐκ γῆς γενόμενον, τὰς οὐρανίους διέβη πύλας Ath.*ep.Epict*.9(p.15.10; M.26.1065B).

B. *natural, carnal, material-minded*, opp. spiritual, **1.** in gen. οἱ ψ. opp. τοῖς πνεύματι θεοῦ φρουρουμένοις, Tat.*orat*.15(p.16.31; M.6.840A); acc. Thales, of demons, opp. God as νοῦς, Athenag.*leg*.23.2(M.6.941B); Clem.*paed*.1.6(p.108.24; M.8.288A) cit. s. πνευματικός; cf.id.*str*.2.3(p.118.17; M.8.941B); Or.*Jo*.13.61(59; p.293.25ff.; M.14.516D); combined with ἐπίγειος and δαιμονιώδης, id.*fr.46 in Jo*.(p.521.19); id.*hom.12.1 in Jer*.(p.85.22; M.13.377A); ἐκκλησία...ἀναγεννῶσα τοὺς ψ. εἰς πνευματικούς Meth.*symp*.8.6(p.88.11; M.18.148B); Ath.*ep.Serap*.1.32(M.26.605B); ψ. πάθη id.*inc*.50.4(M.25.185C); in discussion of 'Second Adam' Christology, ‡Ath.*Apoll*.1.8(M.26.1105B) cit. s. πνευματικός; τὸ δὲ τοὺς δοκοῦντας εἶναι πιστούς, τούτους εὑρίσκεσθαι ψ., τοῦτό ἐστιν τὸ θρήνων ἄξιον Chrys.*hom.63.3 in Jo*.(8.379D); ἐγκόσμιον...καὶ δαιμονιώδη καὶ ψ. σοφίαν Cyr.*Ps*.9:23(M.69.780A); ψ. πάθη Diad.*perf*.81(p.104.24); γνώμη [sc. self-will] ἐν τοῖς ψ. κρατεῖ Thdt.*qu.53 in 4 Reg*.(1.547); **2.** of the body ἡ τοῦ ψ. σώματος ἰδιότης, ἀεὶ διά τινος ῥοῆς καὶ κινήσεως ἀπὸ τοῦ ἐν ᾧ ἐστιν ἀλλοιοῦσθαι Gr.Nyss.*anim.et res*.(M.46.156B); **3.** of sin ψ. τι ἁμάρτημα CNic.(325)*can*.2; **4.** ref. state of the unbaptized ἅπερ οὐκ ἐφυλαξάμεθα ψ. ὑπάρχοντες, τὰ ὅπλα τῆς δικαιοσύνης λαβόντες ἐν τῇ δυνάμει τηρήσωμεν τοῦ θεοῦ Diad.*perf*.78(p.100.3); **5.** ref. scriptural passages alluding to natural experiences of incarnate Logos, ‡Ath.

*dial.Trin.*4.8(M.28.1261D); **6.** dist. from σαρκικός and πνευματικός: ὁ ψ. ἄνθρωπος, οὐδέπω καλός· ὁ σαρκικὸς δέ, καὶ λίαν πάθους φιλός· ὁ πνευματικὸς δέ, οὐ μακρὰν τοῦ πνεύματος Gr.Naz.*carm.*1.2.34. 242(M.37.963); γνώρισμα τοῦ μὲν σαρκικοῦ, τὸ κακῶς μόνον εἰδέναι ποιεῖν. τοῦ δὲ ψ., τὸ μήτε ποιεῖν βούλεσθαί ποτε μήτε πάσχειν κακῶς. τοῦ δὲ πνευματικοῦ, τὸ ποιεῖν μόνον καλῶς βούλεσθαι, καὶ ὑπὲρ ἀρετῆς εἰ συμβαίνει πάσχειν Max.*ep.*9(M.91.448A); cf.*cat.1Cor.*suppl.(p.461. 25); **7.** as name of derision for orthodox, used by Montanists and Gnostics, Clem.*str.*4.13(p.289.12ff.; M.8.1300C); **8.** exeg.; **a.** 1Cor. 2:14 ἐκεῖ ψ. εἰσάγεταί τις καὶ πνευματικὸς ἄνθρωπος, ὁ μὲν πνευματικὸς τῶν σωζομένων, ὁ δὲ ψ. τῶν ἀπολλυμένων Meth.*res.*1.58(p.321.26f.); ψ. ἐστιν ὁ τὸ πᾶν τοῖς λογισμοῖς τοῖς ψυχροῖς διδούς, καὶ μὴ νομίζων ἄνωθέν τινος δεῖσθαι βοηθείας, ὅπερ ἐστὶν ἀνοίας Chrys.*hom.7.4 in 1Cor.*(10.56B) ∞ Jo.D.*1Cor.*2:14(M.95.588B), cf. derivation of ψυχή from ψυχρός, v. ψυχή; ψ. δὲ λέγει τὸν στοιχοῦντα τοῖς οἰκείοις λογισμοῖς ἢ τὸν νοσοῦντα τοῖς τῆς ψυχῆς λογισμοῖς καὶ μὴ ἐρρωμένον περὶ τὴν γνῶσιν τῆς ἀληθείας...ὁ ψ. οὐ δύναται δεκτικὸς εἶναι τῆς ἀληθείας, ἀλλ' οὕτως κεκάκωται τὴν ψυχὴν ὡς μωρίαν ἡγεῖσθαι τὴν οἰκονομίαν τοῦ θεοῦ...ὁ ψ. ἄνθρωπος τεχνικοὺς ἐπιζητῶν λογισμοὺς ἐπὶ τοῦ σταυροῦ ὡς μῶρον...ἀπωθεῖται τὸ κήρυγμα Sever.*1Cor.*2:14f.(p.234.38ff.); ψ. ἐστιν ὁ κατὰ σάρκα ζῶν καὶ μήπω τὸν νοῦν φωτισθεὶς διὰ τοῦ πνεύματος, ἀλλὰ μόνην τὴν ἔμφυτον καὶ ἀνθρωπίνην σύνεσιν ἔχων, ἣν ταῖς ἁπάντων ψυχαῖς ἐμβάλλει ὁ δημιουργός Cyr.*1Cor.*2:14(p.257.11; M.74.865B); ψ. καλεῖ τὸν μόνοις τοῖς οἰκείοις ἀρκούμενον λογισμοῖς, καὶ τὴν τοῦ πνεύματος διδασκαλίαν μὴ προσιέμενον, οὔτε μὴ ἐπιγνῶναι δυνάμενον Thdt.*1Cor.*2:14(3.178); τοῦτο μὲν εἰπὼν ψ., ὡς τῇ τῆς ψυχῆς κινούμενον παρουσίᾳ Proc.G.*Gen.*2:7(M.87.156B); **b.** 1Cor. 15:44,46 ἐπειδὴ δὲ ἡ τοῖς πάθεσιν ἐμμένουσα ψυχή, εἰκότως καὶ τὸ τῆς τοιαύτης ψυχῆς σῶμα ψ. καλεῖται...ἐπειδὴ προκόπτουσα ἡ ψυχὴ ἐπὶ τὸ πνευματικὸν ἀναβαίνει, πρῶτον εἶπεν εἶναι τὸ ψ. σῶμα, ἔπειτα τὸ πνευματικόν... διὸ οὐ προσέχομεν τοῖς λέγουσιν ὅτι τοιοῦτον ἀνίσταται τὸ σῶμα οἷον εἶχεν ὁ Ἀδὰμ ψ. Didym.*1Cor.*15:44–46(p.10.21ff.); σῶμα ψ. λέγει τὸ τῇ ἁμαρτίᾳ τῆς ψυχῆς θανατωθέν Sever.*1Cor.*15:44(p.275.27); ὥσπερ γὰρ εἴπερ ἕλοιτό τις τὸ ἀπὸ γῆς ἡμῶν σῶμα ψ. ἀποκαλεῖν, περιθείη ἂν τις εἰκότως οὐ τὸ ψυχῆς εἶδος αὐτῷ, περιτρέψει δὲ μᾶλλον τοῦ λόγου τὴν δύναμιν εἰς τὸ φρόνημα τὸ ψ. ἤγουν τὸ σαρκικόν, καθάπερ ἀμέλει καὶ σοφίαν νοοῦμεν ψ. καὶ ἐπίγειον τὴν καθ' ἡμᾶς...οὕτω κἂν εἰ λέγοιτο σῶμα ψ., οὐκ ἂν οἶμαι τῷ αὐτῷ τὸ ψυχῆς εἶδος περιτιθείς, τὴν ἐπὶ τῷ πεπλανῆσθαι διαφύγοι γραφήν, ἐπεὶ κατά τινα τρόπον ζῶντές τε ἔτι καὶ ἐν αὐτοῖς δὴ τούτοις τοῖς ἀπὸ γῆς ὄντες σώμασι, ψ. λέγονταί τινες καὶ πνευματικοί;...ὅτι τοίνυν ὁ ψ. οὐ φύσεως ἡμῖν διαφορὰς ὑπεμφήνειεν ἄν, ζωῆς δὲ μᾶλλον ἠθῶν τε καὶ τρόπων ποιότητα, καθ' ἣν ὁ μέν τίς ἐστι τῷ γεωδεστέρῳ...φρονήματι κάτοχος, ὁ δὲ τῇ τοῦ πνεύματος ἐλευθερίᾳ περιφανής, ἀποδείκνυσι σαφῶς ἀπό τε Ἀδὰμ τοῦ πρώτου καὶ τοῦ δευτέρου Cyr.*1Cor.*15:44(pp.312.16–314.5; M.74.908C–909B); ἐπειδὴ ἔφη σπείρεσθαι μὲν εἰς γῆν τὸ σῶμα ψ., ἀποφαίνει λευκῶς ὡς ἔστιν οὐκ ἀπαράδεκτον τῇ τοῦ ἀνθρώπου φύσει τὸ ἐκ φρονήματος ψ. μεταφοιτᾶν εἰς πνευματικόν, καὶ ὅτι πρεσβύτερον τοῦ πνευματικοῦ τὸ ψ. εἴη ἂν *ib.*15:46(p.314.19ff.; 909D); ψ.... τὸ ὑπὸ τῆς ψυχῆς κυβερνώμενον· πνευματικὸν δέ, ὑπὸ τοῦ πνεύματος οἰκονομούμενον Thdt.*1Cor.* 15:44(3.278); **9.** Valent., v. ὑλικός, πνευματικός, Χριστός; **a.** opp. ὑλικός and πνευματικός, Iren.*haer.*1.5.1(M.7.492A); χοϊκός, Clem.*exc. Thdot.*51(p.123.17; M.9.684A); ἀγγελικός and χοϊκός, Hipp.*haer.*5.6 (p.78.16ff.; M.16.3126B); σαρκικός and πνευματικός, *ib.*5.8(p.97.15; 3151B); ἔσω ἄνθρωπος πνευματικὸς ἐν τῷ ψ. *ib.*7.27(p.206.26; 3319A); νοερός and χοϊκός, *ib.*10.9(p.268.17; 3419B); πνευματικός, Or.*Cels.*5.61 (p.64.22; M.11.1277B); distinction of ὁμοουσίους...διαβόλῳ...ἀνθρώπους, ψ., and πνευματικούς, Heracleon ap.Or.*Jo.*20.20(18; p.352.35; M.14.617A); οἱ ψ. πρὸς χρόνον πιστεύοντες *ib.*20.33(p.371.18; 649B); ἀπὸ τῶν ὑλικῶν εἰς τὸν ψ. τόπον *ib.*10.33(19; p.206.27; 365C); οἱ ψ., being ἔξω τοῦ πληρώματος, compared with vendors in Temple, *ib.* (p.207.1; 365C); οὐ πρὸς τοὺς φύσει τοῦ διαβόλου υἱούς, τοὺς χοϊκούς, ἀλλὰ πρὸς τοὺς ψ., θέσει υἱοὺς διαβόλου γινομένους *ib.*20.24(20; p.359. 14; 628D); **b.** Christol. ὡς εἰκὼν πατρὸς πατὴρ γίνεται καὶ προβάλλει πρῶτον τὸν ψ. Χριστὸν υἱοῦ εἰκόνα...εἶτα ἀγγέλους ἀρχαγγέλων ἐκ τῆς ψ. καὶ φωτεινῆς οὐσίας Clem.*exc.Thdot.*47(p.121.22ff.; M.9.681A); *ib.* 59(p.126.21ff.; 688B); τὸ δὲ πνευματικόν, ὃ ἀνείληφεν, καὶ τὸ ψ. οὕτως ἐμφαίνει· 'τὸ δὲ παιδίον ηὔξανεν καὶ προέκοπτεν ἐν σοφίᾳ.' σοφίας μὲν γὰρ τὸ πνευματικὸν δεῖται, μεγέθους δὲ τὸ ψ. *ib.*61(p.127.6ff.; 688B,C); κάθηται ὁ ψ. Χριστὸς ἐν δεξιᾷ τοῦ δημιουργοῦ *ib.*62(p.128.1; 689A); cf. *ib.*3(p.105.15; 653A); οἱ μὲν ἀπὸ τῆς Ἰταλίας, ὧν ἐστιν Ἡρακλέων καὶ Πτολεμαῖος, ψ. φασι τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ γεγονέναι, καὶ διὰ τοῦτο ἐπὶ τοῦ βαπτίσματος τὸ πνεῦμα ὡς περιστερὰ κατελήλυθε,...καὶ ἐγγέγονε τῷ ψ., καὶ ἐγήγερκεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν Hipp.*haer.*6.35(p.165.6ff.; M.16. 3250A); cf.Tim.CP *haer.*(M.86.17B); ἐνανθρωπῆσαι δὲ τὸν Ἰησοῦν... σῶμα ἐκ τῆς ψ. οὐσίας ἀνειληφότα Thdt.*haer.*5.11(4.420); ψ. Χριστός *ib.*1.8(300); **c.** ἡ ψ. εἰκών in man, claimed by Valentinians to be saved, Clem.*str.*4.13(p.288.23; M.9.1300A); **d.** of demiurge ἔστι δὲ πυρώδης, φησίν, ἡ ψ. οὐσία, καλεῖται δὲ καὶ τόπος μεσότητος ὑπ' αὐτοῦ καὶ ἑβδομὰς καὶ παλαιὸς τῶν ἡμερῶν. καὶ ὅσα τοιαῦτα λέγουσι περὶ τούτου, ταῦτα εἶναι τοῦ ψ., ὅν φησιν εἶναι τοῦ κόσμου δημιουργόν Hipp.*haer.*6.32(p.161.6ff.; M.16.3243B).

ψυχικῶς, 1. *spiritually*, opp. σωματικῶς, Epiph.*haer.*42.11(p.134. 3; M.41.741A); ref. Adam ἐν ᾗ ἡμέρᾳ ἔφαγεν ἀπὸ τοῦ ξύλου, ἐν αὐτῇ ἐθανατώθη ψ. ‡Felix III Papa *ep.Petr.*1(p.20.24; H.2.820B); ψ. ἐθανάτωσαν τοὺς ἐξαγγέλλοντας, ἄλλο ἀντ' ἄλλου διδάξαντες Sophr.H.*conf.* (M.87.3368A); **2.** *carnally, materially*, ref. Nicodemus ὁ Χριστὸς σαφέστερον ἀποκαλύπτει τῆς γεννήσεως τὸν τρόπον...τῷ ψ. ἐρωτῶντι Chrys.*hom.25.1 in Jo.*(8.143C).

ψυχίον, τό, *butterfly* or *moth*, Meth.*symp.*9.1(p.113.24; v.l. φύκια M.18.177A).

***ψυχοανακάλυπτος,** *soul-revealing* πορνεία...ψ.... ἁμαρτία ‡Chrys. *ador.*2(11.824F).

***ψυχοβλαβής,** *soul-destroying*, Nil.*epp.*2.286(M.79.341D); ‡Jo.D. *hom.*6.10(M.96.676B); masc. as subst., Chrys.*hom.56.3 in Gen.*(4. 542D).

***ψυχοβλαβῶς,** *in a way which harms the soul*, Didym.*Trin.*2.8 (M.39.616D).

ψυχοβόρος, *soul-devouring*, Synes.*hymn.*3.96(p.10; M.66.1595); *ib.* 4.244(p.33; 1607).

***ψυχοδιάβατος,** *piercing the soul*, Tim.Ant.*Sym.*(M.86.248A).

***ψυχοδότης, ὁ,** *giver of the soul* or *life*; of Christ, Didym.*Trin.* 3.16(M.39.869C); Synes.*hymn.*4.186(p.31; M.66.1606).

***ψυχοκερδής,** *gaining souls*, Geo.Pis.*hex.*473(M.92.1472).

***ψυχοκλέπτης, ὁ,** *stealer of souls*, Geo.Pis.*hex.*761(M.92.1492).

ψυχοκλόνος, *confusing the soul*, Sophr.H.*carm.*21.109(M.87. 3829A).

***ψυχόκομπος,** *distending the soul*, Geo.Pis.*hex.*775(M.92.1494).

***ψυχοκράτης,** *supporting the soul*, Geo.Pis.*hex.*1416(M.92.1542).

***ψυχοκτονία, ἡ,** *slaughter of souls*, ‡Caes.Naz.*dial.*3.140(M.38. 1048).

***ψυχοκτόνος,** *slaying the soul, deadly*, Cyr.*hom.div.*19(M.77.1109A); Dor.*doct.*proem.1(M.88.1613D); τοῦ ψ. πολεμίου τὴν δύναμιν βυθισθῆναι *Rit.Bapt.*(p.398).

***ψυχολατρεία, ἡ,** *worship in which the soul takes part*, Eust. *engast.*2(p.18.2; M.18.616C).

***ψυχόλεθρος,** *destroying the soul, deadly*, ‡Chrys.*hom.jej.*5(9.800E); Geo.Pis.*hex.*1817(M.92.1574A); Thphn.*chron.*p.423(M.108.1000D).

***ψυχολέτειρα, ἡ,** *destroyer of the soul*, Geo.Pis.*carm.vit.*6.

ψυχομαχ-έω, *fight for one's life*, met. on one's death-bed τινὰς μὲν δικαίους ~οῦντας...τινὰς δὲ ἁμαρτωλοὺς εἰρηνικῶς...ἀποθνήσκοντας ‡Ath.*qu.Ant.*105(M.28.661D); Anast.S.*qu.et resp.*96(M.89.741B).

***ψυχονοσέω,** *be sick in soul*, Jo.Clim.*past.*13(M.88.1196A).

ψυχοπομπός, ὁ, *conductor* or *guide of souls*, as adj. ψ. γοήτων Synes.*insomn.*14(p.176.2; M.66.1309A).

***ψυχορραγικῶς,** *at the point of death*, Leont.H.*Nest.*1.19(M.86 1484C).

ψυχοστόλος, *soul-summoning*; of Christ calling Lazarus, Nonn. *par.Jo.*12:1(M.43.849B).

***ψυχοστρόφος,** *soul-converting*, †Apoll.*met.Ps.*18:8(M.33.1336C).

***ψυχοσώστης,** *that saves life*, Steph.Diac.*v.Steph.*(M.100.1096C).

***ψυχοσωτήριος,** = foreg., ‡Jo.D.*hom.*5(M.96.656D).

***ψυχοτερπέως,** *with a rejoicing soul*, Sophr.H.*carm.*20.95(M.87. 3824A).

***ψυχότης, ἡ,** *soul-hood* τίνος ἕνεκα μὴ ἐκ ψ. τὸν ἄνθρωπον καὶ σωματότητος, ὥσπερ τὸν Χριστὸν ἐκ θεότητος καὶ ἀνθρωπότητος Jo.D. *Jacob.*56(M.94.1465B).

***ψυχοτόκος,** *soul-bearing* ἡ γυνὴ τίκτει μὲν τὸ σῶμα, ψυχοῖ δὲ ὁ θεός, καὶ οὐκ ἂν λέγοιτο γυνὴ ψ. Nest.*fr.*D 2(p.352.10)ap.Cyr.*Nest.*1.4 (p.23.34; 6^1.17E); Cyr.*ep.*1(p.15.21,30; 5^2.8E,9B).

***ψυχοτροφέω,** *sustain alive*, *Orac.Sib.fr.*3.8(p.230).

ψυχοτρόφος, *sustaining life*, Or.*exp.in Pr.*28:19(M.17.245A); of God, *Orac.Sib.*5.500; Synes.*hymn.*1.170(p.12; M.66.1596); of Heraclius, Geo.Pis.*Sev.*692(M.92.1673A); met. ἐγεώργησας στάχυν ψ. Jo. Mon.*hymn.Geo.*1(M.96.1393C).

ψυχοφθόρος, *soul-destroying* τοῖς ἰώδεσσι καὶ ψ. δηλητηρίοις τὰς... ψυχὰς φαρμάττοντος Eus.*h.e.*10.4.14(M.20.853B); τοῦ Μανιχαίων ψ. δόγματος Didym.*Trin.*3.42(M.39.989B); τὴν φιλαργυρίαν...τὴν ψ. Chrys. *hom.23.6 in 1Cor.*(10.211A); of demons, ‡Chrys.*serm.pasch.*88.

***ψυχοχωριστικός,** *separating the soul* from the body, of an angelic rank τάξιν ψ. ‡Ath.*qu.Ant.*31(M.28.616C).

ψυχόω, A. (ψυχή); **1.** *animate, bring to life* τὸν τῶν ἑπτὰ δυνάμεων

...ἐψύχωσε κόσμον Iren.*haer.*1.14.7(M.7.609A); esp. ref. creation of man ἐψύχωσε [sc. ὁ θεὸς τὸν ἄνθρωπον] διὰ τοῦ ἐμφυσήματος Gr. Nyss.*hom.opif.*28.1(M.44.229C); Bas.*hom.*5.5(2.38A; M.31.248D); Procl.CP *annunt.*2(M.85.429C); ref. all nature πάντα ψυχοῦται καὶ κινεῖται Ath.*gent.*44(M.25.88B); ref. rod of Moses, Epiph.*anc.*96 (p.117.24; M.43.192C); ref. Lazarus raised from dead, Nonn.*par.Jo.* 11:44(M.43.845C); *ib.*12:9(852B); πολλὰ σώματα τῶν τετελευτηκότων ψ. Gr.Nyss.*res.*3(M.46.665C); exeg. Cant.4:9, id.*hom.8 in Cant.*(M. 44.948B) cit. s. καρδιόω; fig. τὰς λήθῃ τεθνηκυίας πράξεις ψυχῶσαι τῷ λόγῳ Evagr.*h.e.*proem.(p.5.21; M.86.2420B); met., *endue* speech *with vigour and animation* ὅταν [sc. λόγος]...ὑπὸ τοῦ καιροῦ μάλιστα ψυχωθεὶς ζωτικώτερος φαίνηται Isid.Pel.*epp.*5.121(M.78. 1396B); **2.** *personify* μόνον οὐχὶ τὸν καιρὸν αὐτὸν ψυχώσας Chrys. *hom.22.4 in Mt.*(7.280B); id.*hom.20.1 in Heb.*(12.187B); **3.** *endow with a soul* τὸ λογιστικὸν...αἴτιον εἶναί φαμεν τῆς συστάσεως τῷ ζῴῳ, ἀλλὰ καὶ τοῦ τὸ ἄλογον μέρος ἐψυχῶσθαι Clem.*str.*6.16(p.500.16; M. 9.360B); Thdt.*affect.*5(p.138.3; 4.834); Nest.*fr.*D 2, cit. s. ψυχοτόκος; Christol. ἥνωσεν ἑαυτῷ τὴν κτιστὴν σάρκα ἐψυχωμένην ψυχῇ λογικῇ τε καὶ νοερᾷ Didym.*Heb.*1:6(p.45.6); Cyr.*Thds.*16(p.52.15; 5^{2}.14D); ὁ λόγος...γέγονεν ἐν προσλήψει σαρκὸς ἐψυχωμένης νοερῶς id.*Chr.un.*(5^{1}.743E); id.*inc.unigen.*(5^{1}.679C); γεννηθέντος ἐξ αὐτῆς τοῦ ἁγίου σώματος ψυχωθέντος λογικῶς id.*ep.*4(p.28.21; 5^{2}.25A); id.*apol. Thdt.*(p.113.21; 6^{1}.207C); Leont.H.*Nest.*2.20(M.86.1581A); Max.*ep.* 12(M.91.468A); in phrase attributed to Apollinarians Ὀρθ., καὶ πῶς ἔμψυχον τὸ μὴ ἔχον ψυχήν; Ἀπολλ., θείᾳ ἦν ἐμψυχίᾳ ψυχωθὲν [opp. φυσικῶς ἐψυχώθην] ‡Ath.*dial.Trin.*4.1(M.28.1252A).

B. (ψῦχος), *cool* ὁ χειμὼν...κρυμοῖς ἀπλήστοις ψυχώσας τὸν ἀέρα Mac.Mgn.*apocr.*4.11(p.172.8).

ψυχρεύομαι, *make vain inquiries,* Or.*comm.16.12 in Mt.*(p.512. 20; M.13.1412B).

ψυχρία, ἡ, *cold,* Epiph.*haer.*52.2(p.313.18; M.41.957A).

ψυχρίζω, *cool;* pass., Tit.Bost.*Man.*2.37(M.18.1205A).

***ψυχριστήριον, τό,** *that which cools,* met. πολυλαλία ἐστὶν... θέρμης ψ. Jo.Clim.*scal.*11(M.88.852B).

ψυχρολογέω, 1. *talk of vain matters,* Epiph.*exp.fid.*3(p.499.8; M. 42.777C); **2.** *talk nonsense,* Cyr.*resp.*(6^{2}.387A).

ψυχρολογία, ἡ, *talk of vain matters, discussion of unimportant topics* τῇ Ἀθηναίων ψ. Tat.*orat.*35(p.37.6; M.6.877C); ταῖς γραμματικαῖς ψ. Gr.Nyss.*Apoll.*39(M.45.1212A); id.*Eun.*4(2 p.52.14; M.45. 621C); Epiph.*haer.*77.16(p.429.28; M.42.664A).

***ψυχρόπορος,** *cold in its onset,* †Apoll.*met.Ps.*106:18(M.33.1477B).

ψυχρότης, ἡ, *coldness;* met., *sluggishness,* Chrys.*hom.13.1 in Tim.* (11.617E); id.*hom.3.1 in Phil.*(11.203B).

ψυχροφόρος, *containing unwarmed wine,* Gr.Naz.*or.*4.84(M.35. 612A).

***ψυχρόω,** *cool,* Geo.Pis.*hex.*372(M.92.1462A).

ψύχωσις, ἡ, 1. *endowment with life* τὴν ἐκ παρθένου καὶ κατ' αὐτὴν τελείαν καὶ ἑνοειδῆ σάρκωσιν καὶ ψ. Didym.*Trin.*3.4(M.39.829C); ἐν τοῖς ζῴοις ἅπασι μετὰ τὴν διάπλασιν ἡ ψ. γίνεται Jo.Philop.*opif.*6.25 (p.280.10); *ib.*5.11(p.224.24); **2.** *principle of life,* in incarnate Christ ὁ...τῶν ὅλων δημιουργὸς...ποιεῖται τὴν ψ. Cyr.*Nest.*1.5(p.24.12; 6^{1}.18C).

ψυχωφελής, *profiting the soul,* Eus.*v.C.*1 index 10(p.3.16; M.20. 907A); Gr.Nyss.*res.*1(M.46.617D); Cyr.*Jo.*2.5(4.210D).

***ψυχωφέλιμος,** *of benefit to the soul,* ‡Chrys.*ador.*(11.824B); superl., Jo.D.*spir.neq.*tit.(M.95.85 note c).

***ψυχωφελῶς,** *with profit to the soul,* Isid.Pel.*epp.*1.213(M.78.317A); ‡Proc.G.*Pr.*29:17(M.87.1517C); Jo.Thess.*dorm.BMV* 1.1(p.377.5).

ψωμίζω, *feed,* *T.Lev.*8.5; fig. ἵνα ψωμίσω σε τὸ μάννα τῆς γνώσεως Jo.Carp.*cap.*(M.85.1858D); *feed, support* πολλοὶ ἑαυτοὺς παρέδωκαν εἰς δουλείαν καὶ λαβόντες τὰς τιμὰς αὐτῶν ἑτέρους ἐψώμισαν *1Clem.* 55.2.

ψωμίον, τό, 1. *morsel* of bread, ref. Jo.13:26ff. λαβὼν γὰρ τὸ ψ. [sc. ὁ Ἰούδας]...ἐξῆλθεν...οὐδὲ ὁ εἰσελθὼν μετὰ τὸ ψ.... σατανᾶς ἐχώρει φέρειν τὸ εἶναι ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ μετὰ τοῦ Ἰησοῦ...οὐ προσκεῖται τῷ 'λαβὼν τὸ ψ.' τὸ 'καὶ φαγών'...ὅπου γὰρ βούλεται προστίθησι καὶ τὸ φαγεῖν ὁ λόγος τῷ λαβεῖν· ὥσπερ ἐπὶ τοῦ τῆς εὐλογίας ἄρτου γέγραπται...· ἆρ' οὖν λαβὼν τὸ ψ. οὐκ ἔφαγεν ὁ Ἰούδας...μετὰ τὸ ψ. οὖν, τάχα μὴ βρωθὲν ὑπὸ τοῦ Ἰούδα, προλαβόντος τοῦ εἰσελθόντος... σατανᾶ τὴν χρῆσιν τοῦ ψ., ἵνα μὴ ὄνηται ὁ Ἰούδας τῆς...δόσεως τοῦ ψ. ...τὸ ἀπὸ τοῦ Ἰησοῦ ψ. ὁμογενὲς ἦν τῷ δοθέντι καὶ τοῖς λοιποῖς ἀποστόλοις ἐν τῷ 'λάβετε, φάγετε', ἀλλ' ἐκείνοις μὲν εἰς σωτηρίαν, τῷ δὲ Ἰούδᾳ εἰς κρίμα...νοείσθω δὲ ὁ ἄρτος καὶ τὸ ποτήριον τοῖς μὲν ἁπλουστέροις κατὰ τὴν κοινοτέραν περὶ τῆς εὐχαριστίας ἐκδοχήν, τοῖς δὲ βαθύτερον ἀκούειν μεμαθηκόσι κατὰ τὴν θειοτέραν καὶ περὶ τοῦ τροφίμου τῆς ἀληθείας λόγου ἐπαγγελίαν Or.*Jo.*32.24(16; p.467.8; M.14. 808B); διὰ τοῦ ψ. ἐπλήρωσε τὴν προφητείαν ὁ κύριος τὴν λέγουσαν· ὁ ἐσθίων ἄρτους μου ἐμεγάλυνεν ἐπ' ἐμὲ πτερνισμόν Ammon.*Jo.*13:26 (M.85.1484B); δέδωκεν αὐτῷ τὸ ψ. ἵνα ἐλέγξῃ αὐτόν, ὅτι κοινῆς μετέχων αὐτῷ τραπέζης οὔτε τὸν κοινὸν τῶν ἀνθρώπων αἰδεσθεὶς νόμον εἵλατο αὐτὸν ἐκδοῦναι εἰς θάνατον Thdr.Mops.*Jo.*13:21–26(p.382.19); μήτις οἰέσθω πάλιν, τοῦ δεδέχθαι τὸν σατανᾶν τὸ ψ. τῷ προδότῃ γενέσθαι παραίτιον. οὐ γὰρ εἰς τοσοῦτον ἀποπληξίας ἥξομεν μέτρον... εἰσόδου πρόφασιν δεδόσθαι τῷ πονηρῷ τὴν εὐλογίαν ὑπονοήσομεν Cyr. *Jo.*9(4.737D); **2.** *loaf,* *PLond.*1914.49,52; *Apophth.Patr.*(M.65.196C); Cyr.S.*v.Euthym.*(p.27.20).

ψωμισμός, ὁ, *morsel,* Germ.CP *or.*1(M.98.221C).

ψωραγριάω, *have malignant itch;* of animals, Chrys.*hom.20.2 in Rom.*(9.657E).

***ψωριός,** *itchy, scabby, mangy,* ‡Ath.*syntag.*8(M.28.844D).

ψώχω, *rub small,* Epiph.*haer.*30.32(p.377.26; M.41.464A).

Ω

[*]**ὦα, ἡ,** *border, edge* of garment, Olymp.*Job* 30:18(M.93.313D) perh. for ᾠία.

***ὠᾶτος,** (Lat. *ovatus*) *egg-shaped, ovate;* neut. as subst., of *triclinium* of Great Palace at Constantinople, also called τροῦλλος, Steph.Diac.*v.Steph.*(M.100.1144D).

***ὠβλίας,** epithet of S. James, explained as Greek corruption of עֹפֶל עָם διὰ...τὴν ὑπερβολὴν τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ ἐκαλεῖτο ὁ δίκαιος καὶ ὠ., ὅ ἐστιν Ἑλληνιστὶ περιοχὴ τοῦ λαοῦ, καὶ δικαιοσύνη Heges.ap. Eus.*h.e.*2.23.7(M.20.197B); cf.Phot.*cod.*222(M.103.808D); or of עֹפֶל simply ὠ., ἑρμηνευόμενον τεῖχος Epiph.*haer.*78.7(p.457.19; M.42. 709A).

ὠγύγιος, *immense* τὰ τῶν ἔργων ὠ. †Bas.Sel.*or.*41(M.85.461D).

ᾠδή, ἡ, 1. *song, lay, ode;* of song of Moses, Clem.*paed.*1.7(p.123. 7; M.8.317A); Proc.G.*Ex.*32:34(M.87.669A); Leont.B.*Nest.et Eut.*3. 37(M.86.1376B); liturg., *Const.App.*3.7.7; τὴν ἐπινίκιον ἐκείνην ἀνήνεγκας ᾠ. τῷ θεῷ Chrys.*bapt.*4(2.374C); sung at funerals αἱ δὲ τῶν θεαρχικῶν ἐπαγγελιῶν ᾠδαὶ καὶ ἀναγνώσεις ἐκφαντορικαὶ μέν εἰσι τῶν μακαριωτάτων λήξεων, εἰς ἃς οἱ θείαν ἐσχηκότες τελείωσιν αἰωνίως καταταχθήσονται· τοῦ δὲ κοιμηθέντος ἱερῶς ἀποδεκτικαί, τῶν ἔτι δὲ ζώντων προτρεπτικαὶ πρὸς τὴν ὁμοίαν τελείωσιν Dion.Ar.*e.h.*7.3.2 (M.3.557B); **2.** of the singing of birds, Clem.*paed.*2.10(p.209.21; M. 8.500C); Synes.*ep.*4(M.66.1337B); Thdt.*Ps.*118:147(1.1475).

ὠδίν, ἡ, usu. plur.; **1.** *pangs* or *throes of childbirth;* **a.** of BMV ἀνώδυνος δὲ ἡ ὠ. Gr.Nyss.*hom.13 in Cant.*(M.44.1053A); κύησις γίνεται καὶ ἐννεαμηνιαῖος χρόνος καὶ ὠ. Chrys.*hom.8.3 in Mt.*(7. 124A); denied, cf.*Ascens.Is.*11.14; *neque vocem illius audivimus, A.Petr.c.Sim.*24(p.72.6); οὐδὲ ὠ. ἐπηκολούθησε Jo.D.*f.o.*4.14(M.94. 1160C); c. adj. ἀλόχευτος, Procl.CP *or.*3.3(M.65.705D); τὰς ἀσπάρτους δὲ καὶ ἀλοχεύτους ἐκείνας ὠ. Γαβριὴλ προείρηκεν Thdt.*qu.42 in Dt.* (1.290); **b.** λύω τὰς ὠ.; of the mother *be delivered,* Chrys.*hom.8.1 in Mt.*(7.118B); of the child *be born,* id.*hom.16.5 in Rom.*(9.610E); *ib.19.8*(654B); id.*hom.34.4 in 1Cor.*(10.315B); also ref. spiritual birth τὰς αὐτὰς πάντες ἐλύσαμεν ὠ. id.*hom.32.7 in Mt.*(7.375A); id.*hom. 8.8 in Rom.*(509E); *ib.21.2*(674D); τὰς πνευματικὰς ὠ. id.*sac.*3.5 (p.55.22; 1.384A); τὰς ὠ. τοῦ πνεύματος Thdt.*Philm.*1:10(3.714); fig. τῶν νεφῶν ἔλυσε τὰς ὠ. id.*qu.58 in 3Reg.*(1.504); **c.** met., *anguish* ὅπου γὰρ ἐὰν βούληται ἡ γραφὴ ἀφόρητόν τινα ἡμῖν ὀδύνην ἐνδείξασθαι, τῷ ὀνόματι τῆς ὠ. αὐτὴν ὑπογράφει Chrys.*exp.in Ps.*7(5.71C); **2.** *pangs* of death, Thdt.*Ps.*17:5(1.703); *ib.*114:3(1417); id.*Col.*1:18(3.479); **3.** *fruit of travail;* met., of the mind, esp. of doctrine, Chrys.*hom. 56.6 in Mt.*(7.575A); τῶν πονηρῶν ὠ. ἀρξάμενος Thdt.*h.e.*4.10.1(3. 963); τὴν ὠ. τῆς ἀσεβείας id.*haer.*4.12(4.370); in gen., id.*Ps.*146:8 (1.1571); id.*provid.*2(4.505); of spiritual offspring ὠ. ἔτεκεν [sc. ἡ Παύλου ἅλυσις] ἐφ' αἷς ἄγγελοι χαίρουσι Chrys.*hom.8.5 in Eph.* (11.60E).

***ὠδίνησις, ἡ,** *travail,* Didym.*Ps.*7:15(M.39.1101D).

ὠδίν-ω, 1. *be in travail,* fig. ~ουσαν αὐτῶν τὴν ἐπιθυμίαν ἐπέχει Chrys.*hom.68.2 in Mt.*(7.672E); *ib.70.1*(686E); **2.** *be in travail of, bring forth, bear;* met.; **a.** c. acc. ἡ γὰρ ἐνταῦθα ἀδοξία, δόξαν ἀθάνατον ~ει Isid.Pel.*epp.*3.205(M.78.889A); ~ει δὲ τοῦτο διπλῆν... ἔννοιαν Cyr.*Is.*1.2(1.37B); id.*Am.*75(3.335D); ἔλεγχον οὖν...~ει τὸ εἰρημένον id.*Jo.*6.1(4.624A); Thphyl.*exc.Rom.*(M.113.929B); **b.** c. dat. ψυχὴ...~ουσα πολλοῖς ἔρωσι καὶ κοσμικοῖς Clem.*q.d.s.*16.2(p.170.2; M.9.620C); **c.** pass., Diod.*Ps.*89:1(M.33.1624C); ἡ γὰρ ἁμαρτία, ἕως

μὲν ἂν ~ηται, ἔχει τινὰ αἰσχύνην Chrys.*hom.10.1 in Ac.*(9.80C); Socr.*h.e.*4.3.3(M.67.468B); **3.** *long for, be eager*; c. ὥστε, Chrys.*hom.2.3 in Tit.*(11.741B); **4.** *contain*, Isid.Pel.*epp.*2.150(M.78.604B) cit. s. φυλακτήριον.

***ὤθημα, τό,** *jostling*, Geo.Pis.*hex.*112(M.92.1440A).

ὤθησις, ἡ, *thrusting, pressure*, Chrys.*hom.1.2 in Is.6:1*(6.97E).

ὠία, ἡ, *edge, hem* of garment, Cosm.Ind.*top.*5(M.88.213B).

ὠκεανός, ὁ, *ocean*, met. πρὸς Μωϋσέα τὸν τῆς θεολογίας ὠ. μεταβαίνομεν, ἐξ οὗπερ, ποιητικῶς εἰπεῖν, πάντες ποταμοὶ καὶ πᾶσα θάλαττα Thdt.*affect.*2(p.51.3; 4.742).

***ὠκυποδέω,** *hasten, approach swiftly*, c. ἐπί, ‡Caes.Naz.*dial.*1.48 (M.38.920); c. acc., *ib.*2.99(964); met. πάλιν ἐπ' αὐτὴν [sc. τὴν γλῶσσαν] ὠ. *ib.*3.140(1069).

***ὠκυποδία, ἡ,** *swiftness, fleetness of foot*, ‡Caes.Naz.*dial.*2.112 (M.38.992).

***ὠκυπόδως,** *swiftly, expeditiously* ‡Caes.Naz.*dial.*1.1(M.38.856) cit. s. διαθέω.

***ὠλεσίθυμος,** *soul-destroying*, Paul.Sil.*Soph.*566(M.86.2141A).

ὠλεσίκαρπος, *losing its fruit*, fig. κῆπος Ἀδώνιδος ἦδε τεὴ χάρις ὠ. Gr.Naz.*carm.*1.2.29.53(M.37.888A).

***ὤλεσις, ἡ,** *destruction, death*, Geo.Al.*v.Chrys.*13(p.174.41); *ib.*67 (p.247.23).

***ὠμοβάρβαρος,** *barbarously cruel*, Geo.Al.*v.Chrys.*31(p.199.35).

***ὠμοβορία, ἡ,** *eating raw flesh*, Tat.*orat.*2(p.2.20; M.6.808A).

[*]ὠμόβροτος, = ὠμόβρωτος, *eaten raw*, Proc.G.*Gen.*9:3(M.87.289B).

ὠμόβυρσος, *of raw hide*, plur. as subst. ἐκέλευσεν ἐνεχθῆναι ἑπτὰ ζυγὰς ὠμοβύρσων *M.Pers.*10.28(p.496.14).

***ὠμόθυρος,** f.l. for ὠμόθυμος, *savage-hearted*, Pall.*v.Chrys.*20 (p.143.7; M.47.80).

***ὠμοπλατικός,** *of the shoulder blades*, Melet.*nat.hom.*(M.64.1132B).

***ὠμόπλινθος, ὁ,** *unbaked brick*, Marc.Diac.*v.Porph.*21.

***ὠμοποιέω,** *be cruel, violent*, Or.*Cels.*4.67(p.337.14; M.11.1136B).

ὦμος, ὁ, *shoulder*, Valent. τὰ σπέρματα ὁ Ἰησοῦς διὰ τοῦ σημείου ἐπὶ τῶν ὤ. βαστάσας εἰσάγει εἰς τὸ πλήρωμα. ὦμοι γὰρ τοῦ σπέρματος ὁ Ἰησοῦς λέγεται, κεφαλὴ δὲ ὁ Χριστός Clem.*exc.Thdot.*42(p.120.3,4; M.9.680A).

***ὠμόσαρκος,** *raw*, Geo.Pis.*hex.*1439(M.92.1544A).

***ὠμοτύραννος, ὁ,** *cruel tyrant*, Hipp.*antichr.*25(p.18.5; ὅμως τύραννος M.10.748B); of Devil, Meth.*symp.*10.1(p.122.13; M.18.193A).

ὠμοφαγία, ἡ, *eating of raw flesh*, Clem.*prot.*2(p.11.15; M.8.72A); Pall.*h.Laus.*12(p.34.4; M.34.1034B).

***ὠμοφορέω,** *bear on one's shoulders*, Dion.Al.ap.Eus.*h.e.*7.22.9 (M.20.689B); ‡Chrys.*eleem.*3.1(9.832D).

ὠμοφόριον, τό, 1. *cape* or *tippet*, worn by women, Pall.*h.Laus.*59 (M.34.1236B; μαφόριον p.153.18); **2.** *pallium*, long scarf worn by bishops, passing round shoulders, tied loosely on left shoulder, ends falling nearly to ground at front and back; originally perh. of linen, cf.Gr.Nyss.*v.Gr.Thaum.*(M.46.941D); but usu. of wool (or later of embroidered silk) representing lost sheep carried on shoulders of Christ represented by bishop, Isid.Pel.*epp.*1.136(M.78.272C); ‡Bas.*h.myst.*20(p.262.16); *ib.*38(p.266.30); ‡Sophr.H.*liturg.*16(M.87.3996D); put off by bishop before reading of gospel to signify that Christ is himself present, Isid.Pel.l.c.; associated with gospel-book as symbol of priesthood, Anast.Ap.*a.Max.*1.4(M.90.117B); worn on non-liturgical occasions by patriarchs, Pall.*v.Chrys.*6(p.37.25; M.47.23); taken by patriarch into exile, Eustrat.*v.Eutych.*37 (M.86.2317C); *ib.*76(2360D); cf.Jo.Mosch.*prat.*36(M.87.2885C); distinguishing mark of patriarch, *ib.*139(3004A); cf.Thdr.Lect.*h.e.*2.15 (M.86.189B); or bishop, Sophr.H.*v.Anast.*(M.92.1708C); put off by patriarch as token of resignation, Thphn.*chron.*p.342(M.108.825A); taken off at deposition, CCP(681)*act.*8(H.3.1181B); exception to this rule, Eustrat.*v.Eutych.*77(2361C,2364A); conferred by emperor on iconoclast patriarch ὑπὸ τῶν τοῦ βασιλέως χειρῶν τὴν ἱερὰν ὁ ἀνίερος ἐνδιδύσκεται διπλοΐδα καὶ τὸ ὠ. ‡Jo.D.*ep.Thphl.*13(M.95.361C); associated with stole worn by OT high priest, ‡Sophr.H.*liturg.*7(3988C); ‡Bas.*h.myst.*20(p.262.14); as symbol of Trin. τριπλοῦν τὸ ὠ. περιβέβληται διότι τὴν τριάδα ὑφίεται ‡Sophr.H.*liturg.*6(3985D); embroidered with crosses to commemorate Christ's carrying of Cross, ‡Germ.CP *contempl.*(M.98.396A); borne by archdeacon in procession at Great Entrance, ‡Sophr.H.*liturg.*20(4001B).

Ὠμοφόρος, ὁ, *Omophorus, who carries* the earth *on his shoulders* in Manich. myth, Hegem.*Arch.*8(p.11.9; M.10.1437C); *ib.*9(p.15.4; 1441B); Epiph.*haer.*66.22(p.50.3; M.42.68A).

***ὠμυλία, ἡ,** for ὁμιλία, ref. Pr.7:21 ὁμιλίᾳ ἢ ὠμυλίᾳ ὡς ἔχει ἔνια τῶν ἀντιγράφων Didym.*Zach.*1.378.

***ὠνειακός,** *of* or *concerning purchase*, Ath.Scholast.*coll.*2.2(p.32).

ὠνέομαι, *buy*; met., *redeem* Χριστοῦ ὠνησαμένου ἡμᾶς τῷ ἰδίῳ αἵματι Or.*or.*28.3(p.377.1; M.11.524B); id.*mart.*12(p.13.5; M.11.580C); id.*Jo.*6.53(35; p.162.7; M.14.292D).

***ὠνεωκόν, τό,** *ransom-price*, Jo.Mal.*chron.*10 p.233(M.97.360C).

ὠνή, ἡ, 1. *buying, purchasing*; **2.** *deed of sale, contract, bond*, *A.Thom.*A 2(p.102.1); met. μέχρι τίνος οὐ...διαρρήγνυτε τὰς ὠ. τῆς φιλοχρηματίας; Chrys.*hom.90.3 in Mt.*(7.842D).

***ὠνήσιμος,** *that can be bought*, Jo.Clim.*scal.*27(M.88.1096C).

***ὠνησιφόρος,** *profitable*, Cyr.*Jon.*16(3.379C).

ὠνητέον, *one must buy*; met., Clem.*paed.*3.11(p.279.10; M.8.656B).

***ὠνικόν, τό,** *buying, purchasing*, ‡Chrys.*serm.jej.*4(11.837C).

***ὦος,** *venal*; superl., Cyr.*hom.pasch.*10(5².141A).

***ὠπηείς,** *having clear sight*, Gr.Naz.*carm.*1.2.9.102(M.37.675A).

ὥρα, ἡ, *hour*; **1.** of hours of prayer εἰ δέ τινες καὶ ὥ. τακτὰς ἀπονέμουσιν εὐχῇ, ὡς τρίτην φέρε καὶ ἕκτην καὶ ἐνάτην, ἀλλ' οὖν γε ὁ γνωστικὸς παρὰ ὅλον εὔχεται τὸν βίον...ἀλλὰ καὶ τὰς τῶν ὥ. διανομὰς τριχῇ διεσταμένας καὶ ταῖς ἴσαις εὐχαῖς τετιμημένας ἴσασιν οἱ γνωρίζοντες τὴν μακαρίαν τῶν ἁγίων τριάδα μονῶν Clem.*str.*7.7(p.30.28; M.9.456C); grounds of observance, cf. *orent autem tertia hora, quia illo tempore salvator voluntarie crucifixus est ad salvandos nos...deinde etiam hora sexta orate, quia illa hora universa creatura perturbata est propter facinus scelestum a Judaeis perpetratum. hora nona iterum orent, quia illa hora Christus oravit et tradidit spiritum in manus patris sui. etiam nona, qua sol occidit...quia est completio diei*, ‡Hipp.*can.*25.2.233–236(pp.127–8); μετὰ τρίτην ὥ. συνάξεις ἐπιτέλει, ὅτι ταύτῃ τῇ ὥ. ἐπάγη τὸ ξύλον τοῦ σταυροῦ. ἕκτῃ ὥ. ἐπιτέλει τὰς προσευχὰς μετὰ ψαλμῶν καὶ κλαυσμοῦ καὶ δεήσεως, ὅτι ἐν αὐτῇ τῇ ὥ. ἐκρεμάσθη ὁ υἱὸς...ἐπὶ σταυροῦ· ἐνάτῃ ὥ. πάλιν ἐν ὕμνοις καὶ δοξολογίαις μετὰ δακρύων ἐξομολογουμένη τὰ παραπτώματά σου, τὸν θεὸν ἱκέτευε, ὅτι ἐν αὐτῇ τῇ ὥ. ὁ κύριος...ἀπέδωκε τὸ πνεῦμα Ath.*virg.*12(p.46.9ff.; M.28.265A); τὸν μὲν ὄρθρον, ὥστε τὰ πρῶτα κινήματα τῆς ψυχῆς, καὶ τοῦ νοῦ, ἀναθήματα εἶναι θεοῦ...πάλιν δὲ κατὰ τὴν τρίτην ὥ. εἰς τὴν προσευχὴν ἀνίστασθαι...ὑπομνησθέντας τῆς τοῦ πνεύματος δωρεᾶς, τῆς κατὰ τὴν τρίτην ὥ. τοῖς ἀποστόλοις δεδομένης προσκυνῆσαι πάντας ὁμοθυμαδὸν εἰς τὸ ἀξίους γενέσθαι καὶ αὐτοὺς τῆς ὑποδοχῆς τοῦ ἁγιασμοῦ...ἐν δὲ τῇ ἕκτῃ ὥ. κατὰ μίμησιν τῶν ἁγίων ἀναγκαίαν εἶναι τὴν προσευχὴν ἐκρίναμεν...καὶ ὥστε ῥυσθῆναι ἀπὸ συμπτώματος καὶ δαιμονίου μεσημβρινοῦ, ἅμα καὶ τοῦ ψαλμοῦ τοῦ ἐνενηκοστοῦ λεγομένου...ἡ δὲ ἐννάτη ἀναγκαία εἰς προσευχὴν...ὅτι Πέτρος καὶ Ἰωάννης ἀνέβαινον εἰς τὸ ἱερὸν ἐπὶ τὴν ὥ. τῆς προσευχῆς τὴν ἐννάτην Bas.*reg.fus.*37(2.383Bff.; M.31.1013Aff.); εὐχὰς ἐπιτελεῖτε ὄρθρου καὶ τρίτῃ ὥ. καὶ ἕκτῃ καὶ ἐνάτῃ καὶ ἑσπέρᾳ καὶ ἀλεκτοροφωνίᾳ· ὄρθρου μὲν εὐχαριστοῦντες, ὅτι ἐφώτισεν ὑμῖν ὁ κύριος...τρίτῃ δέ, ὅτι ἀπόφασιν ἐν αὐτῇ ὑπὸ Πιλάτου ἔλαβεν ὁ κύριος· ἕκτῃ δέ, ὅτι ἐν αὐτῇ ἐσταυρώθη· ἐνάτῃ δέ, ὅτι πάντα κεκίνητο τοῦ δεσπότου σταυρωμένου ...ἑσπέρᾳ δὲ εὐχαριστοῦντες, ὅτι ὑμῖν ἀνάπαυσιν ἔδωκεν τῶν μεθημερινῶν κόπων τὴν νύκτα· ἀλεκτρυόνων δὲ κραυγῇ διὰ τὸ τὴν ὥ. εὐαγγελίζεσθαι τὴν παρουσίαν τῆς ἡμέρας εἰς ἐργασίαν τῶν τοῦ φωτὸς ἔργων *Const.App.*8.34.1; καὶ γὰρ εἶπον ὑμῖν πολλάκις περὶ τῆς ὥ. ταύτης [sc. τῆς ἐνάτης], ὅτι ἐν αὐτῇ παράδεισος ἀνεῴγη, καὶ ὁ λῃστὴς εἰσῆλθεν, ἐν αὐτῇ ἡ κατάρα ἀνῃρέθη, ἐν αὐτῇ ἡ θυσία τῆς οἰκουμένης προσηνέχθη, ἐν αὐτῇ τὸ σκότος ἐλύθη, ἐν αὐτῇ τὸ φῶς ἔλαμψε, καὶ τὸ αἰσθητὸν καὶ τὸ νοητόν Chrys.*hom.2.3 in Ac.princ.*(3.67E); Anton.Hag.*v.Sym.Styl.*3(p.22.5); hence **2.** *office* οὐκ ἐᾷ με ψάλλειν τὰς ὥ. ‡Amph.*non.desp.*(p.265); **3.** *appointed hour*, exeg. Jo.8:20 τουτέστιν, ὅτι οὐδέπω καιρὸς ἦν ἐπιτήδειος καθ' ὃν ἠθέλησε σταυρωθῆναι Chrys.*hom.53.1 in Jo.*(8.310B); τουτέστιν, οὔπω παρῆν ὁ τοῦ θανάτου καιρός Cyr.*Jo.*5.3(4.497C); exeg. Mt.24:36, Mc.13:32, v. γνῶσις, ἄγνοια, οἶδα; **4.** *fitting time*; ὥρα (ἐστίν) *it is fitting* or *necessary*, Eus.*d.e.*3.6 (p.138.17; M.22.233B); ὥ. καὶ τοὺς ἀγγέλους...εἶναι...υἱούς Ath.*Ar.*3.10(M.26.341A); Cyr.*Jo.*1.4(4.42A); **5.** phrases: πρὸς ὥραν *for a time*, Ath.*fug.*5(p.71.6; M.25.649C); μετὰ ὥρας *after a time*, id.*h.Ar.*12 (p.189.12; M.25.708A); id.*v.Anton.*82(M.26.957A); κατὰ ὥραν *at intervals*, Marc.Diac.*v.Porph.*28; πολλὴν ὥραν *for a long time*, Epiph.*haer.*30.10(p.345.23; M.41.421C); *Apophth.Patr.*(M.65.96C); **6.** met., *lifetime* ὀψὲ δέ που τῆς ὥ. Euthal.Diac.*epp.Paul.*proem.1(M.85.700A).

ὡραΐζω, 1. *beautify, adorn*, Or.*adnot.in Dt.*23:3(M.17.32A); Meth.*res.*1.28(p.256.18; M.41.1133D); Gr.Nyss.*hom.3 in Cant.*(M.44.819B); fig. ἔργοις...εὐαρέστοις τῷ θεῷ τὴν σαυτοῦ ψυχὴν ὡ. Nil.*epp.*1.83(M.97.120B); Cyr.*Os.*21(3.44B); **2.** *honour, glorify* ὡ. διὰ τῶν ἐγκωμίων τῆς σοφίας τὸ κάλλος Gr.Nyss.*hom.1 in Cant.*(M.44.768C); Sophr.H.*or.*7.7(M.87.3332C).

***ὡραιογραφέω,** *write beautifully*, Thdr.Stud.*or.*11.3(M.99.805C).

***ὡραιόθεος,** *of divine beauty*; of BMV Thdr.Stud.*nativ.BMV* 7 (M.96.692C).

***ὡραιοκόσμητος,** *adorned with beauty*; of the Cross, ‡Chrys.*ador.* 2(11.824B).

***ὡραιόμορφος,** *fair, beautiful,* ‡Chrys.*neg.*1(8.137B).

[*]ὡραῖον, τό, v. ὅριον.

ὡραιόομαι, *be beautiful* ὡς ὡραιώθης Jo.D.*hom.*8.11(M.96.719D).

ὡραῖος, 1. *seasonable, timely*; met., *appropriate* οὐχ ὡ., αἶνος ἐν στόματι ἁμαρτωλοῦ Cyr.*Is.*1.4(2.106B); **2.** *beautiful*; of persons, *T.Reub.*3.4; Tat.*orat.*10(p.11.9; M.6.828B); Clem.*str.*3.4(p.207.19; M.8.1129B); of virtue καθ' ἑαυτὴν ὡ. Chrys.*hom.77.4 in Jo.*(8.455E); ἐλεημοσύνη...φωτίζει ψυχήν,...καλὴν καὶ ὡ. ποιεῖ *ib.81.3*(482B); neut. as subst., Eus.*Is.*16:8(M.24.201D); **3.** *fair, specious* δι' ὀνόματος ὡ. εἰδωλολατροῦντας Clem.*paed.*2.10(p.220.17; M.8.524A); **4.** Gnost.; **a.** one of six emanations in Ophite mythology, Iren.*haer.*1.30.5(M.7.697A); Or.*Cels.*6.31(p.101.29; M.11.1345A); cf.*Hesp.*suppl.8(p.44); **b.** of Seth's wife, becoming a spiritual power acc. Sethians γυναῖκά τινα Ὡραίαν λέγουσιν εἶναι τοῦ Σήθ...εἰσὶ μὲν γὰρ ἄλλαι τινὲς αἱρέσεις, αἵτινες δύναμίν τινα εἶναι λέγουσιν, ἣν καλοῦσιν ὀνομαστικῶς Ὡραίαν, τὴν παρ' ἄλλοις τοίνυν νομιζομένην δύναμιν, Ὡραίαν τε καλουμένην, οὕτω γυναῖκα τοῦ Σὴθ λέγουσιν Epiph.*haer.*39.5(p.75.14ff.; M.41.669D).

***ὡραΐσμα, τό,** = ὡραϊσμός, *ornament, adornment,* Gr.Naz.*or.*8.3 (M.35.793A).

ὡραϊσμός, ὁ, 1. *adornment,* Clem.*paed.*3.11(p.270.27; M.8.636A); προσώπων ὡ. Bas.*ascet.*1.2(2.319E; M.31.873A); id.*moral.*73.4(2.309B; M.31.853A); τοῖς εἰς ὡ. κοσμήμασιν Cyr.*Am.*34(3.288D); fig. τῶν ἔξωθεν ὡ. ἐλευθέραν προστιθέασι τὴν ἀλήθειαν Thdr.Mops.*1Cor.* 1:17–18(p.173.18; M.66.877A); τοὺς ἐξ ἁπάσης ἀρετῆς ὡ. ἑαυτῇ περιτίθησιν Cyr.*Ps.*45.6(M.69.1049A); id.*ador.*1(1.4B); of attributes of God μὴ ψιλή τις εἰκὼν...τοῖς ἔξωθεν ὡ. μεμορφωμένη νοῆται πρὸς τὸ ἀρχέτυπον id.*Jo.*11.2(4.931A); **2.** *beauty, elegance,* Meth.*symp.* 10.2(p.124.5; M.18.196B); plur., Synes.*astrolab.*5(p.139.11; M.66.1584C).

***ὡράριον (ὀράριον), τό,** (Lat. *orarium*) **1.** *kerchief*; = φακιόλιον, *A.Petr.et Paul.*80(p.213.13); *M.Thdot.3*(p.142); ὁ. ... οἷα πρὸς τὸ ἀπομάττεσθαι...ἱδρῶτας, πτύελον, δάκρυον, καὶ τὰ ὅμοια Ammon.*Ac.*19:12(M.85.1576B); Diod.*Gen.*38:18(M.33.1577C); **2.** *deacon's stole,* a narrow strip of embroidered silk (originally linen) worn by deacon when officiating; worn over left shoulder and passed under right arm with end thrown back over left shoulder and so hanging back and front; not to be worn by those in minor orders, CLaod.*can.22*; οὐ δεῖ ἀναγνώστας ἢ ψάλτας ὡ. φορεῖν καὶ οὕτως ἀναγινώσκειν ἢ ψάλλειν *ib.23*; symbolizing towel used by Christ in washing disciples' feet, cf.Isid.Pel.*epp.*1.136(M.78.272C); ‡Bas.*h.myst.*16(p.262); or wings of angels whom deacons represent, cf.‡Chrys.*prodig.*1.3(8.37A); ‡Bas.*h.myst.*16(p.261.1); ‡Sophr.H.*liturg.*7(M.87.3988A); ‡Germ.CP *contempl.*(M.98.393C); presented by deacon to priest for blessing before vesting, *Lit.Chrys.*(p.355.2); kissed by deacon putting it on, *Lit.Chrys.*(12.776D); and cross on it kissed by deacon during mass of the faith, *Lit.Chrys.*(p.382.32) cit. s. ἀσπάζομαι; crossed at back and front by deacon before Communion ζώννυται καὶ τὸ ὡ. αὐτοῦ σταυροειδῶς *ib.*(p.393.8); its two ends representing OT and NT, ‡Sophr.H.*liturg.*8(M.87.3988).

ὡρεῖον (ὡρεῖον), τό, v. ὅριον.

ὡρέω, *take care of, attend to, Orac.Sib.*5.396(p.123).

***Ὠριγένειος,** *pertaining to Origen,* Eust.*engast.*1(p.17.8; M.18.616A); Eus.*Marcell.*1.4(p.21.23; M.24.760A).

***Ὠριγενιανοί, οἱ,** *Origenists* Ὠ., τινὸς Ὠριγένους...ἀρρητοποιοῦντες καὶ τὰ ἑαυτῶν σώματα φθορᾷ παραδιδόντες...Ὠ. ἄλλοι, Ὠριγένους τοῦ καὶ Ἀδαμαντίου...οἱ τὴν νεκρῶν ἀνάστασιν ἀποβαλλόμενοι, Χριστὸν δὲ κτίσμα καὶ τὸ ἅγιον πνεῦμα εἰσηγούμενοι, παράδεισόν τε καὶ οὐρανοὺς...ἀλληγοροῦντες, Χριστοῦ δὲ τὴν βασιλείαν παυθήσεσθαι ληροῦντες Epiph.*anac.*3.63–64(p.213.24; M.41.849B).

***Ὠριγενιασταί, οἱ,** *Origenists,* Soz.*h.e.*8.12.12(M.67.1549A); Tim.CP *haer.*(M.86.64C).

***Ὠριγένιοι, οἱ,** = foreg., Epiph.*haer.*63.1(p.398.14; M.41.1061D).

***Ὠριγενισταί, οἱ,** = foreg., Meth.*res.*2.15(p.361.9n.; M.18.309B).

ὡριμάζω, *mature, ripen,* Call.*v.Hyp.*(p.107); fig. καρπὸς ἡμῶν ἀεὶ ἄωρος ἀνέμεινε τῷ μὴ ἔχειν πρόθεσιν, ἵνα καλῶς ὡριμάσῃ ἐν ἔργοις τοῖς ἀγαθοῖς Ephr.1.172D,F; trans. οὐκ ἔχει γὰρ δάκρυα ὁ ὑμέτερος καρπός, ἵνα αὐτὸν ὡριμάσῃ *ib.*172D.

[*]ὡρίον, τό, v. ὅριον.

***ὡροθέτης, ὁ,** *sign in the ascendant at the hour of birth,* Gr.Naz.*carm.*1.1.5.45(M.37.427).

[*]ὡρολογεῖον, τό, = ὡρολόγιον, *instrument for telling the time,* Jo.Mal.*chron.*18 p.479(M.97.696B).

ὡρολογ-έω, *tell the hours,* trans. τίς...ἔπεισεν ὄρνιν ~εῖν τὴν εὐφρόνην; Geo.Pis.*hex.*1102(M.92.1519A).

ὡροσκοπεῖον (ὡροσκόπιον), τό, 1. *instrument for telling the time,* Synes.*astrolab.*5(p.139.3; M.66.1584C); **2.** *horoscope,* Hipp.*haer.*4.3 (p.34.4; M.16.3062A); plur., Bas.*hex.*6.5(1.55A; M.29.129A).

ὡροσκόπος, ὁ, Egyptian official who bore the ὡρολόγιον in a procession, Clem.*str.*6.4(p.448.30; M.9.253A).

ὤρυμα, τό, *roaring,* ‡Nil.*perist.*12.4(M.79.945B).

ὡσαννά, (Hebr. הוֹשִׁיעָה נָּא) *Hosanna* τὰ ἀντὶ τοῦ 'ὦ κύριε, σῶσον δή'...ἑβραϊκῶς ἐκκεῖσθαι ἐν τῷ 'ὡ. τῷ υἱῷ Δαυίδ' Or.*comm.in Mt.* 16.19(p.541.24; M.13.1440A); cf.Theophylactus *Mc.*11:7–10(M.123.612D); Germ.CP *or.*8(M.98.364D); wrongly explained τοῦ δὲ ὡ. μεγαλοσύνη ὑπερκειμένη ‡Just.*qu.et resp.*50(M.6.1296A).

[*]ὡσημέραι, = ὁσημέραι, *every day,* Pamph.Mon.*Soter.*2(p.117.10); Jo.D.*hom.*11.6(M.96.768C).

***ὦσμα, τό,** *pushing, jostling, M.Pion.*10.3.

ὥστε, 1. *and so, therefore*; c. subj., Bas.*reg.br.*proem.(2.414E; M.31.1081C); **2.** *because, since* ὁ νεκρὸς ὄφις τοὺς ζῶντας ἐνίκα, ὡ. τύπος ἐστὶ τοῦ σώματος τοῦ κυρίου Mac.Aeg.*hom.*11.9(M.34.549C); **3.** as final conj. *that, in order that* χρεία καὶ πολλῆς ἐρεύνης...ὡ. μηδὲν ἡμᾶς λαθεῖν Chrys.*hom.24.1 in Gen.*(4.216D); ὡ. γὰρ πηλὸν πατεῖν καὶ βόρβορον...γέγονε τὰ ὑποδήματα id.*hom.49.5 in Mt.*(7.511D).

ὠστέον, *one must thrust out,* Isid.Pel.*epp.*5.250(M.78.1484B).

***ὠτάγρα, ἡ,** *instrument* of torture *for taking hold of the ears,* Synes.*ep.*58(M.66.1399C).

***ὠτότμησις, ἡ,** *slitting* or *cropping the ears,* Evagr.Pont.*cap.*12 (M.40.1265B).

ὠτότμητος, *with ears slit* or *cropped,* Pall.*h.Laus.*11(p.33.10; M.34.1034A).

ὠχρία, ἡ, *pallor* τὸν Χριστιανὸν...ἡ ἐκ τῆς ἐγκρατείας ἐπανθοῦσα ὠ. δείκνυσιν Bas.*reg.fus.*17.2(2.361A; M.31.964C); ‡Caes.Naz.*dial.*3.140 (M.38.1077).

ADDENDA ET CORRIGENDA

I. AUTHORS AND WORKS

Note. The additional material in the following pages consists of further words found in Patristic authors but not attested, or poorly attested, in *LS*; second or third examples of words not listed in *LS*, of which only one or two examples have hitherto been given; instances, earlier than the first instances hitherto cited, of words not contained, or poorly attested, in *LS*; additional definitions and usages of words already treated in this Lexicon; words which are well attested in *LS* but have some theological or exegetical interest and which have not been included in the body of this work; and material supplementary to the existing articles, partly drawn from works which had not been published at the time when the publication of this Lexicon began.

Of the many new critical editions which have appeared since the completion of the manuscript of this Lexicon (see Preface, p. x) only those are now added to the list which have been consulted for the purpose of corrections and additions to the entries.

AMPHILOCHIUS ICONIENSIS
‡*circ.*: for '1544' read '1644'.

ANASTASIUS SINAITA
†*relat.*: for '1903' read '1913'.

APOPHTHEGMATA
Apophth. Patr.: after '345A' add 'Other *Apophthegmata* in F. Nau, *PO* 8 (1912) pp. 168–83'.

ASTERIUS SOPHISTA
fr. Ps.: after 'p. 356' add 'also M. Richard *Symbolae Osloenses* fasc. supplet. 16 (1956) p. 249'.
hom. 1–31 in Pss. *homiliae in Psalmos*, Richard, pp. 1–245 (1. 10, 14, 24, 26, 27 are dubious).

ATHANASIUS
fr. *fragmenta*, *AP* pp. 5–8.
‡*Maced.* *contra Macedonianos fragmentum*, M.26.1313 (partly identical with *ep. Aeg. Lib.* 11).

BASILIUS CAESARIENSIS CAPPADOCIAE
‡*exp. fid. Nic.*: after 'Hahn p. 308' add 'M.28.1637'.

CAESARIUS NAZIANZENUS: for 'post saec. vii' read 'prob. by Severian, saec. vi (*BZ* 52 (1959) pp. 276 ff.)'.

CHRYSOSTOMOS, JOHANNES
catech. *homiliae catecheticae*, A. Wenger *SC* 50 (1957).
†*hom. prec.* 1, 2: for 'G.3' read 'G.2'.
pan. Aeg.: for 'G.3' read 'G.2'.

CLEMENTINA
Hom. Clem. 1–20: add 'B. Rehm *GCS* (1953)'.

CONCILIA
C Arim. *ep. Const.* 1 and 2: after 'Ath. *syn.* 10' add 'also ap. Thdt. *h.e.* 2. 19'; after 'Ath. *syn.* 55. 4–7' add 'also ap. Thdt. *h.e.* 2. 20'.
CCP (381): after '*ep.*' add '(382)'.
C Eph. Orient. *ep.*: for '*ACO* 1.1.3, 5' read '*ACO* 1.1.3 pp. 36, 38–39; 1.1.5 pp. 124–35'.

CYRILLUS ALEXANDRINUS
Lc.: for 'pp. 470–4' read 'pp. 470–5'.

DIDYMUS ALEXANDRINUS
Zach. *commentarius in Zachariam*, L. Doutreleau *SC* 83–85 (1962).

EPIPHANIUS CONSTANTIENSIS
mens.: add 'P. A. de Lagarde *Symmicta* 2 Göttingen 1880 p. 152'.

EUSEBIUS CAESARIENSIS
Ps.: for '*Pss.* 119–50, M.24.76' read '*Pss.* 119–50, M.24.9'.

EUSTATHIUS ANTIOCHENUS
exegetica
fr.: for 'pp. 65–67 etc.' read 'pp. 65–66, 70–74, 79–85; M.18. 685, 689–92; M. Spanneut *Recherches sur les écrits d'Eustathe d'Antioche* Lille 1948'.
fr. in Ps.: for 'pp. 68–72' read 'pp. 67–69'.
fr.: for 'M.18.689–96' read 'M.18.692–6'.

EUTYCHES
conf.: for '*ACO* 2.1.1 p. 40' read '*ACO* 2.1.1 p. 90'.

GEORGIUS PISIDA POETA
for '*eracl.*' read '*Heracl.*'.

HIERONYMUS STRIDONENSIS
vir. ill.: for '602' read '632'.

JOANNES IV CONSTANTINOPOLITANUS, JEJUNATOR
canonar. 1–3: for 'L. Morinus' read 'J. Morinus'.

JOANNES SCHOLASTICUS
nomoc.: for '*titularum*' read '*titulorum*'.

MACARIUS AEGYPTIUS (MAGNUS)
hom. 1–50: H. Dörries, E. Klostermann, M. Kroeger, Berlin 1964.
hom. (typus 3) 1–28 *homiliae* (typus 3), E. Klostermann, H. Berthold, *TU* 72 (1961).
hom. fr. (B 39) *homiliae fragmentum*, H. Dörries, *TU* 80 (1962) p. 309.

MARCELLUS ANCYRANUS
ep.: for '72. 2. 3' read '72. 2–3'.

MARTYRUM ACTA
M. Thdot. 3: for 'p. 132' read 'p. 131'.

METHODIUS OLYMPIUS
res.: after '64. 12–62' add ', Oecumenium Triccensem *Rom.*7:18–22 (M.118.461C, 465D–468A); *ib.*8:5–8(473B); *ib.*9:19–21(516B); id.*1Cor.*15:42–46(888A); *ib.*15:47–50(889B); id.*2Cor.*5:5–9 (973B); id.*Phil.*3:20–21(1312CD); id.*1Thess.*4:14–17(M.119. 92B)'.

NESTORIUS CONSTANTINOPOLITANUS
ep. Cyr.: for '99' read '49'.

NILUS ANCYRANUS
for '*inst.*' read '†*inst.* (perh. by Evagrius Ponticus).
†*mal. cog.*: add 'prob. by Evagrius Ponticus'.

ORIGENES
fr. 1–140 in Jo.: for 'p. 485' read 'p. 483'.

ADDENDA ET CORRIGENDA

PHILO CARPASIANUS
ep.: for 'p. 293' read 'p. 393'.

SOZOMENUS SALAMINUS
h.e.: J. Bidez *GCS* (1960).

SYMEON STYLITES JUNIOR
ep. Thom.: for '*v. Marth.*' read '*V. Marth.*'.

THEODORUS PHARANITA
fr.: for 'H.3.1246' read 'H.3.1245'.

THEODOSIUS II IMPERATOR
cod.: for 'H.1.1717' read 'H.1.1716'.

VALENTINIANUS III IMPERATOR
ep. Thds.: for 'p. 57' read 'p. 5'.

VITAE SANCTORUM ANONYMAE
V. Chrys.: for 'p. 249' read 'p. 294'.

IV. LIST OF PERIODICALS AND WORKS CITED BY THEIR TITLE

PAmh.: for '*Amhurst*' read '*Amherst*'; for '1901–2' read '1900–1'.
PFlor.: for '1905–15' read '1906–15'.

V. GENERAL ABBREVIATIONS

Imp.	Imperator
voc.	vocative

s.v. **ἀβαθμίδοτος**: add '(for -δωτος)'.
s.v. **ἀβάπτιστος B3**: after '*ib*.115(672A)' add 'cit. infra'.
s.v. **ἀβελτηρία**: add '(f.l. for ἀβελτερία)'.
s.v. **ἀβιάστως 2**: for 'cit. s. νοῦς' read 'cit. s. ἐπιστημοσύνη'.
ἀγγελιῶτις, *angelic* τῆς ἀ. τάξεως Areth.*Apoc*.28(M.106.636D).
s.v. **ἄγγελος IIH2c**: after 'Temple veil' insert 'Mel.*pass*.98 p.16. 29'.
s.v. **ἀγένητος B2**: for τὸ ἀγέννητον read τὸ ἀ.
s.v. **ἁγιολεκτέω**: for ἁγιόλεκτος read ἅγιος.
s.v. **ἀγκτικός 2**: for '*able to raise, uplifting*' read '*subduing, overpowering*'.
s.v. **ἀγκωνίσκος**: for 'M.88.504B' read 'M.88.204B'.
s.v. **ἁγνός A2**: for ἰχθύς read ἰχθῦς.
s.v. **ἄγραφος B**: after '*scripture*' add '(v. ἔγγραφος, παράδοσις)'.
B1: delete 'ref. Pneumatomachoi'; after βιαζέσθωσαν add '[sc. Macedonians]'.
E: after εἰκὼν ἄ. insert '[? l. ἄγραπτος]'.
s.v. **ἀγριέλαιος**: add ἡ; for '*of a wild olive*, fem. as subst.' read '*wild olive*'; for 'M.9.341B' read 'M.9.341C'.
s.v. **ἀγρυπνία A1**: after 'individuals' insert 'ref. extreme ascetics, likened to those who refuse to render to Caesar (i.e. the body) the things of Caesar νηστείαις καὶ ἀ. κακοῦντες τὸ σῶμα Or. *comm.in Mt*.17.27(p.659.27; M.13.1557A)'.
s.v. **ἀγωγή 1**: add '**e.** *way of treating, treatment* περὶ τῆς τοῦ Χριστοῦ ἀ. καὶ...διδασκαλίας τοῦ τὸν Σὴθ αὐτὸν νομίζειν...εἶναι Epiph. *haer*.39.10(p.80.11; M.41.676D)'; at end of article add '**3.** *manner*, ref. discrepancy in Passion narrative between reed, sponge, and hyssop δοκεῖ...μίαν ἔχειν τῆς γενέσεως ἀ. ὅ τε κάλαμος καὶ ὁ σπόγγος καὶ ἡ ὕσσωπος...δέον γοῦν εἰπεῖν κάλαμον, εἶπεν ὕσσωπον διὰ τὴν ὁμοίαν τῆς βλάστης καὶ τῆς τομῆς ἀ. Mac. Mgn.*apocr*.2.17(p.29.7); **4.** *instance* καθ' ἑκάστην ἀ. καὶ τρίτον καὶ τέταρτον φωνεῖν εἴωθεν ὁ ἀλεκτρυών Chrys.*hom.85.2 in Mt*. (7.805C)'.
s.v. **Ἀδάμ A4**: after '(M.*PL*.4.992Bf.)' add 'name being composed of initial letters of ἀνατολή, δύσις, ἄρκτος, μεσημβρία, cf.Aug. *tract.in Jo*.9.14(M.*PL*.35.1465)'.
H2d: after 'assumed by Christ' insert 'acc. view ascribed to Or. ἡ τοῦ σωτῆρος ψυχὴ ἡ τοῦ Ἀ. ἦν Phot.*cod*.117(M.103.396A)'.
ἀδελφόπαις, ὁ, *nephew*, Thphn.*chron*.p.108(M.108.312B).
***ἀδελφοποιητός**, *made a brother* or *sister by adoption*, *Nomoc*.277.
s.v. **ἀδελφότης A3**: for 'p.338.6' read 'p.338.7'.
s.v. **ἀδιαφορία B**: for εἴ τε read εἴ τι and for '224' read '224.2'.
s.v. **ἀεροφανής**: for 'Cyr.*ador*.11(1.375C)' read 'Cyr.*ador*.11(1. 379C)'.
s.v. **ἀερώδης**: for 'M.18.888A' read 'M.118.888A'.
s.v. **ἄζυμος 3**: after ἐντολῆς insert full stop, and continue: ὅσοι ἐν ὑμῖν (ἐγγὺς γάρ ἐστι τὸ πάσχα) ἄ. ἄγετε, κτλ.; delete '*ib*.(p.122. 27ff.; 425B)'.
s.v. **ἀζυμοφαγία**: after '*bread*' read 'τῶν ἑπτὰ ἡμερῶν τὴν ἀ. Gr. Nyss.*res*.1(M.46.617C); plur. *Passover season*...(M.6.505A)'.
for **ἀθωοθέω** read **ἀθῳοθέω**.
for **ἀθώως** read **ἀθῴως**.
s.v. **αἰτία A**: delete 'physical *taint*...baptism', and read '*harm, damage* εὑρέθη τὰ σώματα αὐτῶν ὁλόκληρα ἐκ πάσης αἰ. *Pers*. (p.25.1); μηδεμίας εὑρεθείσης αὐτῷ ἐκ τοῦ πυρὸς αἰ. Jo.Mosch. *prat*.36(M.87.2885C)'.
C: after '(p.27.16; 650A)' add '*affair, matter* οὕτως...γέγονεν ἡ περὶ τούτου αἰ. Epiph.*haer*.58.4(p.361.3; M.41.1093D); ἔγνω ὁ ἅγιος τῆς γυναῖκος τὴν αἰ. Marc.Diac.*v.Porph*.29(p.27.12)'.
s.v. **αἰώνιος B2cii**: after καλοί τε καὶ read κακοί· ἀλλὰ καὶ τὸ....
s.v. **ἀκηδία B2**: after '(M.93.1697A)' insert 'esp. of novices, Pall.*h. Laus*.21(p.63.20; M.34.1068D); cf.*Apophth.Patr*.(M.65.201C)'.
B3: after 'such as' insert 'weariness in spiritual warfare ἡ συνεχὴς προσβολὴ τῆς ἁμαρτίας διαλύει πολλάκις τὸν τόνον τῶν λογισμῶν, καὶ...τὴν καλουμένην ἀ. ἐργάζεται Or.*fr.in Ps*.118:28 (p.106)'; after '*v.Euthym*.19(p.30.19)' insert 'esp. of lust and anger, Evagr.Pont.*cap.pract*.A 14(M.40.1225A); Max.*carit*.1.49 (M.90.969C)'.
B4: after 'causes monks' insert 'to hate their surroundings, Evagr.Pont.*vit.cog*.7(M.40.1273C); ‡Nil.*vit.cog*.(M.79.1456D)'; after '*ib*.13(860B)' insert 'causes sleep, Or.*fr.in Ps*.118:28 (p.106); ‡Nil.*vit.cog*.(1457A); *Apophth.Patr*.103(*PO* 8 p.180.5); but may induce false zeal, †Nil.*mal.cog*.25(M.79.1229D)'.
B5: after 'remedies' insert 'staying in cell, Evagr.Pont.*sent. mon*.55(p.157); id.*cap.pract*.A 19(M.40.1225CD); †Nil.*mal.cog*. 12(M.79.1213C); Max.*carit*.1.52(M.90.969D)'; after 'prayer and work' insert 'Evagr.Pont.*rer.mon*.8(M.40.1260CD)'; after 'patience...(M.79.1144C)' insert 'and tears, Evagr.Pont.*sent. virg*.39(p.149); ‡Nil.*vit.cog*.(M.79.1457C); tears being driven away by ἀ., Evagr.Pont.*sent.mon*.56(p.157); hope, id.*cap. pract*.A 18(M.40.1225C); meditation on scripture, Ath.*exp. Ps*.118:28(M.27.484D); prayer, fasting, and avoidance of attendance at choral services, *Apophth.Patr*.103(*PO* 8 p.180. 24)'.
s.v. **ἀκηδιάω 6b**: after '*ib*.16(p.40.22; 1041D)' insert '*Apophth.Mac. Aeg*.(M.34.209B); *Apophth.Patr*.(M.65.185C)'.
s.v. **ἀλαβαστροθήκη**: add 'Soz.*h.e*.9.2.16(M.67.1601B) cit. s. λείψανον'.
s.v. **ἀλάθητος 1**: before 'neut. as subst.' insert 'of grace, Mac.Aeg. *hom.fr*.(B39)76(p.311)'.
***ἀλείωνε**, s.v.l., ? for ἀλεείνω, *warm*, or ? from ἀλεῖον, *distilled* ἀλείωνε...ἀποσβέσας ὕδατι *Exorc*.(p.343).
ἀλλήλων, *each other, one another*, nom. γυναῖκες...ἄλληλαι πρὸς ἀλλήλας διαφέρονται Epiph.*exp.fid*.10(p.510.11; M.42.800A).
s.v. **ἀλλοιόω C2**: for 'Meth.*creat*.... M.18.33C)' read 'Meth.*creat*.... M.18.333C)'.
***ἀμανίκωτος**, *without sleeves*, Thphn.*chron*.p.372(M.108.389B).
s.v. **ἀμερίστως 2**: delete ὁ before θεάνθρωπος.
for **ἀμφισβητήτως** read **ἀμφισβητητῶς**.
s.v. **ἀναγνώστης 6**: for 'cit. s. ἐξορκιστής' read 'cit. s. ἐπορκιστής'.
***ἀναγυρεύω**, *see to, attend to*, *Euchol*.(p. 225) cit. s. ἔξαρχος.
s.v. **ἀνάδειξις 1b**: for χρίσις read χρῖσις.
s.v. **ἀναίρεσις**: for 'M.26.353B' read 'M.26.333B'.
s.v. **ἀναιρέω**: for αὐτοεξούσιον read αὐτεξούσιον.
s.v. **ἀνακιρνάω 2**: delete '*ib*.4.6...cit. s. συγχέω'; for '6.45E' read '6^2.45E'.
s.v. **ἀνάληψις IIB1**: for '*ib*.1.17' read 'id.*e.th*.1.17'.
IIB2: for 'p.222.23' read 'p.222.20'.
ἀναμένω: delete entry.
s.v. **ἀναμίγνυμι**: delete asterisk.
s.v. **ἀνανεόω 1**: for 'M.85.452B' read 'M.85.1272A.
s.v. **ἀναπαλέω**: for 'prob. for' read 'f.l. for'.
s.v. **ἀναπτυκτέον**: delete 'adj.... explained'.
s.v. **ἀναρτάω**: before '*hang upon*' insert '**1.**'; after '(*AS* 1 p.154)' add '**2.** *tie up* for flogging, Chrys.*hom.15.3 in Eph*.(11. 113E)'.
s.v. **ἀνάστασις IIID4a**: after 'p.413.7' add 'M.118.888A'.
IIIG2: citation from Bas.*hom*.13.1 should precede that from Gr.Nyss.*Apoll*.55.
s.v. **ἀναστράπτω**: after '*shine forth*' insert 'Cyr.*Ag*.20(3.650E)'.
s.v. **ἀνατολή A1**: add to this section 'perh. of Resurrection σῆς... ἀντολίης θεεικὴν δόσιν A. C. Bundy, 'Early Christian Inscriptions of Crete' 11.9(*Hesp*.32 p.242).
s.v. **ἀναφορικός**: before 'gram.' insert '**1.** *high, hilly* ἐν ἀ. τόποις *Phys*.B 25(p.294.11); **2.**'.
p. 129^2, column heading: for ἀνδρε read ἀνδρεία.
s.v. **ἀνδρεία 2a**: after 'cardinal virtues' insert 'Clem.*str*.2.18(p.154. 17; M.8.1017B)'.
2c: after '(p.48.19; ἀνδρίας M.9.493A)' insert 'cf.*ib*.6.9(p.469.20; 296C)'.
s.v. **ἀνεμοκαύσων**: add '(for ἄνεμος καύσων)'.
s.v. **ἀνεμπεπλόκως**: add '(for ἀνεμπεπλοκότως)'.
s.v. **ἀνέξοδος 2**: for 'as subst., *beggar*' read '*destitute, indigent*'.
s.v. **ἀνθοροθετέω**: for '*destroy*' read '*reverse*'.
s.v. **ἀνθρώπειος 1**: for ἡμετέρα read ἡμέτερα.
s.v. **ἀνθρωπίνως D**: after 'id.*Ps*.109:1(1.1392)' add 'comp. ἀνθρωπινωτέρως', and transfer 'Didym.... M.29.728C)' to follow this.
s.v. **ἀνθρωπολάτρης 2a**: after 'Euthal.' insert 'Diac.'.
s.v. **ἄνθρωπος I6**: for 'cit. s. χρίσις' read 'cit. s. χρῖσις'; for 'M.45. 1212A' read 'M.45.1213C'; for 'aganst' read 'against'.
I9: for 'Eus.*d.e*.4.14(p.173.13; M.22.170D)' read 'Eus.... M.22. 289A)'.
s.v. **ἀνίερος 1**: after '(p.69.12; M.25.645C)' add 'of Jewish high priests, with play on sense 2 infra, Jo.D.*hom*.2.5(M.96.585A)'.
2: for 'Tim.CP *haer*.' read '‡Jo.Nic.*fr*. and delete ref. to Jo.D. *hom*.2.5.
s.v. **ἀντίμιμος 1a**: for 'M.9.1300A' read 'M.8.1300A'.

s.v. **ἀντιφιλοτιμέομαι 1**: for 'Or.*Eph*.1:8' read 'Or.*comm.in Eph*. 1:8'.

ἀντολίη, ἡ, = *ἀνατολή*, *rising*, A. C. Bundy, 'Early Christian Inscriptions of Crete' 11.9(*Hesp*.32 p.242) cit. (addenda) s. *ἀνατολή*.

s.v. **ἀνυστάκτως**: for '*Arm*.5' read '*Arm*.11'; add 'Jo.Clim.*scal*.27 (M.88.1097A)'.

s.v. **ἀξίνη**: after '*axe*' insert 'ref. 4 Reg.6:1–7 as type of Christ, Just.*dial*.86.6(M.6.681B); *cum...ferrum excussum de securi cecidisset in Jordanem...supernatavit ferrum securis, et de superficie aquae sumserunt illud qui ante amiserant: δι' ἔργου ἔδειξεν ὁ προφήτης, ὅτι τὸν...λόγον τοῦ θεοῦ, ὃν...ἀποβαλόντες οὐχ ηὑρίσκομεν, ἀπολήψόμεθα πάλιν διὰ τῆς τοῦ ξύλου οἰκονομίας. ὅτι δὲ ἀξίνῃ ἔοικεν ὁ λόγος τοῦ θεοῦ, 'Ιωάννης...φησι περὶ αὐτοῦ, ἤδη δὲ ἡ ἀ. πρὸς τὴν ῥίζαν τῶν δένδρων κεῖται* Iren.*haer*.5.17.4(M.7. 1171A); *'Ιησοῦς...τὴν ἀ. τὴν ἑαυτοῦ πρὸς τὰς ῥίζας τῆς κακίας προσαγαγών* Clem.*q.d.s*.29(p.179.9; M.9.663D)'.

s.v. **ἄξιος**: add '**3.** c. genit., *worth calling, worthy of the name of θεοσημείας ἀληθῶς ἄ. πράγματα* Bas.Sel.*v.Thecl*.1(M.85.544D)'.

ἀπαισίως, *in an undignified manner*, Cels.ap.Or.*Cels*.6.15(p.85.19; M.11.1312D).

***ἀπάλειψις, ἡ**, *wiping out, abolition*, Ath.*inc*.22.4(M.25.136B).

s.v. **ἀπάντησις 1**: after '(M.65.392C)' add '*ἐν ἀ. γίνεσθαι* c. dat., *meet*, Gr.Mag.*dial*.(tr.Zach.)1.12(M.*PL*.77.214B)'.

s.v. **ἀπαράθραυστος**: for '*ἔχειν...*473B)' read 'Dion.Ar.*e.h*.4.3.1(M.3. 473B, v.l. for *ἀπαράφθαρτος*)', and add 'id.*d.n*.1.4(M.3.592A, v.l. for *ἀπαράφθαρτος*)'.

***ἀπαραθραύστως**, *invincibly*, Dion.Ar.*e.h*.4.3.4(M.3.477D, v.l. for *ἀπαραφθάρτως*).

s.v. **ἀπαράλλακτος IIB1**: for '(p.16.18; M.25.449C)' read '(p.16. 28...'.

s.v. **ἀπαραλλάκτως A2**: after 'Dion.' add 'Ar.'.

s.v. **ἀπαρασαλεύτως**: add 'CTrull.*can*.55'.

s.v. **ἀπαράφθαρτος**: after '*inviolate*' read '*ἔχειν...τὰς κατ' ἀρετὴν ἐν ψυχαῖς ἀ. εἰκόνας* Dion.Ar.*e.h*.4.3.1(M.3.473B, v.l. *ἀπαραθραύστους*)' and for 'Dion.Ar.*d.n*.' read 'id.*d.n*.'.

s.v. **ἀπασχολέω 2b**: after '(p.70.17; M.8.209B)' insert 'id.*str*.6.9 (p.469.28: M.9.297A)'.

s.v. **ἀπαύγασμα A1**: for 'M.13.337A' read 'M.13.357A'.

s.v. **ἀπειρόγαμος 2**: for 'M.22.517B' read 'M.22.493B'.

***ἀπειροδυνάμως**, *with infinite power*, Max.*ambig*.(M.91.1328C).

s.v. **ἄπειρος A2**: after 'of God' insert '*ἄπειρον, οὐ κατὰ τὸ ἀδιεξίτητον νοούμενον, ἀλλὰ κατὰ τὸ ἀδιάστατον, καὶ μὴ ἔχον πέρας* Clem. *str*.5.12(p.380.23; M.9.121B)'.

s.v. **ἄπλωμα 2**: after '*T.Benj*.9.4' insert 'Ast.Soph.*hom.21.8 in Pss*.(p.163.3)'.

ἄπλωσις, ἡ, *state of being unfolded* or *spread out*; of a cloak, ‡Bas.*h.myst*.24(p.263.9); ‡Germ.CP *contempl*.(M.98.396B) cit. s. *μανδύας*.

s.v. **ἀπογράφομαι 2**: for *περισσοπρακτίαι* read *περισσοπρακτίᾳ*.

s.v. **ἀποδημέω 1**: after 'met.' insert '*βασανιζόμενοι τῆς σαρκὸς ἀπεδήμουν οἱ...μάρτυρες M.Polyc.2.2*'.

s.v. **ἀποκαθίστημι B1b**: after '(p.395.31; M.14.689C)' insert '*οὐδεὶς ἀποκαθίσταται εἴς τινα τόπον μηδαμῶς ποτε γενόμενος ἐκεῖ, ἀλλ' ἡ ἀποκατάστασίς ἐστιν εἰς τὰ οἰκεῖα...λέγει οὖν...πρὸς ἡμᾶς τοὺς ἀποστρέψαντας ὅτι, ἐὰν ἐπιστρέψωμεν, ἀποκαταστήσει ἡμᾶς. καὶ γὰρ τὸ τέλος τῆς ἐπαγγελίας τοιοῦτόν ἐστιν ὡς ἐν ταῖς Πράξεσι τῶν ἀποστόλων γέγραπται* [Ac.3:21] id.*hom.14.18 in Jer*.(p.124. 20; M.13.428B); ref. Origen's doctrine of ultimate salvation of wicked and Devil, †Leont.B.*sect*.10.6(M.86.1265C) cit. s. *ἀποκατάστασις*; *ἀποκατασταθήσονται ἀσεβεῖς τε καὶ δαίμονες εἰς τὴν προτέραν αὐτῶν τάξιν* Justn.*Or*.(p.205.10; M.86.975A); id.*ep.CP* (M.86.991C)'; delete ref. to Or.*princ*.2.10.8, and continue: 'cf. *ἀποκατάστασις*'.

s.v. **ἀποκεκληρωμένως**: after '*specifically*' insert 'Chrys.*hom.14.2 in Gen*.(4.108B)'; for 'Chrys.*hom.5.1...*' read 'id.*hom.5.1...*'.

s.v. **ἀπόκρυψις 3**: for '*disclosure*' read '*response*'.

s.v. **ἀποκτηνόω 1**: after *ψυχὴ* insert '...'.

s.v. **ἀπόμοτος**: add '(for *ἀπώμοτος*)'.

s.v. **ἀπομύρισμα**: after '*oil*' insert '‡Bas.*h.myst*.53(p.391.21)'.

s.v. **ἀπόνοια 1b**: after '(9.662A)' add 'id.*hom.17.1 in 1Tim*.(11. 647E)'.

3: after '*simplicity*' add '(? for *ἀπονία*)'.

4: after '*detachment*' add '(? for *ἀπονία*)'.

s.v. **ἀποξενόω 3b**: after *ἀπεσχοινισμέναι* insert ', ...'.

s.v. **ἀποτακτήτης**: entry should read only 'v. *ἀποτακτίτης*'.

for **ἀποτακτῖται, οἱ**, read **ἀποτακτίτης (-ήτης), ὁ**, and continue: '**1.** *one who renounces* the world, *hermit*, *M.Thdot.1* 19(p.73. 21); **2.** plur., *Apotactites...*'.

ἀποτρίχω: delete entry.

s.v. **ἀποφοιτάω 2**: for 'M.69' read 'M.72'.

ἀποχρυσόω: *turn into gold* or *money*, pass., Bas.*hom*.6.5(2.47C; M.31.269C).

s.v. **ἀπροσκύνητος**: for 'M.28.29A' read 'M.28.28A'.

s.v. **ἀπροστρόπαιος**: delete '? *guiltless*', and after '1394–5' read '(M.38.247A) f.l. for *ἐσθῆτα προστρόπαιον* (Teub.p.106)'.

s.v. **ἀργυρίζομαι 1**: after '*pass.*' insert '86'.

ἀρδεύω, *water*; *flood* with light, *Rit.Epiph*.(p.426).

s.v. **ἀρετή B2**: after 'cardinal virtues' insert 'Clem.*str*.2.18(p.154. 17; M.8.1017B)' and continue: '*ib*.7.3...'.

s.v. **ἀριθμός 1**: add to this section '*one of a number, member of a numerical group περὶ ἕνα τῶν ἀ. τῆς τριάδος διεσφαλμένοι* Meth.*symp*.8.10(p.93.2; M.18.153B)'.

***ἀρκτομῦς, ὁ**, '*bear-mouse*', i.e. *marmot*, wrongly used to translate Hebr. שָׁפָן *rock-badger* (*hyrax syriacus*); ref. Ps.103:18, cf. *omnes χοιρογρυλλίοις voces transtulerunt, exceptis LXX qui* lepores *interpretati sunt. sciendum autem animal esse...habens similitudinem muris et ursi: unde in Palaestina ἀ. dicitur*. Hier.S.*ep*.106.65(M.*PL*.22.861).

s.v. **ἄρμα 2**: add 'cf.Mac.Aeg.*hom*.15.14(M.34.584D) where perh. l. *ἁρμα*'.

s.v. **ἅρμα 2**: after '(929B)' add 'perh. also sing., *equipment*, Mac. Aeg.*hom*.15.14(M.34.584D), v. *ἄρμα* (addenda)'.

s.v. **ἁρμόνιος 1b**: after '*ib*.' insert '6.45'.

for **ἀρνησοχριστεῖα** read **ἀρνησοχριστ(ε)ία**.

s.v. **ἁρπαστής**: delete asterisk (cf. *LS* s.v. *ἁρπαστός*).

s.v. **ἀρρανής**: entry should read only 'error for *ἀρραγής*, Cyr.*Is*.3.3 (2.441E)'.

s.v. **ἀρτίας**: entry should read 'f.l. for *ἀρτίως*, Gr.Mag.*dial*.(tr. Zach.)1.12(M.*PL*.77.214B)'.

s.v. **ἀρτίων**: entry should read only 'error for *ἀρτύων*, Cyr.*Is*.2.1 (2.195E)'.

s.v. **ἀρτοθήκη**: for 'p.27.19' read 'p.27.20'.

***ἀρτοποίειον, τό**, *bakery*, *V.Pach.Σ* 79(p.256.4).

s.v. **ἀρχιμανδρίτησσα**: add '(for **-τισσα**)'.

***ἀρχιραββίτης, ὁ**, *chief rabbi*, *Clem.recogn.suppl*.2.2(M.1.1457D).

s.v. **ἀρχιτεκτόνημα**: for '515B; M.22.253B' read '515A; M.22.805A'.

s.v. **ἀσβέστιον**: for '*unquenched* or ? *unquenchable fire*' read '= *ἄσβεστος* as subst., *unslaked lime*'.

s.v. **ἀσημείωτος**: for '3.117C' read '2.117C'.

s.v. **ἀσπλαγχνία**: after '*V.Pach.A*' insert '5'.

***ἀστειόλογος**, *of elegant speech*, Taras.*ep*.1(M.98.1433C).

s.v. **ἀστενοχώρητος**: after '*unconstricted*' read '*cat.Apoc*.3:9(p.227. 20); *ib*.18:14...'.

s.v. **ἀσυγκρίτως 3**: for 'M.46.1112D' read 'M.46.1121B'.

s.v. **ἀσυστρόφημα**: for *νεοκατηχητῶν* read *νεοκατηχήτων*.

s.v. **ἀσφαλίζω 1**: after '**a.** *secure*' insert '*fasten ἀσφαλισθῆναί με ἐν τῷ ξύλῳ* Leont.Abb.*v.Gr.Agr*.59(M.98.653B)'.

2: add to this section '*secure oneself against, take precautions against ἀμφοτέρους ὁ θεὸς ἠσφαλίσατο* Chrys.*hom.21.4 in 2Cor*. (10.587C)'.

s.v. **ἄτρεπτος IA2**: for *ἄ. καὶ ἀναλλοωτος* read *ἄ. καὶ ἀναλλοίωτος*.

s.v. **ἀτυφία**: after '*humility*' insert 'Clem.*q.d.s*.18(p.171.10; M.9. 621C)'.

s.v. **Αὐγουστάλιος 1**: after '1.169a' insert '*ib*.1.216'.

s.v. **αὐτοαγαθός 2a**: for '*princ*.1.2' read '*princ*.1.2.13'.

s.v. **αὐτοαρετή**: after '*principle of virtue*' insert '*absolute virtue ἡ παρθένος...αὐτοαρετῆς ἄγαλμα οὖσα* †Bas.Anc.*virg*.22(M.30. 716A)'.

s.v. **αὐτοζωία**: for '*Pr*.16' read '*Pr*.16:22'.

αὐτοθελῶς, *of one's own free will*, Ephr.3.432F = Jo.D.*virt*.(M.95. 96D).

***αὐτοϊσότης, ἡ**, *absolute equality*, Dion.Ar.*d.n*.9.10(3.936A).

s.v. **αὐτοκίνητος 3**: for '*princ*.3.2' read '*princ*.3.2.2'.

***αὐτομέριμνος**, *anxious about oneself*, Jo.Clim.*scal*.5(M.88.764B); *Schol*.2 in loc.cit.(M.88.781C).

s.v. **αὐτοπαράκτως**: add '*ib*.5.1(1456B)'.

s.v. **ἀφίημι**: add '**8.** *discharge τόξον...ἀφεθῆναι A.Thom*.A 91 (p.205.16)'.

s.v. **ἀφόδευσις**: for '=' read 'cf.'.

ἀφομοι-όω, *make like*, pass. c. *μετά*: *κεγχρῖτις...~ουμένη μετὰ τῶν ὄντων* Epiph.*haer*.66.88(p.132.2; M.42.172B).

ἀφομοιωτικός, *able to assimilate*, Dion.Ar.*c.h.*7.1(M.3.205C); *ib.*15.3 (332D).

ἄφραστος, *inexpressible*, *ineffable*, of God *φῶς ἐν ἀφράστοις καὶ ἀπροσίτοις ἀναπαυόμενον* Meth.*symp.*6.1(p.64.16; M.18.113B); *τῶν ἀστέρων...κίνησιν...ἀ. σοφίᾳ διέπει ib.*8.16(p.105.10; 168D); *πῶς δ' ἄν τις ὑπ' ὄψιν ἀγάγοι τὸ ἄ.*; Gr.Nyss.*virg.*10(p.289.16; M.46.361A).

ἀχαριστέω, *take no delight* in, *be displeased* with *ἐὰν ἀχαριστήσῃ τις ἐν τοῖς ἑαυτοῦ κληρονόμοις* Ast.Soph.*hom.1 in Ps.*5(M.40.393A).

ἄχρηστος, *useless*; *unkind*, *cruel ἀλλ' ἄ. γίνεται, φησί. τοῦτο σκῆψις τῆς ἰδίας μικροψυχίας· ἑτέρως ἄ. γίνεται, ἂν ἀμύνῃ. εἰ ᾔδει ὁ θεός, ὅτι διὰ τοῦ μὴ ἀμύνεσθαι ἄ. ἐγίνοντο οἱ ἄδικοι, οὐκ ἂν τοῦτο ἐπέταξεν, ἀλλ' εἶπεν ἄν, ἄμυνον σαυτῷ* Chrys.*hom.31.3 in Ac.* (9.245B).

s.v. **ἀχωρίστως 2**: after '*Chalc.*' insert '(p.129.31; H.2.456C)'.

s.v. **ἄψυχος 1**: delete † before 'Gr.Thaum.'.

βαθέως, *profoundly*; ref. exegesis, *non-literally*, *in a spiritual sense*, Epiph.*haer.*77.36(p.449.11; M.42.696D).

βαθύτης, ἡ, *depth*, *profundity*, ref. spiritual sense of scripture *ἐν β. σαφηνιζόμενα* Epiph.*haer.*77.36(p.449.10; M.42.696D).

s.v. **βαίνω 1**: for 'id.*Ar.*' read 'Ar.*Thal.fr.*1 ap.eund.*Ar.*'.
add '**4.** *depart*, i.e. *die*, A. C. Bundy 'Early Christian Inscriptions of Crete' 6(*Hesp.*32 p.235)'.

for **βαλαντιόσκοπος** read **βαλαντιοσκόπος**; after '*covetous person*' insert '(but perh. for *βαλαντιοκόπος cut-purse*)'.

s.v. **βάλλω C5**: add '*ἔβαλεν...ὀρύσσειν* Cyr.S.*v.Euthym.*38(p.57.8); *ἔβαλεν προσκαλεῖσθαι τοὺς γείτονας* id.*v.Sab.*41(p.131.25)'.
add '**D.** *draw* breath *βάλας* [aor. ptcpl.] *ῥόγχον Contrad.*2(p.9)'.

s.v. **βαραθρόω**: add 'met. *β. ... τοὺς θείους νόμους* Didym.*Zach.*5.66'.

for **βαρυογκωδής** read **βαρυογκώδης**.

s.v. **βασιλεία IIB1**: for 'ap.Eus.*Marcell.*3.4' read 'ap.Eus.*Marcell.* 2.4'.
IIB31: for '*haer.*29' read '*haer.*29.4'.

s.v. **βασιλιδίπολις**: for 'cf.' read 'prob. f.l. for'.

***βεβαιοτερέω**, *be more certain*, Anast.S.*hod.*23(M.89.297A).

s.v. **βέλος**: after 'exeg. Is.49:2' insert 'Didym.*Zach.*3.190 cit. (addenda) s. *φαρέτρα*'.

s.v. **βλέπω B**: add '**7.** reflex., *feel πῶς ~εις σεαυτὸν ἄρτι;* Anast.S. *defunct.*(M.89.1196D)'.

for **βλοσυρέω (βλοσσυρέω)** read **βλοσυρόω (βλοσσυρόω)**.

for **βορβοροκοίλιστος** read **βορβοροκύλιστος**.

βορ(ρ)έας, ὁ, *north wind*; exeg. Cant.4:16, as signifying power of evil, Or.*schol.in Cant.*4:16(M.17.273A) cit. (addenda) s. *νότος*; *τῷ ὀνόματι τούτῳ* [sc. *βορρέᾳ*] *ἡ ἀντικειμένη διασημαίνεται δύναμις* Gr.Nyss.*hom.10 in Cant.*(M.44.984B); Didym.*Zach.*5.53, Nil.ap.Proc.G.*Cant.*4:16(M.87.1668D) citt. (addenda) s. *νότος*.

s.v. **βούλησις IA**: for 'Gr.Naz.*carm.*1.1.34.35' read 'Gr.Naz.*carm.* 1.2.34.35'.
IC2: for '*hex.*5' read '*hex.*7'.

***βραυκάνομαι**, *cry*; of children, Philost.*h.e.*11.6(M.65.600B).

***βραχύλεκτος**, *of few words*; of God, Dion.Ar.*myst.*1.3(M.3.1000C) cit. s. *πολύλογος*.

for **βωμόσκοπος** read **βωμοσκόπος** and (s.v.) *μωμοσκόπος*.

for **Γαιανῖται** read **Γαϊανῖται**.

s.v. **γαστριμαργικός**: for '406A' read '405E'.

s.v. **γενέθλιος 3**: after 'v. *θεοφάνεια*' add ', *θεοφάνια*'.

s.v. **γηραλαῖος**: add '(for *-λέος*)'.

s.v. **γί(γ)νομαι 3**: delete 'with (*ἑνὸς*) *μόνου*' and '*one thing only*'; after '*be concerned with*' insert '*τῆς ἀσφαλείας γινόμενος* Ath.*Ar.* 2.10(M.26.168B); *ἑνὸς...γενόμενος, τοῦ τρέφειν τοὺς πεινῶντας* Attic.*ep.*ap.Socr.*h.e.*7.25(M.67.793C)'.

***γλωσσοδεξιότμητος**, *with the tongue and the right hand cut off*, *Max.invect.*(M.90.204A).

s.v. **γνῶσις C5**: for '‡Just.' read '†Just.'; before 'M.6' insert 'p.52;'.

***γράδος**, ὁ, (Lat. *gradus*) *step*, *CIG* 3.3900; *ib.*3902 i.

s.v. **γραφή A3a**: for 'Chrys.*hom.22 in 2Cor.*' read 'Chrys.*hom.2.2 in 2Cor.*'
A5b: for 'Ath.*exp.in Ps.*' read 'Ath.*exp.Ps.*'.

s.v. **δαιμόνιον 3a**: for *καταλαλία, καταλαλίαν* read *καταλαλιά, καταλαλιάν*.

s.v. **δάκτυλος 2d**: after '*v.Mos.*' delete '2'.

s.v. **δαπάνη 1**: after '(4.267B)' add '*δ. μεγίστη ἔσται τῶν ἡμῖν ἡμαρτημένων ib.4.7*(30C)'.

δαπάνημα, τό, *consumable object*, ‡Bas.*struct.hom.*1.7(1.327F; M.30.20A).

s.v. **δεκακέρατος 1**: for *τοὺς λεγομένους δεκακεράτων συνομοκεράτους* read *τοῦ λεγομένου δεκακεράτου συνομοκερώτους*.

s.v. **δεκουρίων**: for '*IGC Aeg.*584.6' read '*CIG* 8646 cit. s. *Αὐγουστάλιος*'.

δέρκω, *see διορατικὸν γὰρ τὸ ζῷον τοῦτο* [sc. *δορκάς*] *ὡς αὐτὴ ἡ προσηγορία δηλοῖ ἀπὸ τοῦ δέρκειν εἰρημένη* Didym.*Zach.*5.59; Anast.S.*hod.*2(M.89.68D).

s.v. **δερμακατούδιον**: after '(M.104.1405B)' add 'prob. f.l. for *δέρμα κατουδίου*'.

***δευτεροδότως**, *so as to be given secondly*, †Proc.G.*Procl.*1(M.87.2792[h]B).

δέω, *bind*; *clasp* or *fold* the hands *μόνον δὲ τὰς αὐτοῦ χεῖρας δήσας οἴκοι καθεζέσθω* Chrys.*hom.16.1 in Eph.*(11.117B); *δήσαντες... τὰς χεῖρας καὶ προσκυνήσαντες...λέγουσιν Lit.Chrys.*(M.63.906).

s.v. **δηλόω**: after '**4.** *declare*...(M.92.716A)' insert '**5.** *ask ἐδήλωσεν εἰ ...καταπαύουσι τὰς ζητήσεις* Soz.*h.e.*7.12.7(M.67.1445A)' and for '**5**' read '**6**'.

s.v. **δημιουργία A3b**: for '*Zach.*' read '*Zacch.*'.

s.v. **διάθεσις 3**: before 'in complimentary address' insert '**4.** *affection*, *love*, Bas.*ep.*227(3.349E; M.32.852B); Chrys.*hom.30.1 in 2Cor.*(10.650C); Thdr.Mops.*Ag.*2:1–5(M.66.485B)'.

s.v. **διαθέω 2**: for '*dial.*1' read '*dial.*1.1'.

s.v. **διαίρεσις IA1**: for *πανιώδη* read *μανιώδη*.

διαιρέτης, ὁ, *divider*, *distributor*, Thdt.*Cant.*8:12(2.163); of Anomoeans who divide Trin., Chrys.*pan.Phoc.*3(2.708D).

s.v. **διακονέω IIB**: for 'Or.*Cels.*1.25(p.76.11; M.11.708A); *ib.*5.4...' read 'Or.*Cels.*5.4...'; after '(p.4.18; 1185B)' insert '*ἀγγέλων τῇ τούτου* [sc. *μάννα*] *δωρεᾷ διακεκονηκότων* Thdt.*qu.29 in Ex.* (1.144)'.

s.v. **διάστημα A2aiii**: after '*Symb.Ant.*(345)9' insert 'ap.Ath. *syn.*26'.

s.v. **διαφίημι**: add '**3.** *discharge* against *τούτων ὥσπερ ἀπό τινος... μηχανήματος...τῇ τῶν ἐναντίων πυργοποιΐᾳ διαφεθέντων* Const. Diac.*laud.*26(M.88.526C)'.

s.v. **διαφορά**: add '**5.** *sort*, *kind τρεῖς ξύλων διαφοραί* Sever.*creat.*6.1 (M.56.484)'.

s.v. **διάφορος**: before 'comp.' insert '*different*; *special*, *particular γέγονεν...ἅπαξ...ἐπὶ δ. προσώπων* Chrys.*exp.in Ps.*113.2(5.294C)'.

διαφόρως, *on various occasions*, Cyr.S.*v.Euthym.*27(p.44.15); Leont.N.*v.Sym.*53(M.93.1736B).

s.v. **διαψεύδω**: after '(p.537.11)' add '*disappoint*, *fail to come up to expectations λέγομεν, τὰ λήϊνα διεψεύσατο, τουτέστιν οὐδὲν ἐκόμισεν ἄξιον τῆς ἐλπίδος· καί, ὁ ἐνιαυτὸς διεψεύσατο* Chrys. *exp.in Ps.*115.3(5.313C)'.

s.v. **δίδωμι 3b**: after '*allow*' insert '*τῇ προαιρέσει διδοὺς* Ath.*h.Ar.* 67(p.220.5; M.25.773A)'.

s.v. **διθελής**: after '*wills*' insert '*οὐ γέγονε...δ. σαρκωθεὶς ὁ λόγος... ἀλλὰ σύνθετος* Eun.Berrh.*fr.*(p.276.25)ap.*Doct.Patr.*41(p.309.9)'.

s.v. **δικαιοπραξία**: add '*ib.*47.2(577A)'.

s.v. **δικαιόω G2fv**: for 'Chrys.*hom.8.4 in Rom.*' read 'Chrys.*hom. 7.4 in Rom.*'.
G2fviii: for 'Chrys.*hom.16.2 in Rom.*' read 'Chrys.*hom.15.2 in Rom.*'.

s.v. **διορατικός 1**: before 'Chrys.*hom.4.3 in 1Tim.*' insert 'Didym. *Zach.*5.59'.

***διόροφος**, (= *διώροφος*), *of two stories*, Ath.*proph.*1(M.28.1064A).

***δίπλασις**, ἡ, *doubling*, *duplication*, Leont.H.*monoph.*(M.86.1813D).

***δίρρυτος**, *flowing two ways*, †Gr.Thaum.*ep.Philagr.*(M.46.1105D).

διφθέρωμα, τό, *piece of leather*; *scroll*, *volume*, ref. THDN Is.8:1, Eus.*Is.*8:1(M.24.140D) cit. s. *κεφαλίς*; *προστάττει τῷ προφήτῃ λαβεῖν τόμον, ἢ τεῦχος ἢ δ. ἢ κεφαλίδα κατὰ τοὺς λοιποὺς* Proc.G. *Is.*8:1–4(M.87.1973C).

s.v. **διφυής A3**: after '(M.38.279A)' add 'Apollinarian denial, Eun. Berrh.*fr.*(p.276.25f.)ap.*Doct.Patr.*41(p.309.9f.) cit. s. *σύνθετος*'.

s.v. **δόγμα D3**: for *ἀλληλῶν* read *ἀλλήλων*.

s.v. **δοκιμάζω**: add '**4.** *attempt*, *try*, Leont.Abb.*v.Gr.Agr.*80(M.98.692C); *τυράννων τοῦτο δοκιμασάντων* Anast.S.*Jud.disp.*1(M.89.1224B); *καταμαλακίζεσθαι ~ει τὸν ἄνθρωπον* Jo.D.*hom.*12.10 (M.96.796A)'.

s.v. **δοκιμαστικός**: after πυρὸς insert '... .

s.v. **δορκάς**: add '**4.** etym. δ. ... ἀπὸ τοῦ δέρκειν Didym.*Zach*.5.59'.

s.v. **δοῦλος A3**: for '2:8' read '2:7ff.'.

s.v. **δροῦγγος**: after 'ὁ' insert '**1.**'; after '*drungus*' insert 'cf. Gothic *driugan*'; after '(3.596C)' add '**2.** (Phrygian) = ῥύγχος, *nose*, Epiph.*haer*.48.14(p.239.12ff.; M.41.877B) cit. s. Τασκοδρουγῖται'.

s.v. **δρύφακτος 3**: for 'id.*qu*.60...' read 'Didym.*Zach*.4.30; Thdt. *qu*.60...'.

***δυναμοποιός**, *acting mightily*; of God's power, Dion.Ar.*c.h*.15.8 (M.3.337A); id.*d.n*.8.2(M.3.892A).

***δύσαρχος**, *ill-disciplined*, Athenod.*fr*.ap.Leont.et Jo.*sacr*.2(M.86. 2089A) cit. s. προτυπόω.

s.v. **δυσπαραστάτως**: for 'Jo.4:42' read 'Jo.4:44'.

***δωδεκακέφαλος**, *twelve-headed*, *IGC As.Min*.210³.8 (Amorgus).

s.v. **ἑβδομάς B1**: after '(1345C)' add 'typifying Christ's generation, incarnation, epiphany at Cana, raising of Lazarus, institution of eucharist, crucifixion, Ast.Soph.*hom.21.12 in Pss*. (p.165.5)'.

ἐγκαρσίως, *transversely*, Gr.Nyss.*res*.1(M.46.625A).

s.v. **ἐγκίσσημα**: after '(M.16.3175C)' insert '*ib*.(p.115.4; 3178A)'.

***ἐγκλίνιος**, *lying on a bed*, Andr.Cr.*or*.21(M.97.1284B).

for **ἐγκόλπω** read **ἐγκολπόω**.

s.v. **ἐγκυκλητής**: add '? l. ἐκκυκλητής, v. ἐκκυκλέω'.

s.v. **εἶδος**: add '**8.** *thing, object, matter*, Iren.*haer*.1.21.1(M.7.657B); Ast.Soph.*hom.4.21 in Pss*.(p.33.13); Anast.S.*Ps.6*(M.89.1101C)'.

εἴδω: delete entry.

s.v. **εἰκών IIA2**: for '*ib*.1(1148D–1149A); cf.Anast.S.*serm.imag*.(M. 89.1161C)' read 'Anast.S.*serm.imag*.3(M.89.1161C); cf.‡Anast. S.*serm.imag*.1(M.89.1148D–1149A)'.

***εἰρηνοβράβευτος**, *winning the reward of peace*; of Cross, Thdr. Stud.*or*.2(M.99.697D).

s.v. **εἷς E**: add '**3.** *εἷς καὶ δεύτερος, one or two* πάντα τὸν βίον τοιοῦτον εἶναι δεῖ..., οὐ μίαν ἡμέραν καὶ δευτέραν Chrys.*hom.13.1 in 1Cor*.(10.109E); Jo.D.*hom*.12.16(M.96.801C); **4.** *εἷς καὶ ὁ αὐτός, one and the same* ἐν ἑκατέραις ταῖς οὐσίαις εἷς καὶ ὁ αὐτὸς ὑπάρχει Χριστός Cyr.S.*v.Euthym*.1(p.79); also ὁ αὐτὸς καὶ εἷς: διὰ τὴν αὐτὴν καὶ μίαν αἰτίαν Gr.Agr.*Eccl*.1.1(M.98.748A); **5.** ὑφ' ἕν, *at once, simultaneously*, Epiph.*haer*.64.72(p.523.9; M.41.1200A); **6.** πρὸς ἕνα (cf. Lat. *ad unum*), *one and all, to a man*, Synes.*insomn*.13(p.174.2; M.66.1308B)'.

s.v. **εἰσαγωγικός 1**: after ὑπακοὴ...ἐν insert '...'.

s.v. **εἰσαγωγός**: for ἀρεταί read ἀρεταῖς.

s.v. **ἐκ C1bi**: for μυθολόγιαν read μυθολογίαν.

ἕκαστος, *each*; *any*, ref. Inc. διατρίβοντα...ὡς ἕ. ἄνθρωπον, κἂν οὐχ ὡς ἕ. ἄνθρωπος ἦν Gr.Agr.*Eccl*.10.2(M.98.1140B).

s.v. **ἔκπτωσις 2b**: for '*princ*.4.14' read '*princ*.4.2.14'.

***ἐκσκορακίζω**, *treat with utter contempt*, Thdr.Stud.*epp*.1.53(M.99. 1108A).

s.v. **ἔκτασις 2**: for 'Thdt.*haer*.2.10(3.336)' read 'Thdt.*haer*.2.10 (4.336)'.

ἐκχωρέω, *cease*, τὰς μὲν [sc. θυσίας] ἐκκεχωρηκυίας Chrys.*hom.11.3 in Heb*.(12.115B).

s.v. **ἔμβαθμος**: add '; *ib*.(1912B)'.

s.v. **ἐμπύριος**: for τυποπλαστία read τυποπλαστίαν.

s.v. **ἐν**: add '**H.** *with, possessing*, τῶν ἐν λεπίσι...οὐκ ὄντων Cyr. *Juln*.9(6².316D).

s.v. **ἐναπόκειμαι 2**: for '*princ*.4.17' read '*princ*.4.1.7'.

s.v. **ἐνδιαιτάομαι**: for 'Dion.Al.' read 'Dion.R.'.

s.v. **ἐνδιδύσκω A1**: transfer 'fig. ἐ. τὴν καλάμην ἀμιάντῳ Ath.*inc*.44.7 (M.25.176B)' to **B** to follow '(M.99.1296A)'.

s.v. **ἐνέργεια B2c**: for 'p.339.27' read 'p.339.30'.

B2f: after 'Apoll.*fid.inc.6*' for '(p.199.17) read '(p.199.17; M.*PL*. 8.877C)'.

B2gii: for '*ib*.4' read '*ib*.2.4'.

ἐνθυσιάζω: delete entry.

s.v. **ἐνόω C3b**: for 'Leont.B.*Nest.et Eut*.1(M.87.1305B)' read 'Leont.B.*Nest.et Eut*.1(M.86.1305B)'.

ἐνσφίγγω, *bind tightly*, Cyr.*Soph*.29(3.606E).

s.v. **ἐντευκτικός**: for '*v.Chrys.2*' read '*v.Chrys.1*'.

s.v. **ἕνωσις C2a**: for 'Thdt.*eran*.2(4.101A)' read 'Thdt.*eran*.2(4. 101)'.

s.v. **ἐνώπιος**: delete 'Gr.Nyss.*v.Mos*.(M.44.396C)'.

s.v. **ἔξαθλος 1**: add 'Didym.*Zach*.1.194'.

s.v. **ἐξαμαρτάνω**: add 'Didym.*Zach*.4.132'.

***ἐξαναχώρησις**, ἡ, *withdrawal*; of sinners from God, Didym.*Zach*. 1.13.

s.v. **ἐξανδραποδίζω 2**: add 'Didym.*Zach*.4.192'.

s.v. **ἐξαπτέρυγος**: for 'M.11.143C' read 'M.11.148C'.

s.v. **ἐξόδιος 1**: add '**c.** *fatal* πυρετοῦ...παρεστῶτος τοῦ ἐ. Gr.Naz.*or*. 40.12(M.36.373B)'.

2.: delete '**b.** *death*...(M.36.373B)', and for '**c**' and '**d**' read '**b**' and '**c**'.

ἐξορρόομαι: entry should read '***ἐξορρόω**, *curdle*; act., Clem.*paed*. 1.6(p.120.30; M.8.312A); pass., *ib*.(p.120.26; 312A)'.

ἐξώβλητος, *cast out*; of a wife, *repudiated*, Didym.*Zach*.2.223.

s.v. **ἐπαναπαύω 1**: for παρθενεία read παρθενία.

s.v. **ἐπεργάζομαι**: add '**4.** *gain interest* on capital, Gr.Naz.*ep*.183(M. 37.300B, v.l. ἀπεργαζομένοις); ἔχουσα οὖν τὸν ἀρραβῶνα τοῦ βαπτίσματος τὸ μὲν τάλαντον τέλειον ἔχεις, μὴ ἐπεργασαμένη δὲ ἀτελὴς ἔσῃ Mac.Aeg.*hom*.(typ.3)28.3(p.166.14); Evagr.Pont. *sent.mon*.73(p.159)'.

s.v. **ἐπερείδω 2a**: for οἱ...καθαροὶ...ταῖς λεγομέναις κτλ. read οὗτοι δὲ [sc. οἱ Ἀποστολικοί] ταῖς λεγομέναις Πράξεσιν κτλ.

s.v. **ἐπίκλησις B2**: after ref. to Thdr.Lect., for 'cit. s. θεοφάνεια' read 'cit. s. θεοφάνια'.

s.v. **ἐπιμανίκιον**: for 'v. ὑπομανίκιον' read 'v. ὑπομάνικον'.

***ἐπιπεπλεγμένως**, *in combination*, †Bas.*Is*.96(1.445E; M.30.273C).

***ἐπιστηρισμός**, ὁ, *support*, *Const.App*.6.18.11, cit. s. μνημόσυνον.

ἐπιχύτης, ὁ, *ewer*, *Euchol*.(p.656).

s.v. **ἑπτά 2**: add to this section 'seven days of Creation corresponding to seven ages of man, Ast.Soph.*hom.21.9f.in Pss*.(p.163. 8ff.)'.

s.v. **ἑπτάφωτος**: for καταφλέγει read καταφλέγεις.

***Ἑρμόλαος**, ὁ, *Hermolaos*, name given to antichrist Ἑ. ὁ πλάνος *Didasc.Jac*.5.1(p.70.17), cf. ארמילוס, perh. denoting *Romulus*, v. Jastrow *Dict. of the Targumim* s.v., Saadia Gaon *Book of Beliefs and Opinions* 8.5–6 (tr. S. Rosenblatt, New Haven, 1948, pp. 301, 304).

s.v. **ἑτερόλεκτος**: for ταπεινῷ read ὑπερηφάνῳ; for 'M.88.100C' read 'M.88.1000C'.

***ἑτοιμολάτρις**, *ready to worship* ἡ ψυχὴ διὰ τοῦ φόβου [sc. of God] φωτισθεῖσα εἶδεν...τὴν λογικὴν αὐτῆς φύσιν ἑστῶσαν...εὔελπιν, εἰς πίστιν...μονοδέσποτον, αὐτεξούσιον, ἰδιότρεπτον, ἑτοιμολάτριν Mac.Aeg.*hom.fr*.(B39)17(p.309).

εὖ, *well*, ref. Christian life as divine gift αἴτιος γοῦν ὁ λόγος, ὁ Χριστός, καὶ τοῦ εἶναι πάλαι ἡμᾶς...καὶ τοῦ εὖ εἶναι Clem.*prot*. 1(p.7.17; M.8.61B); ἐφάνη γὰρ θεός...ἵν' ὁ τὸ εἶναι δοὺς καὶ τὸ εὖ εἶναι χαρίσηται· μᾶλλον δέ, ῥεύσαντας ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ εὖ εἶναι διὰ κακίαν, πρὸς αὐτὸ πάλιν ἐπαναγάγῃ διὰ σαρκώσεως Gr.Naz.*or*.38. 3(M.36.313C); ἡδοναὶ αἱ...ταῖς ἀρεταῖς ἐπιγινόμεναι, ὥσπερ ἐν τοῖς...περισπουδάστοις θετέον, οὐκ εἰς τὸ εἶναι ἁπλῶς...ἀλλ' εἰς τὸ εὖ εἶναι...συντελούσας Nemes.*nat.hom*.18(M.40.680C); θεοῦ... τὸ εἶναι καὶ εὖ εἶναι καὶ ἀεὶ τοῖς οὖσι χαρισαμένου Max.*carit*.3.23 (M.90.1024A); τὸ οὖν εἶναι καλόν, τὸ δὲ εὖ εἶναι κάλλιον...ὁ οὖν θεός...καὶ τῷ πονηρῷ τὰ ἀγαθὰ δέδωκε, τὸ εἶναι καὶ τὸ εὖ εἶναι Jo.D.*Man*.1.35(M.94.1541A).

s.v. **εὐθύβολος**: for 'M.87.1500D' read 'M.87.1600D'.

s.v. **εὐκταίως**: for '7.3.1' read '7.1.3'.

s.v. **εὐλογία H**: for 'p.51.14' read 'p.52.14'.

εὐνοία, ἡ, *loyalty*; of servant to master, Cyr.*Juln*.7(6².249D).

εὔνους, *loyal*; of servant towards master, subject towards sovereign, Chrys.*hom.in 1Cor*.7:2(3.199A); Socr.*h.e*.1.25.4(M. 67.148B).

s.v. **εὐστάθεια**: add '**3.** *endurance* τῇ τῶν ὕβρεων...εὐσταθείᾳ Nil. *Eulog*.18(M.79.1117A)'.

for **ζηλωτρία** read **ζηλώτρια**.

s.v. **ζιζανιώδης**: before 'Gr.Nyss.' insert 'Eust.*fr.in Pr.8*:22(M.18. 676D)'.

s.v. **ζοφηφορία**: add 'codd. ξουφηρία'.

s.v. **ζυγοστάτης**: for '3.247' read '3.242'.

s.v. **ζωηρός 2**: add 'ζ. λόγον Mac.Aeg.*hom*.(typ.3)14.1(p.71.7)'.

s.v. **ζωητόκος**: delete 'as subst.'.

s.v. **ζωοποιός 4a**: before 'ζ. πάντων' insert 'Ast.Soph.*hom.8.9 in Pss*.(p.67.18); ζ. θεότης *ib.22.7*(p.174.20)'.

4f: after 'eucharist' insert 'τὰ ζ. μυστήρια τοῦ ἄρτου καὶ τοῦ αἵματος Ast.Soph.*hom.21.12 in Pss*.(p.165.25)'.

s.v. **ἡλικία 2**: add 'ref. Christians, Gr.Naz.*or*.43.36(M.36.545B)'.

***θαυμασιουργός**, *working wonders*, Eust.*engast*.15(p.40.27; *θαυματουργοῦ* M.18.645B).
s.v. **θέλημα IVA1**: for '*Pyrrh.*' read '*Pyrr.*'
***θεόβλαστος**, *made to grow by God*, of BMV *ἄνθος θ.* Andr.Cr.*can. BMV*(M.97.1328D).
s.v. **θεόγραφος 1**: after '(M.92.1208A)' add '*ib* 2.86(1218A)'.
***θεοκηρύκτως**, *by God's proclamation*, Thdr.Stud.*epp*.2.121(M.99.1397C).
***θεοκλινής**, *turning*, or *directed, towards God θ. προσευχάς* Thdr. Stud.*epp*.2.157(M.99.1493A).
***θεότεκνος**, *born of God τὴν θ. ἀειδίην θεότητα* A. C. Bundy 'Early Christian Inscriptions of Crete' 11.5(*Hesp*.32 p.242).
s.v. **θεουργέω**: add '*perform as a religious rite ∼ηθείσης πορνείας* Evagr.*h.e*.1.11(p.20.5; M.86.2452C)'.
s.v. **θεοχαρίτωτος**: after 'of BMV' add 'Thdot.Anc.*hom.BMV* 11 (p.329.19)'.
for **θηρολεκτής** read **θηρολέκτης**.
θιασίτης, ὁ, = *θιασώτης*, of a member of a community *[θι]ασίτης ἐν μοναστηρίῳ* A. C. Bundy 'Early Christian Inscriptions of Crete' 5.6(*Hesp*.32 p.233).

s.v. **ἰδιαιρέτως**: after '(p.579)' add 'id.*volunt*.4(M.95.132D)'.
***ἰδιότρεπτος**, *self-determined*, Mac.Aeg.*hom.fr*.(B 39)17(p.309) cit. (addenda) s. *ἑτοιμολάτρις*.
s.v. **ἰδιόχειρος 2**: before 'neut.' insert '*written with one's own hand*, Bas.*ep*.224.3(3.343D; M.32.837B)'.
s.v. **ἰσελαστικός**: for 'v.l.' read 'codd.'.
s.v. **ἰχθῦς 4e**: for *ὑπερβρύχιον* read *ὑποβρύχιον*.
***Ἰωνίτης, ὁ**, *Ionian*, Jo.Mal.*chron*.2 p.37(M.97.108C).

s.v. **καθαρότης D**: after 'bishops' insert 'Const.ap.Eus.*v.C*.3.61 (p.109.20; M.20.1136B); Bas.*ep*.91(3.182D; M.32.476A)'.
s.v. **καθέδρα A2a**: for *σιδερᾶν* read *σιδηρᾶν*.
s.v. **καθικνέομαι**: add to section **2** 'act. form, ref. Ex.12:22 (*καθίξετε τῆς φλιᾶς*), Or.*sel.in Ex*.12:22(M.12.285A) cit. s. *φλιά*.
s.v. **καθισμάτιον 1**: for *κέλλια* read *κελλία*.
καινοπρεπῶς, *in a novel manner*, Eust.*engast*.17(p.45.6; M.18.652A).
for **καινοφωνῶς** read **καινοφώνως**.
s.v. **καιροσκοπέω**: before '*watch for opportunity*' insert '**1.**'; after '(p.64.9; M.47.36)' add '**2.** *be a clock-watcher οὐχ ὡς μίσθιος... ∼εῖν ὀφείλει ἐπὶ τῷ καμάτῳ ὑποστελλόμενος ὁ Χριστιανός* Mac. Aeg.*hom*.(typ.3)7.6(p.34.4)'.
***κακοδόξως**, *in an unorthodox way*, Eust.*engast*.22(p.50.31; M.18.657D).
κακόμισθος, *working for an evil reward εὐνούχων γένος...κ.* Bas.*ep*. 115(3.208A; M.32.532A).
***κακοπραγμονικῶς**, *so as to cause harm*, Gr.Naz.*or*.23.12(M.35.1164C).
s.v. **κακύνω**: after '(2.513E)' add 'Dion.Ar.*d.n*.4.24(M.3.728A)'.
s.v. **καλάμιον 2**: after '*corn-dole*' insert 'Jo.Mal.*chron*.12 p.289 (M.97.437A)'; for 'M.92.461B' read 'M.92.641B'.
for **καλλιελαία** read **καλλιέλαιος**.
s.v. **καλοπραγμοσύνη**: for 'Pall.*h.Laus*.proem.' read 'Pall.*ep. Laus.*'; delete all after '(p.12.5)'.
s.v. **καμίσι(ο)ν**: delete asterisk; delete '*garment*, perh.'.
κάρπιμα, τό (cf. *LS κάρπημα*), Alex.Sal.*Barn*.9(439A).
s.v. **καρτεροψυχία**: before 'Bas.' insert 'Eust.*engast*.21(p.49.2; M.18.656C)'.
s.v. **κατακιρνάω**: after '(M.46.1137C)' add 'Cyr.*Nest*.4.6(p.90.23; 6[1], 118B) cit. s. *συγχέω*'.
***κατανυγή, ἡ**, *compunction*, †Jo.D.*creat*.1(p.61).
s.v. **κατάρρησις 1**: after '*charge*' insert 'Bas.*ep*.24(3.102D; M.32.297A)'.
s.v. **κατασπιλόω**: after 'pass.' insert '*ἁμαρτίαις κατεσπιλωμένος* †Ast.Soph.*hom.24.9 in Pss*.(p.185.2)'.
s.v. **κατασχηματίζω 2**: for *φαντασιοσκοπεῖ* read *φαντασιοκοπεῖ*.
s.v. **κατατρέχω**: before '*hasten*' insert '**1.**'; after '(11.727C)' add '**2.** *flee for refuge πρὸς...τὸν φιλάνθρωπον κριτὴν καταδεδράμηκεν* A. C. Bundy 'Early Christian Inscriptions of Crete' 2.3(*Hesp*. 32 p.229)'.
for **κατεξουσιάστης** read **κατεξουσιαστής**.
***κατεπινοέω**, *know something against οὐδὲ κατεπενοήθη τι τοῦ ἀνδρός* Bas.*ep*.271(3.418A; M.32.1005A).
s.v. **κάτω B2a**: for *πολιτογραφθέντας* read *πολιτογραφηθέντας*.
s.v. **κέρασμα 1**: for *τρισφάρμακον* read *τριφάρμακον*.
s.v. **κηλιδόω**: after 'morally' insert 'Clem.*paed*.1.2(p.92.13; M.8 253B)'.
s.v. **κῆνσος**: before *νομικοί* insert 'ref. Mt.22:15–20'; after '(M.36. 288B)' add 'v. *νόμισμα, Φαρισαῖος*'.
s.v. **κιγκλίς 2**: for '2.1.13' read '2.1.11'.
s.v. **κλάδος**: for **τό** read **ὁ**.
***κληματοβολέω**, *put forth vine-shoots*, met. *ἡ ἄμπελος* [sc. Christ] *ἐκληματοβόλησε τοὺς ἀποστόλους* Ast.Soph.*hom.16.6 in Pss*. (p.119.10).
κλυτόκαρπος, *glorious with fruit*, met. *πόνος κ.* A. C. Bundy 'Early Christian Inscriptions of Crete' 11.3(*Hesp*.32 p.242).
s.v. **κογνιτίων**: before 'CCP(449)' insert 'CCP(448)act.3(*ACO* 2.1.1 p.177.4; H.2.210D).
κολλούριον, τό, *eye-salve*, Evagr.Pont.*sent*.14(M.40.1269A) cit. s. *ξένος*.
s.v. **κολλυρίς**: before '*haer*.78' insert '*ep.Arab*.ap.'.
s.v. **κολόβιον**: after '*A.Barth.*' insert '2'.
s.v. **κόλπος A3**: after '*ib*.8.41.5' insert 'cf. A. C. Bundy 'Early Christian Inscriptions of Crete' 7.5(*Hesp*.32 p.236)'.
for **κομενταρίον** read **κομεντάριον**.
s.v. **κομήτισσα**: add '(***κομίτισσα**)'; after '(313B)' add '*κομίτισσα*, Thdr.Stud.*epp*.2.157(M.99.1493A)'.
s.v. **κομίτισσα**: entry should read only 'v. **κομήτισσα*'.
s.v. **κομπολογέω**: add 'Eust.*engast*.10(p.29.28; M.18.632B)'.
s.v. **κονδός**: for '389B' read '889B'.
κονδυλιστής, ὁ, *horse which injures its hoofs in a stable*, met. of Job, *ὁ τοῦ διαβόλου κ.* †Ast.Soph.*hom.26.14 in Pss*.(p.212.12).
s.v. **κορυφόω 2a**: after '*enlarged*' insert 'Clem.*paed*.2.10(p.213.21; M.8.508C)'.
for **κοσμοπλάνης** read **κοσμοπλανής**.
***Κουράνιον, τό**, *Koran*, Barth.Edess.*Agar*.(M.104.1396B).
s.v. **κουρατορία**: before **ἡ** insert (***κουρατωρ(ε)ία**); after **ἡ** insert '**1.** *office of curator*, Phot.*nomoc*.8.13(M.104.685A) cit. s. *ἀλειτουργησία*; **2.**'.
***κραμβίτης, ὁ**, *? vegetarian*, or *? greengrocer*, L. Robert 'Inscriptions de Corinthe' (*Rev. des Études grecques* 79 p.765).
s.v. **κρατήρ**: add to entry 'at church door for washing of hands' Chrys.ap.Jo.D.*parall*.(M.95.1508A), cf.Chrys.*hom.3.11 in 2Cor. 4:13*(3.289D) cit. s. *κρήνη*'.
κρίνον, τό, *lily*, ref. Ps.44 tit.(AQ, THDN; Hebr. עַל־שֹׁשַׁנִּים; LXX *ὑπὲρ τῶν ἀλλοιωθησομένων* as though from שָׁנָה) *ὁ μέν, ὑπὲρ τῶν ἀνθῶν, ὁ δέ, ὑπὲρ τῶν κ., ἀντὶ τῆς ἀλλοιώσεως τῷ λόγῳ προσέγραψαν...ἡ δὲ τοῦ κ. ὄψις πρὸς ὅ τι χρὴ γενέσθαι τὴν ἀλλοίωσιν διερμηνεύει· ὁ γὰρ δι' ἀλλοιώσεως λαμπρὸς γενόμενος... χιονῶδες εἶδος μεταλαμβάνει* Gr.Nyss.*Pss.titt*.B 4(M.44.501D).
s.v. **κριός A1b**: for 'Mel.*fr.*' read 'Mel.*fr.Gen.*'
s.v. **κρυφιόμυστος**: for *θεολογίας κτλ.* read 'Dion.Ar.*myst*.1.1(M.3. 977B) cit. s. *σιγή*'.
s.v. **κτισματολάτρης**: delete all after '‡Eust.*alloc*.(M.18.676A)'.
s.v. **κτιστολάτρης**: after '(M.39.429C)' add 'applied to orthodox by Julianists who believed Christ's body to be both incorruptible and uncreated, Tim.CP *haer*.(M.86.58B)'.
***κυανοβαφής**, *dyed blue*, Ast.Soph.*hom.29.12 in Pss*.(p.234.6).
s.v. **κυκλάριος**: for *ψευδηρεμιτῶν* read *ψευδερημιτῶν*.
s.v. **κυριόδουλος**: after 'Person of Trin.' insert 'Eulog.*fr.Trin*.2.2 (p.364)'.
s.v. **κυριολεκτέω 1**: before 'Isid.Pel.' insert 'Eus.*p.e*.7.8(307B; M.21. 520D)'.
κωπεύς, ὁ, *rower*, Synes.*ep*.132(M.66.1517B).

***λαοπλανία, ἡ**, *mass-deception*, Dam.*troph*.suppl.(p.283.9).
s.v. **λέβης**: add 'Ephr.3.249E'.
s.v. **λεξιθηρέω 2**: after 'doctrine', for *∼οῦντες* read *∼οῦντας*.
s.v. **λεοντώνυμος**: after 'Leo III' insert 'Steph.Diac.*v.Steph*.(M. 100.1084C)'.
s.v. **λεπτομερής A2**: for 'M.18.521C' read 'M.18.321C'.
B: delete first citation and ref. to Hipp.; add '**C.** neut. as adv., *carefully ἴδωμεν λ., τί λέγει Δανιήλ* Hipp.*antichr*.19(p.14.21; v.l. *λεπτομερέστερον* M.10.741D)'.
s.v. **λευιτών**: add '*λεβιτών*, Pall.*h.Laus*.32(p.89.9; M.34.1099D)'.
λευκῶς, *plainly, clearly*, Eus.*h.e*.1.2.14(M.20.61A); Eust.*engast*.26 (p.57.28; M.18.668B); Ath.*apol.sec*.1(p.88.7; M.25.249B).
s.v. **λήμ(μ)η**: after 'met.' add 'Bas.*ep*.150.1(3.239E; M.32.601B)'.
s.v. **λησταρχέω**: before '*proceed*' insert '**1.** *be a brigand chief*, Chrys. *Thdr*.1.17(1.31A); **2.**'.
s.v. **λίβανος 2**: add 'exeg. Cant.5:16 etc. *τῶν τοῦ Λ. ξύλων τὸ κάλλος*,

δι᾽ ὧν τὸ θεῖον εἶδος χαρακτηρίζεται Gr.Nyss.*hom.9 in Cant.*(M.44.976B); δύο...Λ. ὁ λόγος νοεῖν ὑποτίθεται, ἕνα μὲν τὸν πονηρὸν καὶ ἀπόβλητον, ἕτερον δὲ ἐκλεκτὸν...οὗ τὸ κάλλος θεοπρεπές ἐστι *ib.14*(1080C); θεότητα γὰρ δηλοῖ τὸ 'Λ.' Didym.*Zach.*3.303'.

λογογραφέω, *set down in writing* λ. τὴν τοῦ ἀνδρὸς πολιτείαν Gr.Naz.*or.*43.80(M.36.604A).

s.v. **λογομάχος 1**: add 'πάντα δι᾽ αὐτοῦ [sc. τοῦ θεοῦ] μανθάνομεν, ἃ οὔτε οἱ νομοδιδάσκαλοι οὔτε οἱ λ. διδάσκειν δύνανται Mac.Aeg.*hom.*(typ.3)22.3(p.113.5)'.

s.v. **λοῦδος**: for κατεκρίθη read κατακριθῇ.

λυγίζω, *vary*, *modulate*, a tune, Synes.*ep.*148(M.66.1548D); cf. λύγισμα.

λύγιος, *shrill*; neut. as adv. λ. κωκύουσα Evagr.*h.e.*4.36(p.185.32; M.86.2769B).

s.v. **λωρί(ο)ν**: after τό, insert '(cf. Lat. *lorum*)'.

s.v. **μαγαρίζω**: for '*become a Mohammedan*' read '*apostatize*'.

s.v. **μαγαρισμός 1**: for '*Mohammedanism*' read '*apostasy*'.

***μαγαρίτης, ὁ**, *apostate*, Thphn.*chron.*p.262(M.108.653A).

***μαγίως, ὁ**, *magician*, *Ep.Chr.dom.*(p.25).

s.v. **μακαριστρία**: add 'cit.ap.Thdr.Stud.*conf.*6(M.99.1724C)'.

***μακροδία, ἡ**, *distance, length of journey*, Epiph.*haer.*59.12(p.377.19; M.41.1036C).

s.v. **μακροημέρευσις**: for οὐ μ. read οὐ τὴν μ.

s.v. **μανικῶς 2**: for ἐνθυσιώντων read ἐνθουσιώντων.

s.v. **ματαιοφρονέω**: before 'Epiph.' insert 'Bas.*ep.*331(3.451D; M.32.1076B)'.

s.v. **μάχαιρα**: after '(p.243)' insert 'εἰπόντων δὲ τῶν ἀποστόλων, κύριε, ἰδοὺ μ. ὧδε δύο...αὐτός φησιν, ἱκανόν ἐστι, καίτοι γε οὐκ ἦν ἱκανόν. εἰ μὲν γὰρ ἀνθρωπίνης βοηθείας κεχρῆσθαι αὐτοὺς ἐβούλετο, οὐδὲ εἰ ἑκατὸν ἦσαν μ., ἱκαναὶ ἦσαν· εἰ δὲ μὴ τοῦτο, καὶ δύο περιτταί Chrys.ap.*cat.Lc.*22:38(p.159.4)'.

for **μεγαλοήλιξ** read **μεγαλοῆλιξ**.

for **μεγαλόμαρτυς** read **μεγαλομάρτυς**.

s.v. **μεγαλόσχημος**: delete 'cf....581n.)'.

s.v. **μεγαλοφυΐα 3**: after 'title' insert 'Bas.*ep.*66.2(3.160B; M.32.425C)'.

μεγαλοψυχία, ἡ, *generosity*; as style of address τῇ σῇ μ. Bas.*ep.*59.3(3.154B; M.32.413B).

s.v. **μεθεκτῶς**: add 'Christol., Cyr.*Pulch.*19(p.37.18; 5^2.144D) cit. s. σχετικῶς'.

s.v. **μεῖξις**: for μῖξις read μίξις.

***Μελιτιανοί (*Μελητιανοί, *Μελετιανοί), οἱ**, *Melitians*, followers of Melitius of Lycopolis, Egyptian schismatic sect originating during last persecution τοὺς μοναχοὺς τῶν Μ. *P.Lond.*1914.20; ἐν τῇ συνόδῳ τῇ κατὰ Νίκαιαν...οἱ Μ.... ἐδέχθησαν (v. Socr.*h.e.*1.1.9(M.67.84B)...οἱ δὲ...πάλιν τὰς ἐκκλησίας ἐτάραττον, Εὐσέβιος ...προϊστάμενος τῆς Ἀρειανῆς αἱρέσεως...ὠνεῖται τοὺς Μ. ἐπὶ πολλαῖς ἐπαγγελίαις Ath.*apol.sec.*59(p.139.14; M.25.356C); id.*Ar.*1.3(M.26.17A); Epiph.*haer.*68.1(p.140.19; Μελητιανοί M.42.184B); *ib.*68.7(p.147.19; Μελητιανοί M.42.196B); claiming to be church of the martyrs, cf.*ib.*68.3(p.143.22; 189A); Μελετιανοί, Thdt.*haer.*4.7(4.361).

s.v. **μέλος 4**: after 'Gr.Nyss.*hom.7 in Cant.*(M.44.917C)' insert 'τῶν μ. τοῦ σώματος οἱ μὲν πρακτικοὶ χεῖρες τυγχάνουσιν, πόδες οἱ τῇ σπουδῇ μὴ ὀκνηροί, ὀφθαλμοὶ οἱ κατὰ τὸν νοῦν διορατικοί, κεφαλὴ οἱ νομίμως ἐπιστατοῦντες, ἄρχοντες ὡς δεῖ Didym.*Zach.*2.28'.

s.v. **μεμερισμένως 2**: for ὁλοκαυμάτων read ὁλοκαυτωμάτων.

s.v. **μεταίρω 2**: after '*migrate*' insert 'Eust.*engast.*14(p.39.27; M.18.644C)'.

s.v. **μετακίνησις 2**: for νεύματι read πνεύματι.

s.v. **μεταρσίως**: before 'Cosm.Ind.' insert 'Eust.*engast.*20(p.47.30; M.18.653D)'.

s.v. **μητροπάτωρ**: add 'Clem.*str.*5.14(p.411.18; M.9.185C)'.

s.v. **μισοξενία**: before '*cat.Lc.*' insert '*V.Aberc.*72(p.51.7)'.

s.v. **μονοδέσποτος**: before 'Leont.H.' insert 'Mac.Aeg.*hom.fr.*(B39)17(p.309)'.

***Μονοθελῆται, οἱ**, *Monothelites*, adherents of the doctrine of one will in Christ (v. ἐνέργεια, θέλημα), Jo.D.*haer.*99(M.94.761A); id.*volunt.*20(M.95.152A); CNic.(787)*act.*6(H.4.349A); Thphn.*chron.*p.276(M.108.684A).

***Μονοθέλητος**, *Monothelite* Μ. δόγμα Thphn.*chron.*p.274(M.108.680B).

***Μονοφυσῖται, οἱ**, *Monophysites*, adherents of the doctrine of one nature in Christ (v. ἐνέργεια, φύσις), usu. known by names of individua sects, Anast.S.*hod.*1(M.89.41B); Jo.D.*haer.*83(M.94.741A).

***Μοντανισταί, οἱ**, *Montanists*, followers of Montanus (v. Φρύγες, Κατάφρυγες, Καταφρυγασταί), Epiph.*anac.*48(p.211.7; M.41.845D); alleged to deny distinction of Persons in Trin., Didym.*Trin.*3.18(M.39.881B); to be baptized on entering Church, CCP(381)‡*can.*7.

***μονύδριον, τό**, *monastery*, *Hymn.*ap.*Mir.Geo.*(p.153.23).

***μοσχομόρφος**, *in the form of a calf*, *Vitae Propheticae Fabulosae* appendix (T. Schermann, Leipzig, 1907 p.130.9).

***μοῦλος, ὁ**, = μῶλος, *Didasc.Jac.*5.6(p.77.3); Thphn.*chron.*(M.108.880A codd.; μωλ- p.367).

for **μουσουργικός** read **§μουσουργικός**.

s.v. **μυέω 2**: before 'Jo.D.' insert '*Mir.Cosm.Dam.*34.37(p.185)'.

***μυριόζωος**, *consisting of thousands of animals* ἐν ταῖς μ. ἀγέλαις Ast.Soph.*hom.10.6 in Pss.*(p.72.6).

for **Νειλαγαθίον** read **Νειλαγάθιον**.

s.v. **νεκρικός**: delete asterisk.

for **νεκροπαθεία** read **νεκροπάθεια**.

s.v. **νεοφωτιστικός**: for '*prat.*208' read '*prat.*207(M.87.3099B)'.

s.v. **νηστεία A**: after section **8f** add '**9.** ref. encratite excesses, likened to refusal to render to Caesar (i.e. the body) the things of Caesar ν. καὶ ἀγρυπνίαις κακοῦντες τὸ σῶμα Or.*comm. in Mt.*17.27(p.659.27; M.13.1557A)'.

for **Νικολαίτης** read **Νικολαΐτης**.

***Νιοβῖται, οἱ**, followers of Stephen Niobe, a monophysite sect also called Διαφορῖται: οἵτινες...τὴν διαφορὰν τῆς σαρκὸς καὶ τῆς θεότητος μετὰ τὴν ἕνωσιν ἀναιροῦσιν Tim.CP *haer.*(M.86.44A); Θεοδοσιανοὶ οἱ καὶ Ν. *ib.*(53B); Ν. οἵτινες Σεβῆρον καὶ Θεοδόσιον δεχόμενοι, δέχονται καὶ Στέφανον τὸν σοφιστήν, τὸν ἐπίκλην Νιόβην *ib.*(65A).

s.v. **νίπτω IA4b**: after 'entering church' insert 'Chrys.ap.Jo.D.*parall.*(M.95.1508A); cf.Chrys.*hom.3.11 in 2Cor.4:13*(3.289D) cit. s. κρήνη'.

νότος, ὁ, *south wind, south*; exeg. Cant.4:16 ἔοικεν ἐπιτιμᾶν ἡ νύμφη τῷ βορρέᾳ, τὴν ἐξουσίαν λαβοῦσα παρὰ τοῦ ἐπιτιμήσαντος τῷ ἀνέμῳ νυμφίου. ... Χριστὸς οὖν ἐξωθουμένου τοῦ διαβόλου εἰσοικίζεται ταῖς ψυχαῖς· περὶ οὗ τό, ὁ θεὸς ἀπὸ Θαιμὰν ἥξει, τουτέστιν ἐκ νότου Or.*schol.in Cant.*4:16(M.17.273A); οἱ...μαθηταὶ...τῇ πνοῇ τοῦ τοιούτου ν., τὴν διὰ τῶν γλωσσῶν διδασκαλίαν ἐξήνθησαν Gr.Nyss.*hom.10 in Cant.*(M.44.984D); βορέας...ἡ πονηρὰ δύναμις, μᾶλλον δὲ αὐτὸς ὁ σατανᾶς, ν. δὲ ὁ σωτὴρ... προσαγορεύεται Didym.*Zach.*5.53; ἡ νύμφη τῶν πειρασμῶν προσκαλεῖται τὰ πνεύματα, καὶ τὸν μὲν βορρᾶν ἡττηθέντα ἀποπέμπεται, τὸν δὲ ν. ἀγωνισόμενον προσκαλεῖται Nil.ap.Proc.G.*Cant.*4:16(M.87.1668D).

νυγμός, ὁ, *pricking* of conscience, Diad.*perf.*23(p.24.26).

s.v. **νύμφη E2**: after '(M.44.944C)' insert 'θείαν ν. τυγχάνουσαν θείαν ψυχὴν καὶ ἔνδοξον ἐκκλησίαν Didym.*Zach.*3.303'.

s.v. **Νῶε 4**: after 'repentance' insert 'and hence prophet'; after '(M.6.1145C)' insert 'Clem.*str.*1.21(p.84.7; M.8.869C); Or.*Cels.*7.7(p.159.25; M.11.1432B)'.

***νωθροποιός**, *making sluggish*, Diad.*perf.*58(p.64.19).

s.v. **ξενηλατέω 1**: after '*T.Lev.*6.10' add 'met., Evagr.*h.e.*3.1(p.100.3; M.86.2596A); *ib.*6.1(p.223.10; 2845B)'.

s.v. **ξένος D**: for 'ap.Jo.D.*parall.*(M.96.289C)' read '*sent.*14(M.40.1269A)'.

s.v. **ξέω 5**: before 'Ath.' insert '*M.Carp.*23(p.12.15)'.

***ξουφηρία, ἡ**, *mousehole*, Gr.Naz.*ep.*4(P.Gallay, Paris 1964 p.3), v. ζοφηφορία.

s.v. **ξύλον B2**: before 'κρούσαντος' insert 'Thdr.Pet.*v.Thds.*(p.82.18)'.

s.v. **ὄγδοος A1**: after 'Ast.Soph.*Ps.*6(M.40.444C)' insert 'εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῆς ὀ., ὅτε τὸ τέλος τοῦ κόσμου ἀρχὴ κόσμου ἐγένετο καὶ ὡς ἐν ὀ. ὁ θάνατος περιετέμνετο...ὅτε καὶ ἐν τῇ δευτέρᾳ ὀ. Θωμᾷ ἐνεφανίζετο καὶ τὴν ἀπιστίαν αὐτοῦ πίστει περιέτεμεν id.*hom.21.13 in Pss.*(p.166.10)'; for '*ib.*(448C)' read 'id.*Ps.*6(448C)'.

s.v. **ὀγκύλλομαι**: add 'id.*Zach.*4.26'.

s.v. **ὁδηγία**: after '*guidance*' insert 'of H. Ghost, Bas.*ep.*283(3.424E; M.32.1020B)'.

s.v. **οἰκονομέω B1h**: after '(364C; M.884C)' insert 'τοῦ πάντα ~οῦντος *ib.*2(74E; M.232D)'.

s.v. **οἰκονομικῶς 5b**: for 'id.*theoph.*' read '†Hipp.*theoph.*'.

s.v. **οἰκονόμος A1**: after 'spiritual things' insert 'of God as dispenser of grace *ὁ θεὸς...ὁ οἰ. τῶν χαρίτων καὶ τῆς ἀγαθότητος* S. Wobbermin *Catalogus Codicum Astrologorum* 9^2(p.167.5); of Christ, cf. *verbum dispensator paternae gratiae factum est*, Iren.*haer*.4.20.7(M.7.1037B)'.
B: after 'of God' insert '*εἷς μόνος οἰ. ἄριστος* Or.*princ*.3.1.14 (p.220.10; M.11.276C)'; after '(p.151.4; M.22.252B)' insert '*οἰ. καὶ κυβερνήτην καὶ σωτῆρα* Serap.*euch*.7.1'; after 'of Christ' insert '*σὺ δοῦλος, σὺ οἰ.* *A.Petr.c.Sim*.10(p.98.4); *οἰ.* [v.l. *προστάτης*] *τῶν χηρῶν* *A.Thom*.A 19(p.130.3)'.
for **οἰκοπαῖς** read **οἰκόπαις**.
s.v. **οἰνόπληκτος**: add 'id.*ep*.210.6(3.317C; M.32.777A)'.
***ὀλιγομβρία**, ἡ, *shortage of rain*, Cyr.S.*v.Euthym*.44(p.65.14).
s.v. **ὁλοπόλιος**: add '*entirely grey*; of the beard, Cyr.S.*v.Euthym*.40 (p.59.19)'.
s.v. **ὁμήγυρις 2**: after '*company*' insert '*τῶν πολλῶν θεῶν ἡ ὁ.* Tat. *orat*.27(p.29.1; M.6.865A); *ib*.33(p.34.26; *πανηγύρει* 876A)'.
s.v. **ὁμογάστριος**: before citation insert 'Eust.*engast*.20(p.47.7; M. 18.653B)'.
ὁμόθυμος, *agreeing, united*, *ὁ. σπουδῇ* Eust.*engast*.2(p.17.20; M.18. 616B).
s.v. **ὁμοούσιος IIB2ciii** (last citation: after *οὐ λέγομεν* insert '...'.
***ὀνειροκάπηλος**, ὁ, *one who trades in dreams*, Bas.*ep*.211(3.318B; M.32.780A).
***ὀνειροπώλης**, ὁ, *seller of dreams*, Bas.*ep*.211(3.318B; M.32.780A).
ὀξυποδίζω: delete entry.
s.v. **ὀξυχολία**: for *ἐὰν...ὀ. ἐπέλθῃ, εὐθὺς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον στενοχωρεῖται* read *ἐὰν δὲ ὀ. τις ἐπέλθῃ, εὐθὺς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον... στενοχωρεῖται*.
s.v. **ὁραματισμός**: after '*vision*' add 'Eus.*d.e*.8.2(p.372.7; M.22. 604D)'.
ὁρατῶς, *visibly*, *Mir.Cosm.Dam*.18.99(p.147).
for **ὀρεινοβατής** read **ὀρεινοβάτης**.
ὀρθογνώμων, *thinking rightly*, Men.*exc.gent*.7(p.452.16; M.113.809A).
s.v. **ὀρχισμός**: after '*dance*' insert '*M.Thdot.I* 14(p.70.15)'.
ὀσφραίνομαι, *make to smell* something *ὀσφρανθείη κύριος παρ' ὑμῶν ὀσμὴν εὐωδίας* Gr.Naz.*ep*.153(M.37.260B).
***Οὐαλεντινιανοί**, οἱ, *Valentinians*; Gnost. sect, followers of Valentinus, Egyptian teacher at Rome in second century, Just.*dial*.35.6(M.6.552B); Heges.ap.Eus.*h.e*.4.22.5(M.20.381A); Ath.*Ar*.1.3(M.26.17A).
***Οὐαλεντῖνοι**, οἱ, = foreg., Const.ap.Eus.*v.C*.3.64(p.111.17; M.20. 1140B); Epiph.*anac*.31(p.236.23; M.41.284C); id.*haer*.31.1(p.382. 17; M.41.473A).
s.v. **οὐρανοπολίτης**: after '(M.78.916A)' insert 'Cyr.S.*v.Euthym*.2 (p.8.20); id.*v.Thds*.(p.235.27)'.
s.v. **ὀχληδόν**: before 'Ph.Carp.' insert 'Diad.*perf*.70(p.86.15)'.

s.v. **πάθος IV**: after 'martyrs' insert '*M.Perp*.5(p.71.2); *ib*.17(p.87. 13)'.
s.v. **παλιγκάπηλος**: add 'Men.*exc.gent*.6(p.449.17; M.113.804C)'.
s.v. **παλινδωμήτωρ**: add '(metr. gr. for -*δομήτωρ*)'.
for **παλίνζωος** read **παλίνζωος**.
for **παλ(λ)ίον** read ***παλ(λ)ίον**.
παμμελεί, *entirely*, Eust.*engast*.6(p.23.9; M.18.624A).
s.v. **παμψηφεί** add '(**παμψηφί**)'; after '*vote*' insert 'Bas.*ep*.251.2 (3.386D; M.32.933B)'.
s.v. **πανδέκτης 3**: for 'sens. dub.' read '*feast of all kinds of dishes*'; add '**4.** *cemetery* for burying strangers, cf.Sev.Ant.*hymn*.204 (*PO* 7 p.669)'.
s.v. **πάνδοχος 1**: before 'Gr.Naz.' insert 'Bas.*ep*.115(3.208B; M.32. 532A)'.
s.v. **πανθάνω**; before 'Thdr.' insert '*V.Nicol.Sion* 36(p.30.16)'.
s.v. **παν(ν)ίον**: add '*Mir.Cosm.Dam*.30.60(p.175)'.
πάπυρος, as adj., *of papyrus* *ἐν ταῖς χάρταις...παπύροις* *A.Phil*.143 (p.83.23).
s.v. **παραβραβεύω 2**: for ∼ωσι read ∼σωσι.
***παραγογγύζω**, *murmur, complain*, *V.Nicol.Sion* 47(p.39.2).
s.v. **παραθήκη 1**: add 'of soul as entrusted to man by God *παραδιδόναι τὴν π.* *V.Nicol.Sion* 77(p.53.4); *παρακαλεῖν τὸν θεὸν... δέξασθαι ἀπ' αὐτοῦ τὴν π.* *ib*.78(p.53.11)'.
παρακαταθήκη, ἡ, *deposit*, of soul as entrusted to man by God *δεῦρο τελεύτα,...δὸς τὴν π.* *Apoc.Esd*.p.31.
s.v. **παρακερδαίνω**: before 'Niceph.' insert 'Gr.Naz.*or*.43.58(M.36. 572B)'.
***παρακρινέω**, s.v.l., *condemn falsely*, *Nomoc*.483.
s.v. **παραλαμβάνω 1**: before '*Chron.Pasch.*' insert 'Marc.Diac.*v. Porph*.18(p.16.23)'.
for **παράληπτος** read §**παράληπτος**; after '*captive*' insert 'Rom. Mel.(*SBBAW* 1898^2 p.157)'.
παραρτύω, *season*, fig. *ὕμνοις, ὥσπερ ἅλατι, π. τὰς ἐργασίας* Bas.*ep*. 2.2(3.72B; M.32.228A).
παρασκαίρ-ω, *frisk alongside* *πώλους...μητράσιν...∼οντας* Gr.Naz.*or*. 43.12(M.36.509C).
s.v. **παραταράσσω**: before 'Epiph.' insert 'Bas.*ep*.258.2(3.393D; M. 32.949C)'.
s.v. **παρεισαγωγή**: after '*introduction*' insert 'Bas.*ep*.258.2(3.393E; M.32.949C)'.
παρεκφαίνομαι, *appear gradually*, Gr.Naz.*or*.43.38(M.36.548C).
s.v. **παρευθύ**: for 'M.1108D' read 'M.79.1108D'; then insert '*V.Aberc*. 70(p.50.6); Cyr.S.*v.Jo.Hes*.18(p.215.17)'.
s.v. **πάροδος 2**: for '*ib*.7.2(p.122.7; 941A)' read '*ib*.2.18(p.122.7; 941A)'; for 'Thdt.*ep*.145(4.1248B)' read 'Thdt.*ep*.145(4.1248)'.
s.v. **παροινία**: add '**4.** *madness* *τὴν τοῦ Σαβελλίου π.* Caes.Naz.*dial*.10 (M.38.868)'.
s.v. **πατρακούομαι**: add 's.v.l.,'; after 'M.96.837B' add 'prob. l. *πατρακουστής*'.
***πατρακουστής**, ὁ, *hearer of the Father*, Jo.D.*carm.pent*.107 (Nauck, *Bull. de l'Acad. des Sciences de Petersbourg* 36.1 p.120; *πατρακουσθεὶς* *AGC* p.217; M.96.837B).
s.v. **Πατροπασσιανοί**: add 'Eust.Seb.*ep*.ap.Socr.*h.e*.4.12.12(M.67. 488A)'.
παύω, med., *die*, Synes.*ep*.73(p.685; M.66.1440C); *Chron.Pasch.* p.382(M.92.977B).
s.v. **πεδόω**: after ∼*ούμενος* add [sc. *ὁ λόγος*].
s.v. **περικτυπέω** before 'Cyr.' insert 'Bas.*ep*.223.3(3.339A; M.32. 828A)'.
περίοδος, adj., *travelling about* *ὁ π. ἱεροκῆρυξ...Παῦλος* Eust. *engast*.11(p.32.16; *περιοδεύων* M.18.633D).
περιπάρειμι: delete entry.
περιπαρίημι: delete entry.
s.v. **περιτέμνω 4b**: after 'circumcision' insert '(v. *ὄγδοος*, text and addenda)'.
s.v. **περιτομή IIB**: add 'v. *ὄγδοος*'.
περιχαίρω, *rejoice exceedingly*, Gr.Naz.*or*.43.39(M.36.548C).
***περιχαραγή**, ἡ, *marking* the sign of the cross *round* *ἐπαρξάμενος τῇ τῶν κογχῶν π.* *V.Nicol.Sion* 4(p.5.13).
s.v. **περιχύτης**: add '*Mir.Cosm.Dam*.14.25(p.135)'.
s.v. **περπερότης**: after 'Ephr.3.102F' insert 'id.3.401F (for f.l. *ὑπερπερώτης*)'.
***Πετρῖται**, οἱ, *Petrites*, a monophysite sect *ἄλλοι Σεβηρῖται, ἤγουν Θεοδοσιανοί, οἱ καὶ Π.* Tim.CP *haer*.(M.86.53B); *οἱ δὲ Π.... Πέτρον...τινα ἐπίσκοπον δέχονται, ἕτερον παρὰ τὸν...Πέτρον τὸν Μογγὸν* *ib*.(56A).
s.v. **πικρῶς**: add '**4.** comp. *πικροτέρως* *M.Ariadn*.16(p.132.20)'.
s.v. **πλάνος 2**: after 'Hipp.*Dan*.4.7.1' add '*συντριβομένης τῆς Ῥωμανίας καὶ...εἰς δέκα τοπαρχίας γινομένης δεῖ τὸν διάβολον ἔρχεσθαι; ναί, ὄντως Ἑρμόλαος ὁ π. μέλλει ἔρχεσθαι διαιρουμένης τῆς Ῥωμανίας* *Didasc.Jac*.5.1(p.70.17); v. *ἀντίχριστος, Ἑρμόλαος* (addenda)'.
πλήσσω, *strike*; of a scorpion, *sting*, Pall.*h.Laus*.48(p.143.1; M.34. 1211C).
s.v. **πνευματικός D5**: for 'Pall.*h.Laus*.proem.' read 'Pall.*ep.Laus*.
D8a: for 'Ign.*Eph*.8.21' read 'Ign.*Eph*.8.2'.
s.v. **πνηγηδόν**: add '(for *πνιγηδόν*)'; delete 's.v.l.'; before '*crowd*' insert '*choking*'.
***ποδόστροφον**, τό, *leg-rope*; for a horse, Chrys.*hom.34.5 in Ac*.(9. 267C).
s.v. **ποιέω IIA3**: for 'v. infra 6' read 'v. infra 8'.
s.v. **πολίτισσα**: for '*πόλιτις*' read '*πολῖτις*'.
s.v. **πολιτογραφέω 2**: after '(M.29.421B)' insert 'Chrys.*catech*.1.20 (p.118); *ib*.4.6(p.185)'.
***πολυβουλία**, ἡ, *multiplicity of will*; ref. Nestorian separation of wills in Christ, Max.*opusc*.(M.91.192C) cit. s. *ταυτοβουλία*.
πολυκύμων, *very fruitful*, Synes.*hymn*.2.8(p.43; M.66.1592).
s.v. **πολυπροσκύνητος 1**: after 'of Cross' insert 'Andr.Cr.*or*.11 (M.97.1040A)'.
s.v. **πολύς**: add '*πολύ* c. adj., *very* *π.... σπάνιον* Chrys.*comp*.4 (1.121B); *π. ἀνάξιος* Marc.Diac.*v.Porph*.26(p.24.7)'.
for **ποταμίτις** read **ποταμῖτις**.
s.v. **πραιδεύω**: after '*plunder*' insert 'Call.*v.Hyp*.(p.12); *ib*.(p.62)'.
s.v. **πραίτωρ**: after '*praetor*' add 'Socr.*h.e*.5.8.12(M.67.577B)'.

s.v. **πρεσβύτερος IIA2**: for '*veteran* soldier' read 'military *officer*'.

***πρισμή, ἡ,** *sawing, V.Nicol.Sion* 19(p.15.16).

προαπαίρω, *depart before, die before,* Bas.*ep*.301(3.438C; M.32.1049A).

s.v. **προαριθμέω**: entry should read '*place before in numerical order,* Gr.Naz.*or*.31.20(p.170.3; M.36.156B)'.

***προαρίθμησις, ἡ,** *placing before in numerical order*; Trin., Gr.Naz.*or*.31.20(p.169.17; M.36.156B).

s.v. **προδιαμαρτάνω**: entry should read '*sin before,* Bas.*ep*.193(3.286A; M.32.705C, v.l. *προδιαρπασθῶμεν*); in previous existence, Aen.*dial*.(M.85.926A)'.

for **προθεωρός** read **προθέωρος**.

s.v. **προθρυλλέω**: delete asterisk.

s.v. **προικῷος**: add 'ref. spiritual marriage *τίνα οὖν...τὰ π. γραμματεῖα; τί δὲ ἕτερον ἀλλ' ἢ ὑπακοὴ καὶ αἱ συνθῆκαι αἱ μέλλουσαι πρὸς τὸν νυμφίον;* Chrys.*catech*.1.16(p.116)'.

***προκαταθάπτω,** *bury before,* Gr.Naz.*or*.18.40(M.35.1040A).

***προσαγιόω,** s.v.l., *consecrate to ἑαυτὴν τῷ Χριστῷ προσηγίωχεν* Pamph.Mon.*Soter*.3(p.119.20).

s.v. **προσκομίζω 3bvii**: before 'Thdt.' insert 'Ambr.*fr*.ap.'.

s.v. **προσυπαντάω**: after '(p.113.9)' add '*Mir.Geo*.4(p.16.2)'.

s.v. **προφητεύω A2**: add 'women in OT, Clem.*str*.1.21(p.84.16; M.8.872A)'.

B: after 'of Jo. Bapt.' insert 'Clem.*str*.1.21(p.84.18; M.8.872A)'.

s.v. **προφήτης IQ**: after 'Adam' insert 'Clem.*str*.1.21(p.84.6; M.8.869C)'; after 'Meth.*symp*.7.6(p.77.15; M.18.133A)' insert 'Noah, Abraham, Isaac, Jacob, Clem.*str*.1.21(p.84.7; 869C)'; after 'Joshua' insert 'Clem.*str*.1.21(p.84.10; 872A)'; at end of section add 'total number of prophets 35, Clem.*str*.1.21(p.84.15; 872A)'.

πυρομαχέω, *contend with fire*; of smelting, *T.Sal*.18.44(p.59*n.; M.122.1348A).

***ῥυθμιστικός,** *controlling, directing,* Areth.*Apoc*.27(M.106.632C).

s.v. **σκηνή A2a**: after '(141D)' add 'cf.Ast.Soph.*hom.21.8 in Pss.*(p.162.28)'.

s.v. **σκηνοπηγία 3**: after '(p.132.9; 737D)' add 'symbolizing the cosmos *σ. σοι ἔστω ἡ φαινομένη τοῦ κόσμου σκηνή* Ast.Soph. *hom.21.8 in Pss*.(p.162.28)'.

s.v. **σκόλοψ 1**: before 'Eudoc.' insert 'Didym.*Zach*.4.253'.

s.v. **συγγενής 2**: add '*ἡ ψυχὴ* [sc. of Christ] *τὴν σ. ψυχὴν* [sc. of penitent thief] *ὁδηγοῦσα* Eust.*fr*.56(p.91; M.18.692A)'.

s.v. **συμπολίτης**: after *ὀξυποδισάτω* add [l. -*ησάτω*].

s.v. **συνάπτω IIB2c**: for 'Nest.*fr*.C 9' read 'Nest.*fr*.B 9'.

s.v. **τιτρώσκω 4**: after '(M.44.1045B)' insert 'Didym.*Zach*.3.190'.

τόξον, τό, *bow,* of Christ *ὁ αὐτὸς σωτὴρ τ. καὶ τοξότης καὶ βέλος ὑπάρχει. ... τοῦ θείου τ., ἀφ' οὗ ἐντείνεται...τὰ πλήττοντα εἰς θεῖον ἔρωτα βέλη* Didym.*Zach*.3.190–1.

τοξότης, ὁ, *archer*; of Christ, Didym.*Zach*.3.190 cit. (addenda) s. *τόξον*; id.*Ps*.44:5(M.39.1365D).

τριοδῖτις, ἡ, *street-walker, prostitute,* Didym.*Zach*.1.45.

s.v. **υἱοπάτωρ 1**: after '(M.39.881B)' insert '*οἱ υἱ. φρονοῦντες* id. *Zach*.4.87'.

φαρέτρα, ἡ, *quiver,* ref. Is.49:2 *πῶς γὰρ οὐκ ἐκλεκτὸν βέλος ὁ κατασκευάζων ἐκλεκτοὺς τοὺς τιτρωσκομένους, κρυπτόμενον ἐν τῇ φ. ἣ ἔσχεν ἐκ τῆς Μαρίας σαρκί;* Didym.*Zach*.3.190.

s.v. **Φαρισαῖος**: add '**3.** exeg. Mt.22:15–21, Pharisees and Herodians typifying respectively extreme ascetics who withhold from Caesar (i.e. the body) the things of Caesar, and the licentious who fail to render to God the things of God, Or.*comm.in Mt*.17.27(pp.659f.; M.13.1557)'.

s.v. **χοιρογρύλλιος**: after '*hyrax*' add '*syriacus*'; for '*cony, rock-rabbit*' read '*rock-badger* (Hebr. שָׁפָן)'; after '(M.40.1265D)' add 'ref. Ps.103:18, v. (addenda) *ἀρκτομῦς*'.

***ψαλιστής, ὁ,** *one who snips,* ? the fringes of garments for magical purposes or ? the edges of coins, cf.Hipp.*trad.ap*.16.22 (*ψελλιστής* Dix).

ψελλιστής, ὁ, *stammerer*; ? *one who speaks obscurely,* i.e. *ventriloquist, wizard,* cf.Hipp.*trad.ap*.16.22, v. (addenda) *ψαλιστής*.